

Universitätsbibliothek Wuppertal

Linguarum Vett. Septentrionalium Thesaurus Grammatico-Criticus Et Archæologicus

Hickes, George

Oxoniae, 1705

Caput vigesimum primum. De dialecto poetica, præfertim de dialecto
poetica Dano-Saxonica

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1559)

apurtiſa 7 rüeriga. Dætte ne cuþe þone manno, tunc cepit detestari & jurare, quia non novisset hominem, Matth. xxvi, 74. regulariter, þ he næfſpe Done man ne cuþe, ut in Saxonica versione. Ænig man ne mæg tuaam hlafeþdum hepa, nemo potest duobus dominis servire, Matth. vi, 24. Sax. ne mæg nan man tþam hlafeþdum þeopian.

XXV. Porro verba transitiva & transitive posita quæ accusativum in puriore Saxonica regunt, in Dano-Saxonica cum dativis vel ablativis junguntur: ut cod. Rusb. Matth. viii, 21, bpihten læt æpſt ganſan. 7 bebypgen fæþer minum. in evang. impressis, alyfe me æpſt to þapenne, 7 bebypgean minne fæþer, domine permitte me primum ire, & sepelire patrem meum. Genitivi quoque post verbum transitivum leguntur: ut, bobede 7obypeller picef, prædicabat evangelium dei, cod. Rusb. Matth. ix, 35. In cod. evang. impresso; picef 7obypel: Verba etiam dicendi, quæ dativum regunt in puriori Saxonica, in Dano-Saxonica regunt nominativum vel accusativum cum præpositione to: ut, Ða cpæþ to leopneþar hiſ, tunc dicit discipulis suis. regulariter, Ða cpæþ leopneþum hiſ: ut, Ða he fæþe leopning-cnihtum hiſ, in evang. impressis, Matth. ix, 37.

Denique nominativus pro genitivo ponitur: ut cod. Rusb. Matth. x, 1, and þa to romne cigende tþæf hiſ leopneþar. fæþe heom mæhtæ 7artar unclænna, & convocans discipulos duodecim suos, dedit illis potestatem spirituum immundorum. regulariter, mæhtæ unclænna 7arta. ut, unclænna 7arta anpealb, in evang. impressis.

CAPUT VIGESIMUM PRIMUM.

De dialecto poetica, præsertim de dialecto poetica Dano-Saxonica.

I. Hactenus de dialecto Dano-Saxonica, & de iis, quæ inter illam & puriorem Saxonica discrimen ponunt. Jam restat, ut de dialecto poetica: præsertim Dano-Saxonica illa, quæ in poematis borealium Saxonum legitur, tractem. Nam in poeticiis Anglo-Saxonum scriptis, voces à soluta oratione alienæ, Cimbrica, Franco-Theotisca & aliæ exoticæ, quas, quod earum origo nondum mihi nota est, dubias & incertas appello; maxime autem in iis, quæ septentrionales, & forsan orientales poetæ contexuerunt, qui ex vetustioribus poetis, Cimbrorum nempe Scaldis, & Theotiscæ gentis versificatoribus, plane multa, ut par est credere, sumpserunt. Hinc tot vocabula phrasæque quæ nunquam occurrunt in soluta oratione, in metricis codicibus & fragmentis leguntur, iis communia cum Eddicis carminibus, & vetusto illi sive Saxonico sive Francico evangeliorum quadrato codici metricè scripto, quem possidet bibliotheca Cottoniana. Quinimo Anglo-Saxonum poetæ non vocabulis tantum phrasibusque, quæ iis cum Cimbrorum Scaldis communia sunt, utuntur; sed etiam ad eandem fabellas & appellationes alludunt, quæ, ut Edda Snorronis Sturlesonii demonstrat, ex vetustissima septentrionalium gentium poetis, tanquam ex communi quodam thesauro depromptæ sunt. Hinc a Baldro laudatissimo illo & optimo Cimbrorum heroe, Odini filio, Asarum omnium sapientissimo & benignissimo, qui corporis specie & nitore vultus præcallebat, quem quidem Loki infidiis peremtum lugebant omnes Ase: princeps, dominusve quisque formæ spectabilis, & à suis ob fortitudinem magni factus, & ut ioveþarns & sapientiâ insignis æstimatus, Balþor metonymice vocatur à poetis Anglo-Saxonum. Sic in fragm. Judith, Holofernes dux appellatur 7umena balþor, pigena balþor, pinca balþor, i. e. hominum præstantium, bellatorum & heroum dux & princeps. Sic in Geneleos paraphrasi p. LVIII, 6. poeta

¹ Cimbrorum mythologia dicit hominem quendam ex sputo Deorum factum, cui Kuasar (quasi kuadser vel kuadser, i. e. kuadsæwer, cantus vel carminis auctor) nomen, primum inventorem poetæ fuisse, atque ex ejus sanguine cum melle misto mulsum fuisse factum: ex quo qui bibit fit skald & frædemadur, i. e. poeta & multiscius. Edda Snorronis Sturl. mythol. LX. ² Paraphrasis poetica geneleos, Alstelodami, typis & sumptibus Fr. Junii edita, 1655. cujus exemplar extat in bibl. Bodl. inter codd. Junianos. Fragmentum historię Judith, cujus exemplar extat in bibl. Cott. Vitellius A. 15. 6. Apographum, Fr. Junii manu descriptum, inter libb. Junianos, in bibl. Bodl. repositis. Kalendarium poeticum, quod initium est Abingdonensis Chronici,

in bibl. Cott. Tiberius B. descripsit quoque hoc kalendarium Fr. Junius, ejusque apographon extat inter libb. Junianos in bibl. Bodl. æviternitati consecratos. ³ Edda Snorr. Sturles. cap. xx, & XLIII. ⁴ Sic nomen Jofur, qui fuit unus filiorum Halfdani, rebus gestis celebris, pro cuiuslibet regis egregii nomine apud Skaldos usurpatur: ut in ista strophe, Harvar. sag. cap. vi drecfur med Jofri Jarla meingi, multitudo procerum comitant cum rege. Eadem plane ratio est nominum Budlungur & Iofdunga vinur, stroph. 22, & 24. cap. vii, ejusdem libri. Quæ licet propria sint, pro appellativis tamen & communibus in carmine usurpantur, ut observat Ol. Verelius in auctario notarum in Hervarar Saga, pag. 21.

introducitur *Abrahamum* ad *Abimelech* ita loquentem: ac ic me *gumena baldon* *gub* *bondey* *spen* *ge* *leobmagum* *feop*, *lape* *gebeaph*, *ego* *vero*, *o* *hominum* *domine* *&* *clypeorum* *flagrum*, *procul* *a* *meis* [*profectus*] *me* *consilio* *tutabar*. Hinc in cantico immanis cuiusdam monstri è *folsa* *Fomsburgana* emergentis, quod habetur in historia *Styr-Biornonis*, occurrit *vil-balldr*: ut, *æigur* *wiga* *weige* *vil* *balldrs* *soðurillan*, *instigatores* *cædium* *interficiant* *principes* *strenui* *malum* *patrem*.

Hinc etiam *Tyrus* vel *Tirus*, nomen *Asarum* apud *Cimbros* principis, metonymicè transfertur ad significandum quum magnum quemque ducem, principem ac dominum, tum imperium, principatum, dominationem, victoriam, potestatem & gloriam: sic in dialogo metrico inter *Oddurum* & *Hialmarum* cap. v. *Hervarar* sag. inquit *Oddurus*: *ex* *Þeir* *geingu* *utan* *ad* *ostum* *tyrar* *lauset*, *ero* *tolf* *saman*, *sunt* *una* *duodecim*, *qui* *proficiscuntur* *ducis* *expertes* *versus* *naves*. Cui *Hialmarus*: *ganga* *haler* *braustet* *af* *herstipum* *tolf* *saman* *tyrar* *giarner*, *duodecim* *viri* *fortes* *ex* *navi* *piratica* *exeunt*, *victoria* *avidis*. Ubi notandum quod à proprio *Tyr* in gen. *Tyrs*, vel *Tys*, fit appellativum *tyr*. *tyrar*. Sic in fragm. *Judith*: *Leppet* *me* *nu* *mihtrig* *þrihten* *tophtr* *mod* *tipey* *þnyrtta*, *potentissime* *domine*, *spiritus* *clarissime*, *gloria* *princeps*, *nunc* *me* *vindica*. *ða* *pær* *hýpa* *tipey* *æt* *ende* *eader* *þ* *ellen* *dæda*, *tum* *finis* *aderat* *eorum* *domini* *nationis* *rerum* *prosperarum* *&* *facinorum* *præclarorum*. *Eop* *þr* *pulþon* *blæd* *tophtr* *topeapð*. *þ* *típ* *gife* *þæpa* *læðða*. *De* *ge* *lange* *þru* *gon*, *vobis* *venturus* *est* *præstantissimus* *gloria* *fructus*; *&* *in* *invisos* *imperium*, *quos* *diu* *tolerastis*, *vobis* *dabitur*. *þýnd* *þindon* *eopepe* *gebemed* *to* *deape*. *þ* *ge* *dom* *agon* *típ* *æt* *tophtran*. *þua* *eop* *getacnob* *hafaþ* *mihtrig* *þrihten*. *þuph* *mine* *hand*, *inimici* *vestri* *ad* *mortem* *condemnantur*, *&* *per* *manum* *meam* *vos* *jam* *victoriam* *reportatis* *à* *principe* *illustrissimo*, *sicut* *potentissimus* *Deus* *vobis* *prædixit*. Sic apud paraphrasten *Geneleos*, *Deus* *vocatur* *tophtr* *tipe*: ut, *ða* *he* *ge* *bolgen* *peaph*. *berloh* *þyn* *þceaphan*. *þigone* *þ* *gepealde*. *þome* *and* *þugeþe* *þ* *þream* *benam*. *þis* *þeond* *þriþo*. *þ* *geþean* *ealle*. *tophtr* *tipe*. *þ* *þis* *þon* *þeppæc*, *tum* *iratus* *factus* *Deus* [*illustris* *princeps*] *scelestum* *adversarium* *percussit*, *&* *eum*, *jam* *hostem* *factum*, *principatu*, *imperio*, *potestate*, *&* *virtute*, *&* *jubilatione*, *&* *pax*, *gaudioque* *omni* *spoliavit*, *&* *iracundiam* *in* *eum* *effudit*, p. 2. 11. Sic p. 34, 15. *tymaþ* *nu* *þ* *tiedþaþ*. *tipey* *þrucaþ* *mid* *geþean* *þriþo* *þyllaþ* *eop* *þan*. *eall* *geiceaþ* *eop* *þ* *þel* *þtol* *holmeþ* *þiært*. *þ* *þeoxon* *þugla*. *þ* *þilbu* *þeop* *on* *gepeald* *ge* *þeald*. *eopþe* *all* *þrene*. *þ* *eacen* *þeoh*, *crescite* *nunc*, *&* *propagate*, *implete* *terram*, *maxime* *augefcite*, *&* *imperio* (*quod* *vobis* *dedit*) *gaudete*: *vestra* *enim* *potestati* *subjeci* *pisces*, *proventum* *vel* *merces* *maris*, *volatilia* *cæli*, *feras* *&* *pecora* *fecta*, *&* *patriam* *vobis* *dedit* *terram* *florantissimam*. Sic, p. 93, 15. *þis* *þep* *eadiþer* *típ*, *non* *est* *hic* *beati* *imperium*. Sic p. 51, 21, *Deus* *quoque* *dicitur* *típ* *metod*, *dominus* *creator*, *&* *típ* *þært* *metod*, p. 25, 11. *þine* *paldend* *on* *típ* *þært* *metod* *tacen* *þett*, *dominus* *creator* *maximus* *super* *eum* *posuit* *signum*. *típ* *þært* *etiam* *attribuitur* *patriarchis* *Abrahamo*, *Isaaco*, *&* *Jacobo*: ut, p. 82, 1, *ne* *þoplæt* *þu* *þric* *ana* *ece* *þrihten*. *þop* *þam* *miltþum*. *þe* *þec* *men* *þhægaþ*. *þ* *þop* *þam* *þreopum*. *þe* *þu* *típum* *þært* *þiþa* *þepþend* *þenumen* *þæþþert* *to* *Abraham*. *þ* *to* *þraac*. *þ* *to* *þacobe*. *unice* *domine* *æterne*, *noli* *nos* *relinquere* *ob* *miseritordiam* *tuam*, *propter* *quam* *homines* *in* *te* *præsidium* *ponunt*; *&* *ob* *fidem*, *quam* *tenuisti* *erga* *præstantissimos* *patriarchas*, *Abrahamum*, *Isaacum*, *&* *Jacobum*, *o* *nepotum* *eorum* *servator*. Sic harmoniæ evangeliorum *Cottonianæ*, cap. 11. *quæd* *þat* *þie* *im* *tyreas* *fo* *þilo* *an* *Godeþ* *þikea* *þorgeþan* *uuoldi*, *dixit* *se* *ei* *in* *regno* *dei* *tot* *dominationes* *daturum*. Et cap. xiv, *cuningo* *craftigost* *þrist*, *imforth* *þuuuet* *an* *þraheo* *land*, *þodes* *egan* *barn*, *þuor* *im* *te* *þem* *þruundun* *þhar* *þie* *afuobid* *uuaf* *þirlico* *atoþan*, *regum* *potentissimus* *Christus*, *dei* *proprius* *filius*, *decessit* *in* *Galilaam* *terram*, *proficiscens* *ad* *consanguineos*, *apud* *quos* *Augustus* *natus* *&* *educatus* *erat*. Sic cap. xxxi, *þie* *þha* *egan* *uuili* *albar* *langan* *þir* *þohþeþan* *þiki* *end* *þulþi* *þodeþ*, *qui* *habere* *vellent* *vitam* *æternam*, *&* *gloriam* *excelsi* *regni* *cælestis*, *&* *favorem* *Dei*. *Típ* *etiam* *adjectivis* *junctus* * *perfectissimam* *iis* *dat* *significationem*, *&* *in* *gradum* *superlativum* *provehit*, *secundum* *istud* *Snorronis*, *Mythol.* xxiii. *de* *Tyro*. Hinc sermo ille fluxit *Tyrþraustet*, (*i. e.* *instar* *Tyri* *audax*) *qui* *præ* *cæteris* *animosus* *est*, *&* *qui* *nihil* *metuit*. Vulgo etiam dicitur *tyrþspat* (*i. e.* *instar* *Tyri* *sapiens*) *qui* *maxime* *sapit*. Pariter apud *Saxonicos* poetas legitur *típ* *eadiþ*, *potentissimus*, *excellens*, *inclutus*: ut, in *calend. Cott.* *And* *þær* *embe* *þis* *niht* *þætte* *þulþiht* *tub* *eceþ* *þrihtney* *to* *þis* *cýmeþ*. *þæne* *þpelyta* *þæga* *típ* *eadiþe* *þæleþ* *þeapþ* *þoþe* *þataþ* *on* *þriþene*, *&* *quinque* *abbinc* *diebus* [*epiphania*] *tempus*, *in* *quo* *baptizatus* *erat* *æternus* *dominus*, *ad* *nos* *visendos* *veniet*. *þanc* *þiem* *xii*. *Britanniæ* *potentissimi* *heroes*, *&* *clari* *principes* *nuncupant*. *típ* *etiam*, *cujus* *gen.* *típþ*, *tíre*, *cum* *adjectivis* *componitur* *apud* *Franco-Theotiscos*; *unde* *forþan* *per* *metathesin* *literarum*, *apud* *Franco-Gallos* *composita* *þreþeureux*, *þreþon*, *&* *id* *genus* *innumera* *adjectiva*, *quæ* *illud* *þres* *ad* *gradum* *superlativum* *evehit*.

II. Nomen quoque *þ* *viri* *cuiusdam*, *quem* *ex* *fraxino* (*Cimbrice* *astur*, *Sax.* *ærc*) *Dii* *primum* *condidere*, *metonymicè* *usurpatur* *ad* *significandum* *virorum* *sexum* *&* *humanum* *genus*. Sic in *fragm. hist. Judith*, *vocantur* *principes* *Judei* *eoplar* *ærc* *þoþe*, *viri*, *vel* *magnates* *clarissimi*. Sic *Deus* *appellatur* *Ærc-típ*, *apud* *Geneleos* *paraphrasten*. *pær* *þu* *þepunþob* *on* *þepa* *þime* *þopþ* *þær* *eagum* *þe* *þe* *Ærc-típ* *æt* *þuðe* *þopþeap*, *sis* *tu* *in* *fastis*, *inter* *fortes* *viros*, *celebratus*, *ob* *militarem* *þerspicacitatem*, *quam* *tibi* *hominum* *princeps* *dedit*. p. 46, 11. Hinc *Ærc-týp* *ab-*

* Vide capituli iv regulam 7. † Consule hac de re *Eddam Snorronis*, *mythologiâ* *septimâ*.
solute

folute significat *magnum principem*, cui multi viri subjecti sunt: ut in Paraphrasi Geneseos, p. 45, 17. *riȝop eƿt abpeapƿ of Nopþmonna niȝ ȝeteone Ærc-tiȝ peƿa Abpahaƿ realbe, vi-ctor reversus est à Northmannis princeps, vel imperator fortium virorum Abrahamus, & graves iniurias rependit.* Ab hoc *Asko*, vel *Æsco*, primo condito homine, venit proprium nomen *Ærc*, apud *Anglo-Saxones*: ut *Hengisti* filii in *chron. Sax. Gibf.* pp. 13 & 14. *Ærc-pine* etiam, i. e. *hominum amicus, humanus*, est proprium nomen apud *Anglo-Saxones*, *chron. Sax. Gibf.* pp. 16, 41, 44. Sic *Ærc-piȝe* i. e. *hominum dux, vel vir heroicus*, est nomen episcopi, p. 127. De primi autem parentis creatione sic canit *Wolufpa* in *Edda Sæmundi*, stroph. 17, 18.

1 Unst Þriar komu vř Þrii lide
2 Uffligir og 2 Uffgier Ufer, ad huse
3 Fundu a lande tyte meigande
4 Ist og Emblo, vřlög lausa,
5 Hund Þau nie atta, od Þau ne hofdu,
6 La, nie late, ni litu goda.
7 Hund gaff Odinn, od gaff Hæner,
8 La gaff Lodur, og litu goda.

Donec tres venerunt ex illo agmine
Præpotentes & amabiles Asæ, ad domum quandam
Offenderunt in littore 5 miseros
Askum & Emblam, 6 omni conatu destitutos,
Animam nec possidebant, rationem nec habebant,
Nec sanguinem, nec sermonem, nec faciem venustam.
Animam dedit Odinus, rationem indidit Hænerus,
Lodurus sanguinem addidit, & faciem venustam.

Ærc etiam per metonymiam materiæ sumitur pro *clypeo, scuto, umbone*: *Da se halga heht hiȝ heopȝ peƿob peƿna onƿon. he ȝæp piȝena ƿand ærc-beƿendþa xviii ȝ ccc. eac 7 þeonden holdþa, tum sanctus vir [Abrahamus] iussit domestico suo exercitui arma sumere: è quibus disposuit trecentos decem & octo milites scutigeros, qui domino fideles erant.*

III. *Snorro Sturlesonius*, in secunda suæ *Eddæ* parte, docet terræ appellationes in *Eddicis Cimbrorum* scriptis esse *fold, grund, moll, vangur*, quæ omnes quoque occurrunt in *Anglo-Saxonice* poematis: sic apud *Geneseos Paraphrasten*, p. 3. 15. *hep æpeȝȝ ȝeȝceop ece ȝpȝhten. helme eall pihta. heoƿon ȝ eopþan. noþop apæpbe. ȝ ȝiȝ ƿumelano ȝeȝtaþelobe ȝeȝpanȝum mihtum ƿpea almihtig. 8 folbe ƿæȝ þa ȝyta ȝpæȝ unȝene. ȝapȝeȝȝ ȝeahȝe. ȝpeapȝ ȝynnȝhte ȝibe ȝ ȝibe, tum primum æternus dominus, creaturarum omnium corona, creavit cælum & terram, & firmamentum erexit, & spatiosam hanc terram stabilivit firma sua potestate omnipotens dominus. nondum enim erat terra, herba nondum viridis, nec oceanus factus; sed longe lateque perpetuæ noctis nigredo.* Sic p. 4, 10, *fold ƿæȝ adæled unþer heah noþope, terra erat divisa sub sublimi firmamento. dein sequitur, Da com oƿer folþan ƿur ȝiþian mæpe moȝȝen ȝpȝbba. næƿon metobe Da ȝyta ȝid land ne peȝaȝ nytte. ac ȝeob beppȝȝen ƿæȝte folde mid ƿlobe, tum tertius dies suâ vice expeditus illuxit celebris super terram, nondum enim inventa [depicta, mensurata] erat arida, & mare utile; sed terra cum aqua tecta erat.* Sic in *Kalendario*, on *folþan hep, in hac terrâ. oƿer folþan pang, supra planitiem terræ. hæpȝæȝȝ cumap. butan anpe panan ƿi-tyȝ ƿæȝtmum hladen. pela byȝ ȝeȝpeþ ƿæȝȝe on folþan, advenit messis formosa ab omni indigentia libera, fructibus onusta, & divitiæ telluris revelata sunt.* Sic in *fragm. Judith*; he *ȝe-ƿeoll to folþan, in terram cecidit.* Sic etiam in *exorcismo ad reddendos agros fertiles*, *bibl. Cott. Caligula, A. 7, 2. hel ƿeȝ ȝu folbe ƿiȝa modeȝ, salve hominum mater terra.* Sic in *harm. evang. Cott. cap. LI, uurtȝit ȝiu ȝid cuman that iȝ afstandan ni scal ſten oþar oðron ac it fellit te folbu, tempus venturum est, quo in eo non relinquetur lapis super lapidem, sed ad terram ruet.* Sic *cap. LXVIII, Endi an ȝraf legȝian folbu bifelahan, & in sepulchro ponere terrâ conditum.* De cæteris non est ut eis immorer, utpote quæ à propria significatione ad terram significandam translata sunt; lectorem tamen monere vellem, has voces apud veteres nostros poetâs reperiri: præsertim apud omnium principem *Satyrographum*; qui in *Anglo-Saxonum* poetis omni procul dubio versatus erat. Sic in *Satyrâ primâ, Passus primus* inscriptâ:

And when 9 it had of this fold flesh and blood taken.
The most mischief on mould is mounting well fast.
The money of this mould, that men so fast holdeth.

Sic in secundâ *satyrâ*, quæ *Passus secundus* inscribitur, hæc carmina subsequenter occurrunt:

And men on this mould, that mainteneth truth.
Of many maner men, that on this mould lybbeth.
Shall never man on this mould mainprise the leaste.

IV. *Snorro* etiam observat, quod *viri* apud poetâs nationum septentrionalium, præsertim *Cim-*

1 Unst. 2 Audga. 3 Ond. 4 Ond. 5 Impotentes. 6 Sine fatiis. 7 Pro þeoden. 8 *Wolufpa*. stroph. 3.

9 Ne var allða þa er ymer bygde.
10 Dara sandur ne sær nie sualur vni.
11 Þord sanst æfa nie uphimen.
12 Gap var ginnunga, enn gras huerge.

Principium erat seculorum, cum Ymerus conderet;
Erat nec terra, nec mare, nec circumspirantes auræ:
Nondum inventa erat terra, nec altum mare,
Immensum erat spatium, & nulla omnino herba.

9 Intelligit auctor in hoc loco *Principem pacis*, quem ille ibidem vocat, *the Plans of peace-*

brorum appellantur, I. * *Reckar*, i. e. strenui milites, & per poeticam synecdochen, *viri, homines*. *Saxonice* *pincar*. Nam ut *Cimbrorum* ¹ *beckur* & *dryctur*, *Saxonice* sunt *benc*, *þync*; Sic *reckur*, *pinc*. II. *Verar*, i. e. *militēs praesidiarii, propugnatores*, *Saxonice* *pepar*, à *Cimbrico* *veria*. *Sax.* *pepan*, *servare, defendere*. III. *Gumar* vel *gummar*, *gubernatores, duces*. *Sax.* ² *gumar*, *guman*, vel in declinatione ³ composita *gumenar*. IV. * *Segger*, ex *humili statu in viros magnos evasi milites*, & per *synecdochen poeticam viri*. *Sax.* *reçgar* vel *reçgar*. V. *Lidar*, *comites viarum*. *Sax.* ⁴ *leobar*. Quæ omnia etiam leguntur apud *Anglo-Saxonum* poetas, apud quos per *synecdochen speciei pro genere*, non raro etiam ⁵ generaliter, & aliquando hyperbolice significant omnis ⁷ status & conditionis viros; ut & *eople*, *æþeling* & *þiga* in poeticis libris; *lord* apud *Satyrographum*; & *bar*, vel *baro* in *Francico* evangeliorum libro quadruno metricè scripto; & reddenda sunt omnia sive in generali sive in speciali significatione, prout poeta sensus scopusque & tropus requirunt. Aliquando etiam nomina illa magnifica neque in speciali sensu neque generali præcise; sed medio quodam sensu, quatenus præstantes, nobiles & eximios viros cujuscunque status & conditionis denotant; quod à lectore poetarum studio imprimis observandum est. En autem exempla: *Da ðær pincef re pica ongan. cýning cortigan. huile þær æþelinge. ellen pæpe, tum* ⁸ *virum hunc* ⁹ *rex potens capit tentare, studiose explorans, qualis* ¹⁰ *virtus hominis esset*, *Paraphrast. Gen. p. 61. 8. Ne duhte ða gepýrne. nobona peapde. þ Adam leng ana pæpe. neopxena-pange. nippe geþearfe. hýnd 7 healðend. forþon him heah cýning. ppea alnuhtig. fultum tiode. þif apeahte. and ða pæþe realde. lisef leoht þpuma. leofum pince, non conveniens putavit celorum præpositus, ut Adamus paradisi, qui recens factus erat, custos & cultor diu solus maneret. quamobrem Dominus omnipotens excelsissimus rex* ¹¹ *uxorem illi excitavit, & adjutrici vinxit, quam protinus vitæ lucis Auctor dilecto viro tradiderat*, p. 19, 20. Occurrit etiam in compositione, *ða mago pincar metode gepunzen Abpahan 7 Loth, Abrahamus & Lotus patrueles Deum religiose colebant*, p. 38, 17. Sic p. 46, 9. *þ þær re mæpa Melchisedec leoda bycop re mid lacum com fýpþ-pinca þpuman fæge ppetan Abpahan aplice 7 him onrette goder bletunge 7 ppa gýððode. pæp ðu gepunþod, hic erat magnus ille Melchisedecus gentis pontifex, qui cum muneribus venit honorificenter salutare venerabilem Abrahamum* ¹² *exercitus ducem, eique benedixit, sic canens: sis tu honoratus, &c.* Sic p. 35, 10. *hatene pæpon þuna Noef Sem 7 Ham 7 lafep þpibba. þpom ðam gum-pincum sole zeludon and gefýlled peapþ eall ðær midþangeapþ monna beapnum, vocabantur autem Noachi filii Sem & Cham & tertius Japhet. ex his* ¹³ *patriarchis homines exierunt, & repletus est hominibus totus hic terrarum orbis.* Sic in *Kalendario*: *ðæne heþiaþ pel in gepittum þre-pincar pægolpæfte, hunc magnopere celebrant in libris sapientes viri regulares. i. e. monachi.* Sic in *fragm. Judith*: *heþ ge magon ppeotole þre-þofe hæleþ leoda pæppan on ðær laþertan hæþeneþ heapþ-pinceþ heapþ þtapian Holofepneþ unlyþigendeþ. ðe uþ monna mæpþ moþþa gepmedeþ, hic, o vitoria clari, & excellentes populi principes! conspicuum potestis aspicere invisissimi gentilis ducis Holofernis jam mortui caput, qui omnium maxime nostros clade affecit. Sýþne þpohoton eoplar æpþofe Holofepneþ ppeopþ 7 ppatigne helm þplice eac þide þynnian gepenode peabum golde. 7 eal þ re pinca baldop þpþ-mod pinceþ ahte, clarissimi viri ipsum Holofernis gladium & sudabundam galeam, pariter ac promissam loriam rutilante auro adornatam adferebant, & quicquid virorum dux magnanimus thesauri possidebat.* Sic in *Harm. evang. Cott.* *thuo hie so hardo gýðod Erodes oþar is riki het thuo is rinkos faran cuning thero ludo, tum Herodes sævus rex gentes per totum regnum suum mandavit, & jussit homines suos ire.* Sic cap. xvi, quat that oc falga uuarin thia rinkos, thia redto dicebat & homines fore felices, qui justitiam colerent. Sic cap. xxvi, thie pinc upp afat that barn an thero barun, juvenis ille, ille filius in feretro se tollebat.

IV. Vox *pep* etiam si poetis apud *Cimbros* ¹⁴ propria sit, non est tamen, ut ad illam illustrandam

* In singulari numero *reckur*. extat vox in dialogo poetico, cap. vii, *Herar. Sag.* stroph. 6, *Hirdum ey sælast þott elldar breenni: latum ey ocfur lijtid saka recca slifka rædum fleira. armentariis animum non terrefaciat ignis flamma, non sinamus nos duo tales homines parvi causa damnari plurimorum sermone.* vid. infra in marg. ad signum vi. ¹ Vide capitis xx, reg. xi. ² **ÞNMEINS** *mas.* ³ Vide cap. xx, reg. iii. ⁴ In sing. num. *seggur*: ut in strophe prima cap. xvii. *Herara sag. Þngack þu seggur i sal hafan, I intro homo in palatium sublime.* Sic in *Gretla*; ut *Þotta eg hæfur ad þrotta Hreggindi fýret seggum, ego Hreggindi antea videbar hominibus aptus ad prælia.* Sic etiam in strophe cap. xix. *Herarar Sag.* ut *Mifid er þeirra meinge. seþ ein eru seggia filki, magna eorum est multitudo, sex*

enim sunt virorum [militum] cohortes. ⁵ In num. sing. *leode gens, natio, populus.* ⁶ Hoc observatur in secunda parte *Eddæ Snorronis* de voce *reckur*: ut *Reckar voru kallader þeir menn, er fylgdu Alfi kongi, og aff þeirra nafni eru kallader hermenn, og er rett ad kalla svo alla menn, Reckar vocati sunt Alfi regis commilitones, & ab eorum nomine milites nuncupantur [reckar] sed recte etiam sic vocari possunt omnes homines.* *Scaldorum* hanc figuram, per quam nomina individuum pro specie, & speciei pro genere usurpant, iterum, lectoris gratia, iterumque inculco. ⁷ Vide cap. xxiii. reg. 26. ⁸ *Abrahamum.* ⁹ *Deus.* ¹⁰ Vel *indoles.* ¹¹ Vel *adjutricem ducens, uxorem illi excitavit.* ¹² *Militum.* ¹³ *Principibus, auctoribus, vel forsan viris.* ¹⁴ *Der, m. g. vir, maritus.* poeticum est. *G. Andr.* in *Lex. Isl.*

exempla

exempla proferam, utpote quæ apud Anglo-Saxones solutæ ac metricæ orationi communis est.

Quamobrem ad tertiam Gum vel guma transeo, cujus unum atque alterum accipe exemplum. re maga pær. on hir mæzþe. mine zeppege. guma on zeozþe. Iapab haten, *filolus hic in sua gente, cum juvenis esset, ut ego rescivi, Jared erat vocatus*, Paraphrast. Gen. p. 27, 24. De sua hatte. bpeþna Babilonige. ðæpe buþge peapþ. anne manlican. oþer metoþer eft. zylb of gold. gumum apæþbe. for þam he gleap ne pær. gumpiceþ peapþ, *prosus ut iusserat, erexit durus Babylonie urbis * custos + viris statuam, & ex auro numen, contra Dei voluntatem, quia non erat sapiens regni custos, i. e. sapiens rex, p. 71, 22.* Apehte ðone pæl-niþ peþa alþor pþea Babiloneþ bpeþgo on hir buþþeþe Nabochodonorþ ðuph Niphete þ he recan ongan þefan zehygzum hu he Ippaelum eapmoeþ meahþe þuph zpompþa zang zuman oþ þþingþan, *Nebuchadonosor hominum princeps dominusque & Babylonis rex, tyrannidem adeo in sua urbe exercuit, ut præ invidia, cogitationibus pervolvare cepit, quomodo facillime posset viros [Israeliticos] crudelitate opprimere.* Sic in Calendario. Ne hyþþe ic zuman apþþn ænigþe æþ æþþe þþingþan oþer þaltne meþe þefþan laþe, *non ego prius accepi virum quenquam per salum attulisse doctrinam magis salutarem.* Sic Harm. evang. Cott. cap. IV, Thuo bigan im the uulfo man furtho zob gumo Ioseph an is muoþe thenkean, *tum sapiens ille optimusque vir Joseph cepit cum anima sua cogitare.*

Quarto postulat vocabulum Secge, id ut exemplis illustrem. primo autem ex paraphraste. Ðæþ hliþþe huþe þeþeþon þeþþar þ zepþþar, *tum gaudentes spolia referabant [Abrahamo] magnates & comites, p. 45, 17.* Sic in fragm. *Judith.* þeþþon cyne-þoþe þeþþar þ zepþþar, bæþnon þupþar, *profecti sunt regii satrapæ & comites vexilla portantes.* Sic in harmonia evangelica Cottoniana, cap. XXV, ina eniz lezþio ni meþ handon zihelian, *nemo illum potuit manibus sanare.*

Hinc ad vocabulum Leode transeamus, cujus exempla haud pauca occurrunt in legendo paraphraste. Sic p. 84, 23, Lebead ða þe bþæþna Babilone peapþ. rþiþ-mod þinum leodum, *tum durus Babylonis custos comitibus vel satellitibus suis iratus iussit. l. 14, leoda cýningþer, comites vel satellites regis.* Sic p. 85, 17, cuþ þ me þ Daniel. þygzlan þueþþer. þoþ zereþe. þ æþ rþiþ oþþþod. manezum on mode. minþa leoda, *notum est, quod Daniel oculi somni veritatem mihi enarravit, quod multis valde in mente hæsit meorum magorum.* Sic eadem pag. l. 10. ða þe ðeodþen ongan zedþingþer þþþcan. heþ ða to þomne þine leode, *tum cepit rex concilium convocare, convenire jubens comites suos.* Sic in harm. evang. Cott. cap. VI, fundun þan folco drohtin ludo heron, *protinus invenerunt populi dominum, hominum regem.* cap. VII, im hæþþa for liuvan ludo herro, *illis concesserat hominum dominus.* cap. XII, Iohannes an Iordana strome allan langan daþ ludi manaza þoþþ Iohannes toto die longo multum populum [multos homines] baptizabat. Sic cap. XLVII, thuo hie te them uerode þþrac te allon them erlon, *tum locutus est ad turbam illam, ad omnes illos homines.* Endi þia at erist erl mid is handon þten auerþe, & vir ille cum manibus suis primum lapidem jaciãt. Sic cap. XXVI, helthos quamun thia ludi te lande, *homines terram appulerunt.*

His adjice ðeod, ðeoda; Francice theod, thiud, gens, natio, populus, & per synecdochen poeticam homines, viri, humanum genus. harm. evang. Cott. cap. VI, nu ist thie helago Crist, uualdand selþo an theþan uuþ cuman to aloþannea thia lude thia hier nu lango bidun an theþaro middilgarþ manaza huila thupþþig theoda, *nunc Christus ipse sanctus dominus profectus est in templum ad redimendum populum, & indigentes (Servatoris) homines, qui jam diu, & multoties eum expectaverant in hoc mundo.*

Huc quoque referenda sunt, ut supra dixi, eople, þiga & æþeling, þupþon ðam æþelinge. eapþonþan acenþe. in Babilone. beapþn aþeþeþ. þþeolicu tu. þ ða þþumþþanþan. hæleþ hize-þoþe. hatteþe þeþon. Abþaham þ Aapþon. ðam eopþum þær. þþea engla þan þþeod þ alþor, *huic nobili viro in Babilone posteri nati sunt, & ingenui duo filii geniti, & vocati erant Abraham & Aaron, hi patriarchæ & heroes magnamini, his ambobus principibus dominus angelorum servator erat atque pater.* paraphr. 38, 18. Sic 46, 7, zepat him þþea leoda. eapþum beþþonþen. Abþaham þecan. þþeondo þeþþeart, *egressus est rex magnatibus [vel viris] orbatu, amicisque nudus ad quærendum Abrahamum.* Sic harm. evang. Cott. cap. VI, An them ahtodeþ þage erlos manaza þurtho, *in octavo die valde multi homines.* cap. IX, nu thie cuning ni leþit erl oþarmuobi, *nunc non vivit rex, homo ille superbus.*

In fragm. *Judith.* Holofernes vocatur þþþn-þigþena bþeþgo, *loricatorum militum dux.* Hi hþaþe þþeþeþon ambýþt þealþar þþa him heoþa ealþor beþeþþ þþþn þigþena bþeþgo, *confestim fecerunt nuntii, sicut illis mandaverat eorum dominus, loricatorum virorum princeps. i. e. dux vel imperator.*

Horum autem haud exigua pars in antiquis nostris poetis, præsertim in *Satyrographo* leguntur, & in *Scoticis* auctoribus; ut in *Virgilio* Æneadum versione *Duglassiana*, in cantico quod inscribitur *Christ's Kirk on the green*, in libro cui titulus *the life of William Wallace*, & apud *Chaucerum* nostrum.

* Intelligitur Nebuchadonosor. + Id est Satrapis, ducibus, principibus, provinciarum præsidibus, &c.

Rink occurrit in poematio *Jacobi*, ut creditur, primi, *Scotorum* regis, cui titulus, *Christ's kirk on the green*; at reliqua exempla subsequencia è *Satyrographo* nostro desumpti:

Rink.

Then Stephen came stepping in with stends,
Poe rink might him arrest.

Gome vel Gomme.

Therefore God of his goodnes the first gome Adam
Set him in solace, and in sovereign mirth.
I gloton, quod the gome, giltpe me yelde.
Pay so God me help leyd that gome than.
And if the gomes grutch then, bid hem go stynke.
And I will go with this gomme, if God will gide me grace.

Segge.

I have seen segges, quoth he, in the city of London
Beare byghes full bryght about their neckes.
That every segge shall say I am sister of your house.
In ensample tho segges, ye should done the better.
I must sit sayd the segge, or els I must needs nap.
I am a surgeon sayde tho segge, and salves can make.

Leode vel Ladde.

Among these lettred leodes this Latin is to meane
That fyre shall fal, and brenne all to blo ashes.
Therefore have I no liking with tho leodes to wonne.
Till late was and longe, ere they a leode mette.
To tel Latin thou learnedst leode in thy youth.
Was never twight as I went, that me wisch could
Wher this ladde lenged, less or more.

Hic observare est etymologiam Anglici *ladde*, quod *virum*, *masculum*, *adolecentem*, *hirquittallum* significat. Nec miretur lector *leode* & *ladde* diversimodè scribi ab auctore nostro, cui nihil magis in usu est, quam vocabula non diversa diversis modis scriptitare: ut *absoyle* & *asloyle*; *graundmercy* & *grammercy*; *gomes* & *gomes*; *pelure*, *pelore*, *peyre*, [nunc *pearle* vel *perle*] & infra *girle*, *gyrle*. A *ladde* autem jampridem in usu apud nostros derivatur *laddesse*, pro quo per contractionem usurpatur hodierno die *lasse*, *adolecentula*.

Wype ab Wiga.

He light down of liard, ladde him in his hand,
And to the wye he went, his woundes to beholde.
For went never wye in thys world through the wildernes.
And as these wise wyes weren togythers,
In an house al beshette, and the doors barred,
Christ came in, &c. [wise wyes, i. e. apostles.]

Hicce addas *reuke*, *freke*, & *girle* vel *gyrle*, quæ sunt omnia appellativa virorum, in veteribus nostris auctoribus, præsertim in *Satyrographo* omnibus, me iudice, anteponendo. Primi etymologiam à *Cimbrico* *reukur* ducendam cenleo. Secundum derivandum puto à *Cimbrico* *freukur*, *celebris*, vel *freukur*, *asper*, *strenuus*: *Snorro* enim, in secunda suæ *Eddæ* parte, res ab his, quæ iis accidunt & attribuuntur, appellationes sumere, nos docet. Tertium autem manifeste venit à *Saxonico* *ceopl*, *vir*, *mas*. En vero exempla:

Reuke.

Therefore I red you reukes, that rich be on this earth.
For may no reuke there rest have, for rattons by night.
And riche reukes right so gaderen and sparen.

Freke.

Freke.

And if thou find any freke, that fortune hath apaired.
 The freke, that sedeth himself with his faithfull labour,
 He is blessed by the boke, in body and in soule.
 It is not four dayes, that this freke, before the Dean of Houles,
 Preached of penaunce.

Girle, vel Gyrlle.

Aristotle and other moe to argue I taught,
 Grammer for gyrlles I garde first to write.
 Through wine and women ther was Loth accombred,
 And ther gat in gluttony, girles that were cherells.

Ita enim *Moab* & *Ammon*, *Lothi* filii, à poeta appellantur; qua vero catachresi accidit ante multos annos, *adolescuntulas* apud nos ita vocari me plane latere fateor; nisi *girle*, *adolescuntula*, derivetur forte à *carlinna* vel *karlinna*, quod *fœminam* apud *Cimbros* significat. Hæc obiter ex *Satyrographo* nostro, cui *Anglo-Saxonum* poetæ adeo familiares fuerunt, ut non solum eorum verbis versus scripsit, sed tinnitum illum consonantem initialium apud eos literarum imitatus est, & nonnunquam etiam versus tantum non *Saxonice* condidit; ut,

And I hote the, quod hunger, as thou thy hele wilnesse.
 And ic ðe hate, cueþ hungop, þua ðine hæle ðu pilnert.

Denique vates hic noster, in seculo suo doctissimus & acerrimus morum vindex, Clericis, quos in omnibus satyris, ipso summo Pontifice non intacto, perstringit; Clericis, inquam, utriusque nominis, quid propter peccata eorum, hypocrisin, avaritiam, luxum, terrenorum cupidinem, defectum charitatis, beneficiorum & reddituum abusum, desidiâ & turpem gregum neglectum, in postero tempore eventurum erat, ante ducentos circiter annos, quàm evenerit, non uno in loco prædixit in iis quæ sequuntur.*

Little had Lords to done, to give lands from her heirs
 To religious, that have no ruth, if it rain on her alteres
 In many places ther they persons be, by himself at ease,
 Of the pore have they no pity, and that is her charitie,
 And they letten hem as Lords, her lands lye so brood.
 And there shal come a King, and confesse you religious,
 And beate you as the Bible telleth for breking of your rule.
 And amende moniales, monkes, and chanons,
 And put hem to her penaunce, ad pristinum statum ire.
 And barons with erles, beat hem through, beatus vir.

And then shal the Abbot of Abington, and all his issue for eber
 Have a knocke of kyng, and incurable the wound:
 That this worth soth seke ye, that oft overse the bible.

— That rode they honoure,

That in grottes is graben, and in nobles:
 For covetous of that Crosse, men of holy kyrke
 Shal turn as Templars did, the time approacheth nere,
 Wyt ye not ye wyse men, how tho men honored
 More treasure them trowth, I dare not tell the soth,
 Reason and rightfull dome, the religious demed
 Ryght so you Clarkes, for your covetise ere long
 Shal they deme Dos ecclesie, and your pride depose.

Ex his, Lector Christiane, mecum perpende præfinitum esse tempus, ultra quod non tardat punire justus naturâ Deus, quum ad vindictam surgens non peculio suo, sive populo, sive clero, non unctis suis, sive regibus, sive sacerdotibus, parcat, impios impiis castigandos tradens, & peccatores peccatoribus perdens; quemadmodum figulus, in furore suo urceum urceo, & vas honoris vas iræ tandem factum vase ignominie & contumelie frangit. Sapite igitur O sacerdotes; sapite & vos

* Vide titulum, *The suppression of Abbeyes*, in satyra quæ inscribitur *Passus decimus*.

reges, erudimini vos qui iudicatis terram; osculamini supplices Filium, ne irascatur, & percat; cum enim exarserit furor ejus, quasi virga ferrea vos conteret, & veluti vasa figulina vos vobiscum confringet, & tum beati omnes, qui in eo confidunt.

Sed ut redeam Grammaticus, unde Theologus digressus sum, dictus Snorro in secunda suæ Eddæ parte, inter poeticas appellationes quibus Cimbrorum Scaldi usi sunt, enumerat, I. * brynja, Sax. bypn vel bypna, lorica, thorax ferreus. II. sefe vel seffe, Sax. sefa, mens, animus. III. mund, Sax. mund, manus. IV. brage, Sax. brego, rex, dux, dominus, imperator. V. mogur vel magur, Sax. mago, gnatus, filiolus. VI. aldur, Sax. alþop, ealþop, vita. VII. raund, Sax. rand, clypeus. VIII. logur, laugur, metonymice, aqua, mare, diluvium. IX. follur, follner, galea, colla, Sax. X. gullbriotur, aurum distribuens, tropice, rex, princeps. Sax. goldeþ bytta, rinceþ bytta. XI. niður, filius, nepos; unde per synecdochen poeticam, Sax. niþar vel niðdar, homines, mortales, posterii à majoribus descendentes. XII. salur, domus. Sax. sal, domus, aula. XIII. leid, navis. Sax. lid. XIV. firar, & firðar, proprie præfides, viri præfecti, per synecdochen autem poeticam, viri. Sax. firar. Quæ omnia exemplis munienda sunt.

Primi autem exempla suppeditat fragm. hist. Judith. nempe, rpa him heopa ealþop bebeat bypnþigena brego, sicut eis jusserat dominus suus loricatorum heroum imperator. Sic, and læddon to ðæpe beoþtan bypþig Bethulam. helmar and hupreax. hape bypnan. gupþceapp gumen. golde gefpæteþ. & ad illustrem urbem Bethuliam vexerunt galeas & gladios, & ducis loricas auro adornatas.

Secundi exempla accipe quæ sequuntur. Ne realbert þu me þunu. þopþon mec þopþ bpeceþ. on sefan þuþe, non mihi dedisti filium, quomobrem dolor animi valde me excruciat. Paraphrast. 47, 24. Ac heo gearum þroþ ðone hleaþop-cþyþe huþce belezde on sefan þuþe, sed senex facta oraculum in animo ignominiose valde mendacii insimulavit, p. 52, 25. Sic p. 77, 23, Ða him unblþe anþpæþon. deoþol þitgan. nær him ðom gearu. to aþecganne. rþeþen cyninge. hu maþon þe þua þigle. þphten ahicgan. on sefan ðinne. hu ðe rþeþnebe. oðþe þpþa gerþeart. þpþom buþe. gþ ðu þuþ æþeþt ne meahþ. op aþeccan, tum illis responderunt. Diaboli vates, quod sibi in promptu non erat narrare regi somni mysterium, dicentes, quomodo possimus domine exscrutari rem absconditam, aut dicere quomodo sapientia somnium menti tuæ indidit, aut fatorum decreta revelavit, si tu ejus initium non potes nobis explicare. Sic p. 78, 6. ge þuelþaþ deaþe. niþe ic ðom þite. þoþan þueþneþ. Ðæþ min sefa mýnþgaþ, moriemini, nisi sciam mysterium veri somni, cujus mens me commonet. Sic p. 72, 5. nýmþe hþlc. Ðæþ rnotþop. in sefan þeopþe. þ he ana maþe. ealle þepiman. rþaneþ on eoþan. rþeopþan on heoþonum, nisi quis tam sapientis animi fuerit, ut solus possit enumerare omnes terræ lapides & stellas cæli. Sic in harm. evang. Cott. cap. LXVIII, þhu uuþ foragobon an iro sebon suuþho, valde mæstæ erant mulieres in suis animis. Sic cap. LXXI ejusdem harmoniæ, quat hie ist inc iamer huþi seþo fora þonofull, inquit ille, num vobis est animus mæstus, dolorum plenus. iro muod seþo, animus ejus, cap. v.

Tertium mund legitur in Voluffa five Edda Sæmundi, strophe 55. lætur hann moge huedrings mund ofstanda. quem versum sic Gudmundus Andrea reddit, facit is nato Cyclopum manum insistere: deinde in notis sic scribit, mund, manus, olim frequens, unde mundlog, malluvium; mundþhangur, turtina. Idem notat ad vocem in Lexico suo Islandico. Sic apud Paraphrasten, p. 31, 19, him on hoh beleac. heoþon þuceþ þeapþ. meþe-huþeþ muþ. mundum þinum þigopa palþend. 7 regnade. eapce innan. aþenum rþeþum. neþþend uþþeþ, regni cælestis custos manibus suis marinæ domus ostium in superna parte illi obseravit, & servator noster bona sua intra arcem signavit. Sic p. 34, 23, ic monneþ þeopþ. to þlagan seþe. Ðæþ ðe blob-gýte, þæll-þyll þeþe. þæpnum þeþeþeþ. moþþ mid mundum, ego vitam hominis occisori (carnifici) trado, qui sanguinis effusionem, & eadem hominis armis perpetrat, aut manibus suis homicidium. Sic p. 25, 9, gþ manna huelc. mundum þinum. alþþe beneoþaþ. hine oncýmeþ. æþþeþ ðæpe þinne. þeopþon þealþ þpacu. þite æþþeþ þeopþe, si quis hominem manibus suis vita deprivat [i. e. homicidium committit] post peccatum istud, post facinus septemplex vindicta & supplicium illum adsequetur.

Quartum brego occurrit non raro in Paraphraсте: ut in p. 5, 1, ubi Deus dicitur brego engla, rex angelorum. Sic p. 80, 20, Nebuchadonosor vocatur Babilone brego, rex Babylonis: & in fragm. Jud. Holofernes vocatur beopna brego: ut, mýnton ealle þre beopna brego. and þeo beoþhte mæþþ in ðam þiteþan tþæþe þæþon æþromne, meminerunt omnes dominum & formosam virginem fuisse simul in splendido tentorio.

* Sic in dialogo illo metrico inter Oddurum & Hialmarum, cap. v. Hervar. Sag. ut Hialmur. er þin hoggvin en a hlid brynja, galea tua est casa, & in latere lorica. Sar þef eg sextan, oc sítina brynju, vulnera habeo sedecim & ruptam lorica. Logur nobis est quod

Latins est liquor: certe ea vox aquam significat, & sæpius pro pelago tropice ponitur Gudmundo Andrea in hæc verba, um log lyder. Voluffa strophe 51. hinc quoque istud, laugur er lanþa þelle, mare est terrarum cingulum. * Harioli, magi, Chaldaei, &c.

Quintum maga legitur in *Voluspæ* strophe 1. significat autem *filiū, propinquum, cognatum.*

Blíods bíð eg allar helgar kínder
Meire og minne mögu Heimdallar.

*Silentium jubeo omnes sanctæ creaturæ,
Majores minoresque filios Heimdalli.*

de hac voce *mogur* sic *Gudm. Andreæ* in notis ad *Voluspæ* strophem 51. *mogur* antiquis est *filius*. primus hoc nomine *Majus*, à *Maiá* matre vel *Mercurii* vel alterius primarii dictus est *filius*, deinde quilibet *filius* per *synecdochen speciei*, seu partis pro integro. Hinc à significatione *fili* denovo per *synecdochen generis* significat *propinquum, cognatum*: sic *Cædm.* p. 24. he ða unpræben þolmum 7epremebe. 7peo-mæg of7loh. b7opop 7inne, scelus manibus perpetravit; germanum occidit fratrem suum. Sic p. 25, 7, ne ðeap777 ðu ðe onþræban. ðeap7er b7ozan. 7eoph-7pælm nu 7iet. ðeah ðu 7pom 7cyle. 7peo-mægum 7eop. 7áh 7epitan, non necesse habes mortis terrores, interfectionem timere, etsi à cognatis procul exosus discedere debueris. Sic in compositis apud poetas frequentissimis, sanguinis propinquitatem & necessitudinem denotat: ut in *cneo-mægaz* vel *cneop-mægaz*, cognati, gentiles; *hleo-mægaz* fratres consanguinei. *mago-pincaz*, eodem genere vel stirpe creati. Quibus addi potest *7æbepn-mægaz*, agnati. Sic in *Hervar. Sag.* cap. XI., mag fadr fonu mans, *socer.* & in notis *Ol. Verelii* ad locum, dottr mag, gener. 77str mag, affinis. mag-7ona, mulier affinitate conjuncta, ut *frand-7ona*, consanguinea qualibet, & infra in cap. XVII.

Hier er Blaudr komin,
Heidreks arsi,
Broder þinn,
Þin haudskar.
Mikill er sa mogur
A mars bafi,
Vill sa þundur
Vid þig mala.

*Hlaudurus huc venit,
Heidreki hæres,
Frater tuus,
Ille cruentus.
Ingens videtur ille propinquus
Supra dorsum equi,
Vult autem vir
Tecum loqui.*

In harm. evang. *Cott.* cap. xxv. than findis thu 7isunban at hus magu 7un7an, tunc domi invenies juvenem filium sanum factum. Sic cap. xxvi, sprac the man uuit is magos, allocutus est vir ille consanguineos suos.

Sextum *aldop*, *ealdop*, *vita*; ut in *Paraphraste* inquit *Sarah* ad *Abrahamum*: 7if ic pealban mot næ7pe 77mael þif 7race þif min agen beapn 77pe ðæleþ on la7te ðe ðonne þu of lice *aldop* a7ende7t, si ego possim prævalere, *Ismael* nunquam cum *Isaaco* meo filio hæreditatem dividet. Sic in fragm. *Jud.* ða 7ær ne7zenber ðeopen ð7ym7ull ðeaple 7emynd7ig hu heo þone ætolan ea7ert miht ealþe benæman, tum magnifica *Dei* serva valde in animo agitabat, quomodo facillime odioso vitam eriperet. Sic in harm. evang. *Cott.* cap. XLVII, thiu 77is uuas bifangan an farlegarnisse uuas 7ro lifes scolo that sia firio barn ferahu binamin ahtin 7ro aldras so uuas an 7ro euue 77scriban, deprensa in fornicatione, mortis rea erat, adeo ut homines ei animam eripere vitam tollere possent; sicut in eorum lege scriptum est. Sic cap. I, that man aldra bilofie, ut homo vitam perdat, vel, ut vita perdat.

Septimum *panð*, *clypeus*, læpe legitur in compositis: ut *ponð 77ggenbe*, *clypeati milites*. in fragm. *Judith*: *ponð 77ggenb comon to ðam 77ican-þeobne 7epan 7olcer 7ærpan*, milites imperatorem exercitus ducem adierunt.

Octavum *lago*: ut in *Paraphraste* p. 4, 17, ða 7e7unþ7ob 7ær lago þif lande, tum *divisa* erat aqua à terra. Sic p. 5, 16, *fluvii* dicuntur *lago-77nende*, *currentes aquæ*. Sic diluvium vocatur *lago-77ob*, & *lago-77peam*, & *lago-77if*, *semita, via maris*: ut of ic ðæpe la7e lagoon þa e7t 77yman pille, donec *superstitibus* (inquit *Deus* ad *Noachum*) *viam ex maris semitis aperuero*, p. 31, 9. Sic harmonia evangelica *Cottoniana*, cap. LII, thiu thar mið lagon-77romon ludi farteriða bi Noes 77ideon, quod in diebus *Noachi* homines perdidit cum *aquarum fluctibus*.

Nonum, *colla, galea*. vide *7ep77*:

Decimum *golber b7y7ta*, *7incer b7y7ta*. frequens occurrit in fragm. *Jud.* ubi *Deus* vocatur *7op77mod 77ep7 b7y7ta*, *illustris majestatis vel imperii rex*. *Holofernes* quoque appellatur *7incer-b7y7ta*, *auri dispensator, dominus, i. e. princeps, dux*: & *7op77ep-b7y7ta*, *cædis auctor, princeps*. Sic in *Paraphraste*, 58, 24, opæþ ða e7t 7aþe ofpe 7opbe to ðapnan 7incer b7y7ta, tum rex [scilicet *Abimelech*] *confestim alia verba ad Sarram locutus est*. Hinc *b7y7tan*, *b7y7ttian*, & *b7y7ttigan*, *possidere ut dominus, libere uti, frui, rei dominium habere*: ut *Paraphraf.* p. 28, 25. 38, 2. 70, 24. Inde *b7y7ta*, *dominus, auctor*: ut *paraphr.* III, 20. *Metod* en77la heht. li7er b7y7ta. *leoht 7op77cuman, creator angelorum, vitæ dominus, jussit lucem prodire*. vide l. 24, ejusdem paginae.

Undecimi habes exempla in *Paraphraste*: ut p. 5, 23. on ðæpe eþyl 7777 niððar 77nðapnean 7 7eoppan. *7old 7 77ym-cynn*, in hac terra homines vel posterius offendunt aurum & omne genus gemmas. Sic p. 81, 12. ða *Azarias*. in 7eþancum. *hleop7ade hal7g*. *ðuph hatne lig*. ðæða 7eopn. ð7i7ten heþebe. 7ep 7ommalea7. 7 ða 7opn ac7æþ. *Metod* al 7ihta. h7æt ðu ea7t. mihtum 77ið niþar to ne7zenne, tunc *sanctus, immaculatus & fortis*. *Azarias* resonans in ardente

igne dominum laudabat, hæc verba dicens: Creator omnium, ecce quam potentissimus est ad servandos mortales. Hinc etiam Deus vocatur *nīpa neþgenð*. p. 82, 1. & mortales *nīðða beopna* plurimis in locis. Sic in fragm. hist. *Judith. Holofernes* vocatur, *nīþ heapð*, durus homo, & *modiþa nīþ*, vir animosus.

Duodecimum occurrit quoque in Paraphraste: ut, p. 41, 24, *onþunnon him ða bytlian 7 heopa buþ þæpan 7 *rele þettan*. *þalo nīþian þeþar on þonþe þibeþ þetton*. neah ðam þe *Abraham apæþde hij þaldende*, tunc *cæperunt viri sibi aſtruere & ædificare habitacula*, & ponere *ſedes & domus novas*, & in planitie altare ponere prope illud, quod *Abraham domino ſuo conſtruxerat*. Sic p. 52, 10. *þeþapon oþeþ ſince þalo hlīþian*. *þeþeþ oþeþ þeaðan 7olþe*, videbant palatia argento, & aulas rutilare rubro auro.

Tertiumdecimum † *lib*, *navis*, legitur in Paraphraste p. 31, 3. *Ic ðe ðæþ mine*. *monna leoþort*. *þæþe þeþýlle*. þ ðu þeþ nimeþt. 7 þeopa þæþl. *ðe ðu þeþian þealt*. *þeont þeop þæþeþ*. *þeþþimeþ þopn*. on *libeþ þoþme*. læþ þua ic ðe hæte, *quamobrem hominum dilectissime, te admonitum velim, ut abeas*, & ut jubeo, *animalium pabulum, quod habere debes in diluvio, poſt aliquot dies in navem [arcam] vehendum cura*. Sic p. 32, 15, *ða þemunde 7od*. *meþe liþende*. *þiþopa þaldende*. *þunu Lameþeþ*. 7 ealle ða þoþe. *ðe he þiþ þæþþe beleac*. *liþeþ leoht þþuma*, on *libeþ þoþme*, tum *Deus dominus 2 dominantium recordatus eſt Lamechida per mare navigantis*, & omnium animalium, quæ ab aqua obſeraverat in navigio vitæ glorioſus princeps.

Quartumdecimum sæpe legitur in metrorum *Boethianorum* verſionibus *Cottonianis*: ut, p. 156. *Ne mæþ eac þþa nan*. *þiþdom timþþiam*. *ðæþ ðæþ þopuþ þiþþung*. *þeopþ oþeþ þþæþað*, *nemo poteſt ſapientiam aſtruere, ubi fundamentum avaritia pervadit*. Sic p. 158, *Ne þþuþþum þþ þan ýmb þeþeohþ þþeþcan*, *ſed neque quiſquam de bello loquitur*. Hinc toties apud poetas *πολυδιδασκός* iſtud þþa beapn, pro *hominibus vel humana gente*: ut in *Cædm*. p. 20, 20, *þonne moton þe hie uþ to þeongþum habban þþa beapn*, tum *poterimus habere homines noſtros diſcipulos*. Sic in poëtica *Runarum* explicatione, infra, cap. xxii. *þeoh býþ þþoþþ þþa þeþþilcum*, *pecunia eſt conſolatio omnibus hominibus*. Sic etiam in metrorum *Boethianorum* verſionibus *Cott.* p. 154, *þþum uncuþ*. *þþi þio þþþ*. *þþa þo þendan þeolþe*. & p. 156, *ne mæþ eac þþa nan*. *denique p. 140, ne þþuþþum þþa nan*. & in *exorcismo* quodam *ad reddendos agros fertiles*, *bibl. Cott.* *Caligula*, A, 7, 2. *hal þeþ ðu þolþe*. *þþa modop*. *þeþ ðu þþopende*. on *þoþeþ þæþme*. *þoþþum þeþýlled þþum to nýrte*, *ſabve terra, mater hominum, floreas in dei ſinu, pabulo in uſum hominum repleta*. Vide *Olai Verelii* notas in hæc verba, *ſraſin med ſiðum*, cap. vi. *Herþ var*. *Sag.* p. 87. *þþar & þþdar*, proprie *praſides, praefecti*. poëtice *vir*. ut *Gudmundus Andreae Iſlandus* in voce. occurrit *þþar* inter *virorum* appellationes parte 2. In *harm. evang. Cott.* nihil etiam frequentius occurrit, quam *ſiþho barn*, *ſiþho barno*, *ſiþo barnun*, *allaro ſiþo fruma*. *ſiþo brihten*. *allaro ſiþo fader*.

Verum præter has voces, quas à poetis *Cimbrorum* uſurpatas fuiſſe animadvertit *Snorro* in ſeconda ſuæ *Eddæ* parte, aliæ occurrunt obſervatione dignæ in carmine *Eddico 3 Voluþþa* inſcripto, quam publici juris fecit, *P. Joh. Reſenius, Hafniæ*, anno 1665. cum *Stephani Olai Iſlandi* verſione & notis. Voces autem quæ *Voluþþæ* & fragmentis *A. S.* poëticiſ communes ſunt, infra ſequentur.

Fþob. *Cimbrice* *fradur*, *ſapiens, prudens, eruditus*; à verbo *at frada*, *erudire*. Hinc *Ara Iſlandus* vocabatur *Are preſti þin frode*, *Ara preſbyter ille doctus*. Hinc apud poetas *Anglo-Sax.* *Senex* vocatur *þeapum þþob*, *annis eruditus, vel ſapiens factus*. Sic *Paraphraſeos* p. 51, 23. *Sarab* ita dicitur: ut, *ða þ þiþ ahloh*. *þeþeþað þþiþneþ*. *nalley þlæþlice*. ac heo *þeapum þþob*. *ðone hleoþopþeþþe*. *þurce beþeþþe*. on *þeþan þþiþe*, tum *ſemina non alacris deridebat exercituum Deum, ſed ſenex facta*, &c. ut ſupra. in eâ pagina dicitur etiam per ſynecdochen omnibus *Septentrionalibus* gentibus communem *pintþum þþob*: ut, *ðe þeal þintþum þþob*. *to þopuþ þþingþan*. *þappa þunu*, inquit *angelus ad Abrahamum*; *tibi annoſa Sarab filium in lucem pariet*. Sic etiam in eadem pagina *Abraham* dicitur *þiþþapum þþob*, per *metaleþin* *troporum*. Ut enim *pintep* per ſynecdochen partis pro toto, ponitur pro *þeape*; ſic 4 *þiþþape* vel *þiþþeþe* *anni dimidium*, vel *ſemeþre* ponitur pro *pintep*. en exemplum, he *ða metoþe onþeþ þiþþapum þþob*, tum *ille ſenex Deum alloquitur*. Plura vide exempla, p. 39, 6. 51, 7. 64, 7. Hinc quoque p. 27, 22. *þiþþan þiþþeþa þopn*, *poſt certum annorum numerum*. Hinc apud *Francorum* poetas *þþuodon* & *þiþþuodon*, *ſenescere*: ut in *harmonia evangeliorum Cotton.* cap. XLII. *Sum þiþþinnit þþann oc furthor þþann hie iſt fruodto*, *aliquis tardius incipit, quando ſenescit*. *Sum uuirdit þþan to ſurtho þiþþuodto*, *aliquis autem eſt tam grandævus*. cap. III, quam *fruod þumo* ut *þan þþem alahe*, *ſenex è templo exiit*.

* A *reþle*, *ſedes*: ut, *bole a botle*. † *Lid* etiam *ſþip*, *navis*, *Gudm. Andreae* in ſtrophen *Voluþþæ* 16. ¹ *Cimbrice* *þæþþla*, *pabulum*, ut & *þada*, & *þade*, ab *at þada*, *paſcere*: inde noſtrum *þood*. ² *Triumphantium*. ³ *Id eſt Vaticinium volæ*. ⁴ *þiþþape*, *Cimbrice*, *miſere* vel *miſſere*, *ſemeþre*, *Gudmund. Andreae*, in *Ar. Ar. m. g.*

annus; *miſere*, *ſemeþre* *anni ſpatium*. *þiſſere*, quali *midzere*, n. g. *ſemeþre*. *þmidur* *noctur fom til Aſa* og *þauð* ad *giora þeim borg* à *þrim miſſerum*, qui ad *civitatem illis ædificandam ſeþquianni tempore obtulit*. *Edda Snorronis*. *Mythol.* xxxvi. vid. *þiþþape*, infra. ubi plura occurrunt hanc vocem explicantia.

ƿæl, ƿæle, cædes, clades, strages. Cimbrice valur. N. G. cadivum, cadavera cæforum in acie. Hinc ¹Odinus Mavors Cimbrorum vocatur Volfodur, i. e. stragis auctor vel parens; & ejus aula, cælum bello cæforum, Vallholl vocatur. Hinc exercitus Nebuchadonosoris vocatur ƿælhƿeop ƿeƿod, exercitus cruentus. Paraphras. p. 76, 11. & p. 32. 4. ƿællgƿim niþe, livor perniciosus. Vox etiam extra compositionem frequens occurrit apud poetas.

Gin, per epenthesin gien, & emphatice giēna, chasma, abyssus, vastum spatium, & in sensu adjectivo amplius, latus, spatiosus, vastus, immensus, à Cimbrico at gina, hiare, hiscere. Inde gin- nunga, vastus hiatus, chasma vel spatium immensum, abyssus, & gina, chasma nubium. Hinc im- mensum illud vacuum vel infiniti vacui spatium ante mundum conditum vocatur in ²Voluspæ, gap-gynnunga vel gab-gynnunga, vasta capedo, forvea vel hiatus ille vacui spatii immensus. Hinc etiam apud Paraphrasten p. 5. 24. vastus *Ethiopicæ* terræ tractus vocatur gin-ƿice: ut, þonne ƿeo æftre. Ethiopia land. 7 leobgeapb. beligeþ uton. ginne-ƿice, tum secundum [flumen] ambit terram & regionem *Ethiopicam*, regnum vastum vel amplissimum. p. LX. 15. Sƿeotol 1ƿ 7 girene. þ de ƿoþ Metob. on gerdðe 1ƿ. ƿegler alþop. ƿe de ƿgop seleþ. ƿnyhtƿum mihtum. 7 ðin mod tƿymeth. godcundum gƿum. ƿoþþon ðe giēna ƿƿeop. ðæ ƿi ƿiþ. ƿƿe- onb oððe ƿeond. ƿƿemman ongunne. ƿoþþum oððe ðædum, manifestum & visum est, quod ætheris rector, verus deus, qui animum tuum corroborat divinis donis, & pro sapientia & potentia sua victoriam tibi dat, est tibi comes, quippe quod tibi magnopere succedit, quod in amicum vel inimicum verbis factisve, incipis facere. Sic p. LXII. 22. ginƿærtum gƿum, amplissimis donis. Sic p. LXXII. 1. ðonne beƿæþman mæge. ƿoþþan ƿceatar. eopþan ymbhƿyrt. and up-ƿoþop. gapreger gin. 7 ðeor geompe lýt, quam ulnis quis amplecti potest, telluris angulos, terræ cir- cuitum, & cælum quod supra est, oceani intercapedinem, & hunc murmurantem aera. Sic in fragm. Judith. lungne het gleau-hýdiz ƿif gumena sumne of ðæpe ginnan býrtz hýpe togeaney gan, prudens femina statim jubebat aliquem virum ex ampla urbe ei obviam ire. Hinc quoque gin in compositione, valde, vaste, immense significat. Sic Deus apud Paraphrasten vocatur gin-ƿært Iod, firmissimus, veracissimus, immutabilis Deus. Et in Voluspæ strophe 6. deaſtri Cimbrorum vo- cantur gin-heilog God, numina sanctissima. Perperam igitur omnia, quæ de hac voce scripsit Gudm. Andrea, in Voluspæ strophem sextam, & in lexico suo Islandico.

Færl, Cimbrice, fadsla, pabulum, esca, victus: ut par. xxx, 17. ðæ ƿceal færl ƿeþan. cƿic lƿigendpa. cýnna gehƿiceþ, ibi pabulum reponetur omnis generis animantium.

Hap, ut apud scaldos hara, & herra, dux, appellatur, sic in secunda Eddæ parte inter regum appellationes. hara edur herra hertuge heiter eimenn suo iarl, sein kongur. hara vel herra dux ap- pellatur tam jarlus quam rex. & in cap. de regionum nominum origine, rex vel dux dicitur no- minari hari vel herra à nono Halfdani regis filio. occurrit vox hap in paraphr. p. LXVI. 24. ƿi- zent unƿoþhte. hape heopa ƿulſar. hilbe gnetton, imperterriti eorum duces, militares lupi præ- lio gaudebant. Sic supra transtuli hape býnpan, ducum loricas.

Dom vel ham, Cimbrice hamur, induvia, exuvia, & per synecdochen, quodlibet corporis in- dumentum, exterior forma, tegumentum: Occurrit hæc vox in Voluspæ stroph. 41.

Dard af þeim öllum einna nofir
Tunglis tiugare i trolls hame.

Factus est ex illis omnibus unus aliquis
Lunæ infestator 3 formâ giganteâ.

Hinc in Edda Snorronis, Mythol. LII. 4 Lokus accipitris exuvias [valsham, & in composita de- clinatione valshamenn] indutus Fotunheimos advolavit. Hinc vox varie componitur in Para- phrasi: ut, p. 17, 2. gereo ic him. hir englar. ymbheƿoþpan. mid ƿeþer-haman ealpa ſolca mært. ƿeþeþa ƿinſumart. video illum cum angelis suis, cum plumigeris illis circumcinctum, qui omnium cætuum maximi, omnium exercituum gloriosissimi sunt. Occurrit eadem vox in concione, quam Satanas habuit ad suos, p. II. 1. þ he mid ƿæðer-homan ƿleogan meahthe ƿindan on ƿolcne, ut pennis indutus possit volare & in aera gyrare. Sic p. 32, 5, corpus humanum vocatur ƿlærc-hom: ut, ƿƿæcon aplearpa ƿeoph. of ƿlærc-homan, impiorum animas è corporibus vindic- tam sumentes expulerunt. Sic p. 82, 14, schema angelicum vocatur ƿulþop-ham, forma gloriosa: ut, ƿpa ƿe halga ƿeþ. heþgenþe ƿæ ƿmetober miltre. 7 hir mihta ƿƿeþ. þehte ðuph ƿeopþe. ða of ƿoþepum ƿæ. engel æl-beopht. ƿƿan onþened. ƿlite-ƿcine ƿeþe. on hir ƿulþop-haman ƿe him eƿom to ƿƿoþre. 7 to ƿeoph neþe, dum sanctus ille vir justâ [suâ] linguâ celebraret Dei misericordiam & omnipotentiam, desuper mittebatur è cælo angelus fulgentissimus in gloriosis suis indumentis decore lucens, qui venit ad illum consolandum, & vitam ejus servandam. Hinc quo- que in Dano-Saxonica, gihaman, tegere, tegumento munire; ut, Alþeþ ðir boc gihamabi, Aldre- dus hunc librum tegumento munivit. in fine codicis Cott. IV. evang. Dano-Sax. Sic harm. evang.

¹ Vide Voluspæ stroph. 1. & Eddam Snorro- nis in Mythol. xxxi, 33. ² Strophe 3. ³ Vel gigantis indutus exuvius. ⁴ Mercurius techna- rum & insidiarum structor, apud Asas. Vide Eddæ Snorronis Mythol. xxvii. ⁵ In glossis, cilb-hama, uterus. Hinc hert-hamon, præcor-

dia, in legibus Frisonum, Tit. xxii. §. 48, si quis præcordia, i. e. hert-hamon, gladio tetigerit, xviii solidis componat. quem locum (inquit Ju- nius) temere nimis suspectum habuit F. Lin- denbrogius; nob. Spelmanno, ut videtur, non dif- fidentente. vide Gloss. Spelmanni, ⁶ Liberandam.

Cott. cap. XIX. fuglon thia hier on thesaro ueroldi sind farat an feder-hamon fia ni cuñnon enig sibu uinnan, *volucres, quæ in hoc mundo sunt, & induuntur plumeis induuis, hæ non possunt quid pecunie lucrari vel sibi acquirere.*

Hleop, Cimbrice hlyre, poetice *frater, socius, consors*, & synecdochice *vir, homo*: ut paraphr. XLIII, 10. Næppe hleop lopa. æt eþihtan. æpne peopþeþ. feoph beþendþa. fopht and acol. mon fop metode. De him æfter. á Ðuph gemýnda fped. mod 7 bædum. popþe 7 gepitte. pýe ðance. of hij calþop gedal. oleccan pile, *nunquam discipulus [vel disciplina vir institutus]* & *uicentium numero, probrorum [i. e. culpæ]* *magis timens metueusque erat dei causa, utpote qui illi postea pro sanctitate mentis, animo & officiis, verbo & intellectu usque ad animæ [à corpore] diuortium seruire super uellet.*

Feoph, Cimbrice fior, Francice ferah, ferahu, ferhu, ferh, *vita, anima, vis vitalis; Voluspæ strophe 42, sillest hann fiorve feigra manna. saturatur vita morientium hominum.* Sic Paraphr. p. 5, 2. of Ðam pophte god fpeolcu fæmnan feoph indýde ece faula. heo pæpon enġlum gelice, *ex qua [costa] Deus fecit liberalem virginem uitã inditã & immortalis anima, erant [Adamus & Eva] angelis similes.* Sic harmon. evang. Cott. cap. XLVI, uuas iro libes scolo that fia firo barn ferahu binamin abtin ira aldras, *obnoxia erat morti, adeo ut homines animam illi & uitam eripiendi jus haberent.* Sic cap. XLVII. Ef hie that 7iquat hi that fia quika lietun fridodi ira sepabe, *si hoc diceret, quod illi eam uirã dimitterent, & uita in pace fruentem.* ac lietun fia stanban thar ena thar inne, endi im it utt thananan 7engun 7ram harda ludeo ludi, en after odron, ant that iro thar enig ni uuas thes fiondo folkes thia iro ferahes thuo thero idis aldar laġio ahteau uuelþi, & *severunt illam ibi solam manere in domo, & inde exierunt crudeles Judæi singulatim alius post alium, usque dum nemo inimicorum, qui famina isti uitam eripere uellent, ibi maneret.* & cap. L, ni uurtin uuerod ludeono, that hier ist beþera rad barno 7ihulicon, that man hier enna man aldra bilofic, endi that hie thuru iuuua dadi dro-rah sterabe furi thit folescipi ferah farlate than all thit lud uuerod farloran uerthe, *nonne cognoscitis ó Judæi quod multo melius singulis futurum est, ut unus uitam amittat, & per facinora uestra moriatur, & animam perdat, quam ut uniuersus hic populus perdat.* biþiu hie fo uuar 7isprak biscop thero ludio huo scolda that barn alla iruin thiod mid is enes ferhu mid is libu alofean, *quamobrem sacerdos populi adeo uere prædixit, ut uir ille miserum omne humanum genus cum sua solius anima cum uita sua redimeret.* Sic cap. XXII, thoh fia hebbean iuuues ferhes 7iuualþ, *quamuis habeant in uitam uestram potestatem.*

Fypþe Fata, Parcæ. Da hit fopþæfþe 7eþeapþ þ hie ræþon fpeþn cýninge pýþa 7epýnu, *dum prohibitum erat, quo minus somnium & fatorum secreta regi ostenderet,* Paraphræcos p. 78, 10. Francice, uurdi est *Fatum, Parcæ.* harmon. evang. Cott. cap. XLI, thuo quamun ok uurdi 7isfcapu them odagen man orlaġ huila, *tum Parcarum decreta & fatale tempus ad diuitem uenerunt.* Cimbrice urdrest, nomen unius Parcarum; alterius, uerdande; ut tertiæ, skuld. Hinc in *Duglassiana Virgilia* uerfione, *Fata* semper redduntur *werdes*: ut,

Thar war hie armes, and here stude eik her chare;
This goddes ettled, gif werdes war not contrare,
This realme to be superior and maistress, &c.

Virgilius: ————— Hic illius arma,
Hic currus fuit: hoc regnum dea gentibus esse,
Si qua fata sinant, jam tum tenditque fouetque.

Hleop, hleopþ. Cimbrice hle vel hliã, locus à sole uentore immunis, umbra, umbraculum; & per translationem, *refugium, asylum, hospitium, domus.* Sic Paraphr. p. 53, 5. Ða to potum Loth. Ðam 7ierþum hnaah. 7 him 7eopne beað. þerþe 7 7eþeopþa. 7 hij þeþeþer hleop. 7 ðegnunge, *tum Lothus ad genua hospitum procumbens, magnopere eos obtestatus est, ut apud se canare & pernoctare dignarentur, & sua domus hospitium & officia æquo animo acciperent.* Sic p. 59, 4, he pæf leof liode. fopþon he ribbe. 7erelig þpeah. and hij fciþþende. undeþ fceþeþe 7eþop. hleop feþnum ðeahþ. heþ ðenden hþþe, *charus erat Deo [Abrahamus,] quamobrem pace beatus uitam egit, & sub umbra Creatoris sui peregrinatus est, dum hic uixit, 3 refugio illius pennarum tectus.* Plura habes exempla. p. 64, 22. 89, 24.

Mýrþape, ut supra in Fpob, *semestre spatium, anni dimidium.* & synecdochice, *annus.* Cimbrice missere: ut *Harvarar Saga.* capite XI, pagina 131, a Þeim misserum ol Suafa son Þan Hlaudur hiet, & *in semestri spatio Suafa peperit filium, qui Hlaudurus uocatus erat.* Sic in *Aræ* multiscii schedis. p. 2. fra misseris tali, *de anni computo.* Sic in *Gautrýks Saga.* ut, *sitter Rolf & i Suþiod mid mikili gledi, oc frýði Þau misseri, regnavit Rolfo rex in Suecia cum magno gaudio ac pace aliquot annos.*

Lind, *vexillum, labarum, insigne militare,* per metonymiam materiæ à lind, Cimbrice lind,

¹ Vide *Voluspæ* strophem 19. & *Gudmundi* *majestatis.* ⁴ Id est *intra.* ⁵ Legitur hoc nomen in *Saryrographo*: ut, *And under a lunde on a land leaned I a stounde.*

tilia arbor. Voluspæ strophe 45. Steph. Hrymur efur austann heffur lind, Hrymur aurigat ab ortu, levat vexillum. & non reddendum ut Steph. reddit: intumescit aqua. Sic Paraphr. p. 45, 5. Ða þa ðe he þrte. þ meahste þel æghpīlc. on þyrð þegan. þealpe linde, quorum bene novit unumquemque in exercitu vexillum album portare posse. Sic p. 68, 11. hþonne þrþ-boda. þæ-þreþeamum neah. leoht oþer lindum. lýt-ebonþ þræc, quando lux, expeditionis dux, prope mare supra vexillum æthereas domos perrupit. Sic in carmine cap. xvii Hervar. Sag. ut, bresta mun adur broder i blichvita lind, oc falldur geir foma vid annan, oc margur gunni i gras hniþga, adur eg Tursing i tuent deile, mun þeir Humlingur þalfan arf giesfa, deficiet prius frater, & frigida tela convolabunt circum vexilla candore nitentia, & multi milites cespitem rodent; prius Tursingum [gladium] in binas partes dispartiam; quam dimidium hereditatis tibi dedero. Sic etiam p. 69, 11. hoþon heþe cýrte. hþrte linde. þegnar on ranþe, levarunt milites delecti alba vexilla, signa in littore. Vexillum etiam dicitur lindþoda. i. e. tiliæ germen vel ramus, p. 44, 7. þurþon Sodom-pape. 7 Gomorþe. golþer-þrýttan. leoþum þeþþon. æt þam lind-þroþan, Sodomæ & Gomorþæ reges suis hominibus orþati stabant ad vexilla. Sic in fragm. Judith. þeþaþ linde þorþ, þorþ þor þreorþum. 7 þýrn-homþ, vexilla, clypeos & loricas efferunt. þroþon heþoþncar þeþnar to beaþoþ þorþum þeþeahste hþealþum lindum, principes viri, ducesque clypeis tecti, & sinuantibus vexillis profecti sunt ad bellum.

Beorn, beorna, *vir primarius, satrapa, princeps, nobilis, in suo statu & dignitate antecellens, heros, dux:* & per synecdochen generis pro specie apud poetas frequentissimam, *vir, homo, masculus.* Exempla habes bene multa in Somneri Lexico è paraphraste deprompta, quibus istud addam ex Fragmento hist. Judithæ. Beornar þroþon ýmbe hþa þeobner þræþ, satrapæ circumstabant imperatoris sui tentorium. Et chron. Sax. Gibs. An. dccccxxxviii. Æþelstan cýning beorna beah-þrifa, *Æthelstanus rex, princeps, monilium largitor.* Quoad vocis derivationem, petenda videtur à Cimbrico beorn, biorn, bearn, biarn, *ursus*, qui ob bellicam virtutem apud septentrionales gentes, ferarum est princeps; vel forsan per synecdochen speciei pro genere, ab heroibus & principibus viris, qui se Beornar, scil. *Ursos* vocatos voluerunt. Apud gentes enim boreales præstantissimi quique, & fortissimi viri honorificum sibi duxerunt ferarum, *URSI* præsertim ac *LUPI*, nominibus insigniri. Hinc in historiis istarum gentium tot nobiles & primarii viri, qui Beorn, Biorn, Ulfur vel Wulfur nuncupantur. In *Aræ* schedis celebrantur Ketil-Biorn, Ketilli filius. Biarn-hartur, unde *Latinum Bernhardus*, i. e. *Ursus fortis*. Ibi etiam legitur de morte Godrodi cujusdam magni Bearnat sonar, i. e. *Beornonis filii*; & de Beornone quodam, qui vocabatur Biarn hinn spaci, i. e. *Biorno sapiens*. Omnium autem, qui hoc nomine gavisi sunt, maxime celebratur *Suecicus* ille heros è regio stemmate oriundus, Beorn vel Biarn vocatus; quem rex *Sueciæ Eiricus* ² propter fortitudinem & ferociam suam *Styr-Biorn, Styrbiornonem*, i. e. *bellicosum ursum* cognominavit. sive igitur per metaphoram poetis *Saxonicis* usitatam; sive per synecdochen ab inlyto & insignissimo istius nominis heroe, ad heroem & principem significandum Beorn vel Biorn transfertur; sive denique heroem significat, quod heroibus & magnatibus tam commune nomen erat; persuasum mihi est *primarios viros & duces*, ab isto Beorn vel Biorn, Beornar apud *Saxonicos* poetas vocari.

Manlic, monlic, emphatice manlica, monlica. *Goth. MANΛΛEIK, MANΛEIK, Marc. XII, 16. Cimbrice manlyfa, monlyfa, statua, imago, effigies humana. Voluspæ stroph. 10.*

Þæt Morsfogner er mæsttur vni ordenn
Sverga allra, enn Durenn annar,
Þeir manlyfan mærg vni giordu
Sverga ur iordu sem Durenn sagde.

Hic Morsfognerus primas obtinuit,
Inter nanos omnes, Durimus autem secundas,
Qui nanorum multas fecerunt imagines,
Ex terra sicut dixit Durinus.

Sic in Paraphrasi p. 55, 17. Se monlica þ 17 mæpe þpell, þtulle þunobe þær hie þrang beþeat þrte, *hæc statua [scilicet uxoris Lothi] immota mansit, quæ historia celebris est; ubi grave supplicium eam occupavit.* Sic p. 78, 22. þære þurþe þeapþ anne manlican oþer metoþer eft þýlþe oþ golþe þumum apæþþe, ut supra in Gum.

Þrþ sacrum, tam templum, quam idolum. Paraphr. p. 79, 11. oþt hie to bote. balþe þeþþeþon. þ hie þær þrþer. þrte ne þohton, *præterea audaces dicebant, quod idolum nibili faciebant.* & l. 16. þegnar þeobne þæþþon. þ hie þære þeþeahste þeþon. hæþar heþan. in þýrþe hean þýþrþ. Ða þýr þ heþan ne þillaþ. ne þýrþe þrþ þurþþeþon. Regi [Nebuch.] þþani dicebant, quod excelsi captivi in hac excelsa urbe ejus consilii essent, ut neque simulacrum illud, neque idolum honorare vellent. þrþ autem primario sacrum, consecratum significat; unde idolum illud aureum, alias absolute þýlþe dictum, vocatur þrþ-þýlþe, *ibid. l. 2. hæþne þeobþe þurþþeþon þrþ-þýlþe.* unde

¹ Scilicet præcedens noctu columna ignis. ² Eum adur em Beorn for ut lande, gaf Eiretur kongur þonum vidur nesni af hardseinge sinne og styri-olld, og fallade hann Styrbiorn, verum antequam Biorno regione excederet, dedit Eiricus rex ipsi cog-

nomen à ferocia sua & bello, vocavitque Styrbiornonem, Histor. Styrbiornonis, Suecici herois, extans in commentar. Christ. Wormii in *Aræ* schedas. ³ Forfan mendose: atque legendum, ut videtur, heþgan:

piġ-bod, vel pi-bod, altare. piġ autem Cimbrice vā, est Gothice **veih**s vel **veih** emphaticē; Francice *wiho*, sacer, wihan; Cimbrice at *veiga*, consecrare. Inde *uuih*, sacrum templum, in harm. evang. *Cott.* Qui plura vult, consulat *F. Junium*, in **veih**s. & *Gudmundi Andreae* notat, in *veberg*, *Voluspæ* stroph. 52.

Opleg, *fatum*, & in compositione *fatalis*: ut paraph. XLIV, 19, *je þ opleg peopc*. *ðam Ebneircan*. *eople geciþde*, *vir qui fatale facinus, vel eventum Hebræo narrabat*. Hinc paraph. p. 50, 2, *Ismael* vocatur *opleg-giþpe*, *fati vel mortis, i. e. cædis avidus*. Componitur autem vox ex Cimbrico *vrð*, vel Francico urdi, *fatum*, & *leg*, Cimbrice *laug* vel *log*, *lex*. Inde euphoniæ gratia *uplog*, & u in o mutato *oplog*. occurrit vox in *Voluspæ* stroph. 6. & in harm. evang. *Cott.* cap. LV, *orlagies uuord*, *fati decretum*; & in cap. XLI. supra citato, *orlog huila*, *fatalis hora*. vide supra, in *þyþde*.

Fæge, *moribundus*, *morti appropinquans*, *ad moriendum destinatus ac expositus fati*; cui extrema *Parcæ* jam nunc *fila* legunt. Cimbrice *feigur*: ut in supra citato versu *Voluspæ*. *fillest hann fi orde feigra manna*, *saturatur vita expirantium hominum*. Sic in colloquio isto inter *Gifforum* & *Angantyrum*, cap. XIX, *Hervarar Sag.*

Festur er ydar fylke,
Feigur er ydar vifir,
Gnasur ydar *gunnfani,
Grammur er ydur Odin.

Metuit vester exercitus,
Morti vicinus est dux vester,
In alto positum est vexillum vestrum,
Irascitur tamen vobis Odinus.

Sic in fragm. *Judith*. *fæge þrumgapar þynd þinbon eopepe gedemed to deape and ge dom agon tip æt tophatan*, *hostes vestri, principes fato moribundi ad mortem condemnati sunt, & a Deo judicantur*. Sic paraph. LXXII. 16. *laþe cymþdon*. *lyft up þerþearc*. *fægum þerþnum*, *clamabant moribundis vocibus inuisi, usque ad cæli nubes*. Sic iterum in fragm. *Judith*. *ðær þe hlanca þerþeah pulf in palde 7 þe panna hþærn þæl giþpe þuzel þerþan begen þ him ða ðeodguman ðohton tilhan þylle on fægum*, *propter hoc gaudebant in sylvis, quum famelicus lupus, tum famelicus corvus cadaverum in acie cæsorum avida avis, qui ex occidente ambo venerunt, eo quod credebant se destinatis cædi hominibus saturatos iri*. Sic in compositione *þlege-fæge ad cædem destinatus, cæde periturus*: ut, *þlege-fæge hæleþ þæpe to-þreþon*, *cæde morituri duces somnum protrahabant*.

Gen, poetice *gien*. Cimbr. quoque scribitur *gen*, iterum, denuo. Occurrit hæc vox *Voluspæ* stroph. 25.

Gen geingu Keigen oll a tofstola
Gin-heilog God

Denuo accessere Dii omnes tribunalia
Sanctissima numina

Sic Paraphr. p. XLVII, 14, *ða gen Abrahame*. *eopþe þelþa*. *heoþona heah cýning*, *tum iterum se ostendit Abrahamo excelsus cælorum rex*. Sic XLVIII, 7, *gien ðe þunu þeopþeþ*. *þearn of þyþde*, *tibi denuo filius erit ex sponsa natus*.

Ylþar, *elþar*, *homines*, *viri*. *þe mago-þinc þeal*. *mib ylþum þeran*. *Ismael haten & eximius ille filius vocabitur apud homines Ismael*, Paraph. p. 50, 2. Hinc *ylþa þearn*, *ylþo þearn*: ut, Paraphr. XII, 3, *þ ðær ylþo þearn*. *morte onceþan*. *godeþ 7 yþeleþ*, *ut ibi homines [nempe Adamus & Eva] eligerent bonum & malum*. alibi, *þ þær þeapeþ þeam*. *þe bæþ bitþer þæla*. *þeolde bu þitan*. *ylþa æghþic*. *yþeleþ 7 godeþ*, *hæc erat mortis arbor, quæ acerbis onusta erat, ut terra [habitaculum] & hominum quilibet scirent bonum & malum*. Sic p. LIII. 19. *ær ge þeonde þiþ þerþeapu þnemman ungyþpe yþel ylþa þearnum*, *antequam abominabile in homines scelus contra naturam perpetretis*. Occurrit eadem phrasîs Cimbrice, *Voluspæ* stroph. 21.

Þær log logðu, þær lyff þuru
Allða þernum.

* He leges sanxerunt, hæ vitam dispensarunt
Mortalibus.

& in harm. evang. *Cott.* cap. IV, *thie ical Deland to naman eġan mid elþion*, *qui Jesum nomen habebit inter homines*. Sic cap. VI, *thoh hie si cuning oþar all erdun endi himiles endi oþar eldi barn uueroldes uualdand*, *& si sit rex totius terræ, & cæli, & dominus hominum, qui in mundo sunt*. Sic cap. XIII, *ni muġun elþiu barn*, *quat hie enuualþer broþes luþi libþean*, *non poterunt, inquit ille, homines ex simplici pane vivere*.

* Vox composita videtur ex Cimbrico vel Scandico *gunn*, *prælium*, & *fani*, *Sax.* *þana*, *vexillum*. Inde apud Anglo-Saxones, *gufþana*, *vexillum militare, labarum*. At *Verelius* reddit *gunnfani*, *Suecice konung regem* i. e. *belli dominum*; à *gunn*, & *fan*, *dominus*, quod apud boreales Gothos in communi usu non erat; penes tamen

lectorem sit *judicium*. præterea notetur, quod ut *munne os, oris*, apud Anglo-Sax. est *muþ*, à Gothico **MUNÞS**; Sic *gunn*, *bellum, prælium*; *Sax.* est *guf*; & utrumque forsan à **FNÞS**, quod, ut par est credere, apud australes Gothos in communi usu erat. † Alias *ambo*, scilicet *Adamus & Eva*. * Scilicet *Parcæ*.

Op,

Op, opð. Cimbrice at. n. g. in composita declinatione arð, initium, principium, quod primum est, origo. Voluspæ stroph. 3. at var allða, þa ymer byggde, principium erat seculorum, cum Ymerus habitavit, vel potius, ædificavit. alias, at var allða, þa ecke var, principium erat seculorum cum nihil extaret. Sic in versione interlin. evang. Cott. op i þrúmo þerþeo ðar, initium dolorum hæc. Marc. XIII, 8. Sic initium harmon. evang. Cott. inscribitur OR EVANGELIUM. Sic etiam Gregor. Pastoral. XLIX, 4, zebis mid ðæpe anþpape, oð ðu þite ðæt þin þpæc hæbbe ze opð vel op ze ende, differ responsum, usque dum noris sermonis tui initium & finem. Sic paraphr. LXXVIII, 1, zif ðu þis æpost ne meahþ. op aþeccan, si tu ejus principium narrare non potes. Sic quoque in paraphrasi legitur opð & ende, bis terve. speciatim p. LXXVIII, 16, ðatte jona onzeat. þpþmðb cýning. opð j ende. ðar ðe him ýþeþ þær. adeo ut statim magnanimus rex principium & finem intelligeret ejus quod ei ostensum [in somnio] erat. Sic p. XVII, 19. vocatur Adamus opð moncýnneþ. & p. 30, 1, þolc-mæzþa cýning j æþelunga opð: Cain quoque vocatur opð bana, primus homicida. Gudm. Andreae, Stephanides & Verelius Cimbricum at abscissum putant à Græco ἀρχή, ab eoque derivandum putant ÆRA Latinum. Junius quoque in observationibus in Willeram. p. 248, cognationem notat inter Saxonicum opð, & Latinum ordi & ordium. opð tamen Cimbricum esse constat à nomine composito arð, plane ut op à simplici ar, vel ut yelb & yele, aula, à Cimbrorum sæl vel sel, in composita declinatione sæld, seld.

Alboplege, vel ut forsan scribi debet, alb-oplege, fatum. ze me þæzþon. j þ þæcþæþon. þ ze cuðon. mine alb-oplege. þpa me ærþer þearþ, mibi dixistis & declarastis, quod nosceretis seculi mei fata, & quod mibi eventurum esset, Paraphr. LXXVIII, 4. Oplez autem, vel ut alias scribitur oplæz, est quod Cimbrice orlog, fatum. Sic Voluspæ stroph. 16, fundu ---- Aþt og Ema þlu orlog lausa, invenerunt Ascum & Emblam [vel virum & foeminam] sine fatis. Hinc Gudm. Andreae in locum: 1 orlog, fatum, ab or vel ar, primordium, & log, leges, quasi cuiuslibet lex. Hinc strophe de tribus Parcis additur, þær log legðu þær 2 log furu, Allða þornum, hæ leges posuerunt, hæ leges elegerunt seculi filii. inde iterum Gudm. Andreae, Nota quam manifeste hic ponitur vox orlog pro fatis; quibus ego addo; nota quam manifesta est cognatio inter log allða þornum & aldorleg. Hinc Eddæ Sturl. Mythol. XII. og þeid þa at ðæma með sier orlog manna, jussit, ut secum judicarent fata hominum. Sic etiam Daniel ad Balthesarem. Paraphr. p. xci, ac ðe unceþunga. oplæz þeþe. þopþa þepýnu. ða ðu þenþan ne miht. sed tibi gratis ostendam fatum, verborum mysteria; quæ tu avertere non possis. Oplæz etiam significat cædem, bellum, prælium, contentionem; ut in Paraphraste de Ismaele, p. 50, 1, þe mago þinc þeal. mid ýlbum þeran. Ismael haten. þe býþ unhýþe. oplæz zifþe þiþer-þþeca, puer ille fortis erit, & à majoribus Ismael vocabitur: indomitus hic erit, belli cupidus adversarius. Sic p. XXII, 18. býþ þe-mæne incþum. oplæz niþ. á ðenden þtanþþ. þopulþ unþer þolcnum, inter vos semper erit fatalis, vel bellica malevolentia, dum mundus sub æthere extabit. Sic etiam Psalm. LXVIII, 32. bibl. Island. sundur dreiff þu folked sem giarnan vill þafa orlog, dissepe gentes, quæ bella vel fatalem cædem volunt.

Benn, homo. in secundâ parte Eddæ Snorronis inter hominis appellationes þann. Paraphr. p. LXXXIV, 14, þærþon ða þenne þopþþnne. ðe him on þanum. laþon laþ þeapn. leoba cýningeþ, tum odiosi homines, satellites regis, qui ligna posuerunt ad eos interficiendos, combusti peribant.

Regn, vox poetica. bis legitur in Voluspæ reiginn vel reginn. I. in strophe 12, Vtu þef eg dverga reiginn oc radsviður riect vintallða, nunc sunt à me nanorum virtutes, & in consiliis prudentia rite enumerata. ita Steph. II. in stroph. 6. þa geingu Reiginn oll a tokstola gin þeilog God, tum petebant Dii omnes tribunalia, sacrosancta numina. Scribitur etiam ragn, rægn & rogn: ut in ragna roctur, crepusculum deorum, sive ultimus cataclysmus univervi; de quo vid. Mytol. XLVIII. Eddæ Snorronis. Βαλευρις, Marc. XV, 43, Latine decurio redditus, Gothice vertitur ΚΑΡΙΝΕΙΣ. & Luc. III, 1. ἡγεμονεὺς ποτίης Πιλάτος, ΚΑΡΙΝΩΝΔΙΝ ΠΗΝΤΙΑΝ ΠΕΙΛΑΤΑΝ. Sic Luc. II, 2. ΚΑΡΙΝΩΝΔΙΝ ΚΥΚΕΙΝΙΑΝ, præsidente vel præside Cyrenio. Hinc constat ΚΑΡΙΝΩΝ significare, præsidere, præpollere, præesse, esse præfectus, esse dominus vel princeps. Inde, me judice, sic verti debet prius exemplorum supra citatum. Nunc sunt à me Nanorum præsidēs & consiliarii vel 3 rectores rite enumerati: & posterius sic, tum principes omnes sacrosancti [i. e. dii majorum gentium] tribunalia petebant. Inde in Paraphraste fures improbi, & regnorum raptores & directores vocantur þegn-þeopar. LXXIV, 6, mupnaþ on mobe man-huþ þiton þærþ unþer þolþan. ðær þiþ þýþ and þýþm. open ece þerþær. ýþela þehþilceþ. þpa nu 4 þegn-þeopar þice þælaþ. ýlbo oð ðe ær þeap, omne genus scelera lamentantur illi animis fixi in domo supplicii, ubi ignis & serpens, spelunca æterna patens; tametsi fures dominantes [improbi] ad senectutem usque extremam regna distribuunt, vel regiones largientur. i. e. tametsi dominantes fures usque ad mortem regnabunt. Sic harm. evang. Cott. XIX, huanþ it rotot hier an roste endi þegin thieþos forstelat, quoniam hic consumitur ærugine, & fures furantur. Sic cap. LXIV. laþ þhar oc an þenþion an þhero burg innan en ruob þegin-scaþo, jacebat ibi vincus in urbe latro, princeps latronum vel famosus latro. Sic cap. LXV, milites qui de Christi tunica inconsutili fortiebantur,

1 Vide aliam derivationem supra in oplog. est regere. eg ræde, rego. 4 Alludere videtur
2 Alias lyff vitam. 3 Cimbrice enim at ræða poeta ad Danos per Angliam olim grassantes.

vocantur quoque reginſcathon. Sic cap. XLII, decretum divinum dicitur reginu gisſcapu, ut me-
 zot gisſcapu, cap. XXVI. & XLIII. duo cæci qui vocibus canoris à Christo prætereunte, ut ocu-
 los lanaret, petebant, vocantur regini blindon i. e. inter cæcos principes, vel maxime cæci,
 oculis prorsus capti. Sed non tantum vocabulis & phraſibus Scaldorum utuntur Anglo-Saxonum
 poetæ, verum etiam ad eorum fabulas & historias mythologicas alludunt. Supra ostendimus in
 Fypbe, fata, Paraphraſten ad parcas Eddicas plane respexiſſe; & auctor additamenti ad para-
 phraſin, quiſquis ille fuit, poeta eximius, in deſcribendo Tartaro, in quem Deus Satanam cum
 angelis præcipitaverat, plane alludit ad viperinam illam Scaldorum Gehennam, quam Snorro my-
 thologia ſuæ Eddæ XLIX, ſic depingit. ¹ Multæ tum manſiones bonæ ſunt, multæ etiam malæ:
 ſed poſt hæc eventa, optimum erit in cælo manere, ubi nectar generoſiſſimum abunde ſuppeditatur
 iis, qui eo delectantur in aula, quæ Brymer appellatur, quæ in Okolno ſita eſt. Suavis eſt hæc aula,
 & in ² montibus voluptatum ſita eſt, fabrefacta ex rutilante auro, quod Sindri vocatur. In hujus
 aulæ manſionibus boni juſtique habitabunt. In ³ Na-ſtrandis vero aula eſt magna & mala, cujus
 fores Boream ſpectant. Hæc tota contexta eſt ex ⁴ tergis ſerpentum, quorum capita introrſum ſpe-
 ctant, & virus ſuſſant, ita ut amnes veneni per aulam decurrant, in quibus vadant perjuri &
 homicidæ: ſicut dicitur.

Sal veit eg ſtanda	Aulam novi ſtare	Sa er vndenn ſalur	Hæc eſt aula contorta
Solu fiarre	A ſole remotam	Orma hryggium;	Ex ſpinis ſerpentum;
Via-ſtrandum a,	In Naſtrandum,	Skulu þar vada	Illic vadabunt
Nordur horſſa dyr.	Ad boream ſpectant fores,	Þunga ſtrauma	Per Stygia fluenta
Galla eitur dropar	Illabuntur veneni guttæ	Nem mein-ſuarar,	Homines perjuri,
Inu vmm liora.	Per fenestras.	Og mord-vargar.	Et homicidæ ſicarii.

In iisdem vere verbis & verſibus pingitur hæc viperina Gehenna in Voluſpa, ſtroph. 37, 38, 39.
 in ⁴ quam Gunnarum projici mandavit rex Atla. Mythol. LXXV. & ad quam non uno in loco
 manifeſte alludit toties ſupra citatus poeta Chriſtianus in proſopopœa Satanæ ad ſocios in Tar-
 taro concionem habentis: ut, p. 93, 19. Naſan þe ðær heolſtær. þ þe uſ zehyðan maſon.
 in ðyrrum neoplan zenipe. heþ iſ neþnan ruez. þyrrmar ⁶ zepunabe, non poſſidemus hanc ſpelun-
 cam, ut in hac abyſſo nebulosa nos abſcondamus, ubi eſt colubrorum ſibilatio & viperarum manſio,
 vel habitaculum. Sic p. 94, 7. rpa þe pepega gart. þopðum ræbe. hiſ eapþoþo. ealle æt rom-
 ne. þah in þyrrnum þyrr leoma rtoð zeonð þ atol rþær. atþe zebonden, ſic dixit malignus
 ſpiritus vel in igne hoſtis, ſuis, qui tristes convenerant, dum flammans ignis veneno mixtus per
 totum fœdum antrum ardebat. & paulo poſt; hpilum nacobe men. 7 pinnaþ ymb þyrrmar. iſ þer
 pinðiga þele. ealle inþeapð. ⁸ atole zepýlled, nunc vero ſerpentes nudos homines circumcingunt,
 totaque hæc ventosa aula eſt ſanie repleta. Sic etiam p. 98, 9. vocatur Satanæ habitaculum, þlop
 atþe þeol, pavimenti vortex venenofus, vel pavimenti venenofis vortex. & paulo poſt; ðær iſ
 þom 7 þop. þibe zehæþed. 7 þyrrt bitunge. 7 znonnunge mecga. nabbaþ þe to hyhte. nymþe
 cýle 7 þyrr. þéan 7 þitu. 7 þyrrma ðneat. þpacan 7 næþþnan. 7 ðone þimman ham, ubi hor-
 ror, & ploratus, & ſtridor dentium, & gemitus ſociorum late audiuntur: nihil habemus ſperare,
 niſi frigus & ignem, meſſitiam & ſupplicia, viperarum cætum, baſiliſcos & colubros & tenebroſum
 hunc locum. Hæc ad orcum Eddicum vel Scaldorum infernum reſpiciens poeta noſter; qui in
 hac ſuâ inferorum deſcriptione omnes poetas quum Græcos tum Latinos longe ſuperat: Milto-
 noque noſtro, optimo poetæ, ſed peſſimo civi, qui in carmine vere rhythmico, quod interſcripſit
 Paradise loſt, tartarum & cacodæmonum mores depinxit, æquandus, me judice, ſi non
 anteferendus. Sic in fragm. Judith, de Holoferne decollato, læg þe þula leap zerne beærþan
 zært ellop hþeapþ undep neopelne næſ. 7 ðærþ zenýþeþað þær ruþle zezæled. rýððan þyrr-
 num beponðen. þitum zebunden. heapþe zehærted in helle þyrrne ærþer hinriþe ne þeapþe.
 he hopian no ðyrrþum þopþýlmed þæt he ðonan mote of ðam þyrr þele. ac ðærþ punian
 þeal apa to alþpe butan ende þopþ in ðam heol rþrum ham hyht þynna-leaþ, jacebat impu-
 rus truncus, ſpiritus vero remeabat, alio abiens ſubter barathrum non habens fundum, eoque dam-
 natus ſulphuri erat traditus, dein ſerpentibus æternum involutus, & ſuppliciiis vinctus arte cuſtodi-
 tus fuit in inferni igne. adeo ut poſt mortem fruſtra ei ſperare eſet, ut tenebris liberatus inde ex
 aula viperina exiret; ſed ibi ſemper manebit in ſecula infinita, in voragiñoſa illa domo, quam pin-
 na-leaþ vocant. i. e. acberontem.

Huic autem à Scaldis deſcripto Tartaro vel Gehennæ, operæ pretium erit annectere & cæli
 apud illos deſcriptionem in verbis Snorronis Latio donatis, Mythol. xv. In australi cæli cardine,
 palatium eſt omnium ornatiffimum & ſole clarius, quod vocatur ſimle. hoc, deſtructis cælo & terra,
 manebit, & in eo habitabunt viri boni & juſti in ſecula ſeculorum. Sicut in Voluſpa, ſtroph. 58 dicitur.

¹ Scil. poſt mundi conflagrationem. ² A in- ſta i ormagard, Gunnarum projici juſſit in carce-
 de ſollum. ³ Id eſt in cadaverum littoribus; rem viperinum. ⁶ Forſan mendose pro zepunde-
 tropice vero, in mortuorum terris vel regionibus. ne. ⁷ Conjecturæ ſi ſit locus, Þindað forſan eſt
⁴ Dr orma hryggium. ⁵ Gunnare liet hann fa- vera lectio. ⁸ Id eſt atope.

Sal veit eg standa solu segra
Gulle þaknan i Gimle;

Palatium stat clarius sole
Auro tectum in Gimle;

Þan skulu digvar drotter byggja
Ögvm alldur daga ynder niota.

Illud colent integri vitæ,
Et per omne ævum voluptate fruuntur.

Sed præter voces ex Eddicis fabulis depromptas, & aliæ occurrunt Cimbricæ originis, apud Saxonicos poetas: istiusmodi nonnullæ supra cum Eddicis miscentur. plures hic sequuntur, quas raro aut nunquam invenies in purâ scriptorum soluta oratione. Hujusmodi sunt heppa, & per epenthesin poeticam metri causa heappa, Francice herro, dominus, quod * innumeris vicibus occurrit in paraphrasi.

Epæft vel epæft, Cimbrice kraptur, Francice craft, potestas, potentia: ut paraphr. VII, 2, 4. Duhte him fylfum. þ he mægin 7 epæft. mæpe hæpbe ðonne þe halga zob habban mehte. putabat se majorem potentiam & potestatem habiturum, quam sanctus Deus habere possit. Dohte Duph þiþ aneþ epæft. hu he him rþenglicpan. retol zepophþe, cogitabat, ut per suam solius potentiam, sibi præstantiorem cathedram fabricaret.

Hæle, Cimbrice hælur, vir egregius, & hæleþ. in sensu speciali, vir strenuus, ob res gestas clarus, heros, dux, & per metonymiam speciei pro genere poetis communem, vir omnis status & dignitatis. verbalia sunt ambo, ut mihi videtur, à Cimbrico at hæla, laudibus evehere, commendarè. Boituy þe hæle hatte, hic vir Boetius vocatus erat, metrorum Boeth. versiones Cott. p. 151. Sic in ista strophe, cap. 5. Hervar. Sag. p. 68, Ganga haler hrauster af herskipum tolf saman, XII viri fortes ex navali exercitu simul descendunt. Sic paraphr. VII, 13, Ða ne pullað me. æt ðæm rþiþe. zerpican hæleþar heapþmobe, heroes fortes, qui nolunt me in prælio relinquere. Sic XVIII, 6, Hæleþa þopþor, hominum perditio. Si plura requiris exempla, consulas velim paraphrasten in p. XXVIII, 4. XLVII, 11. LVI, 21. præter alia multa, quæ reperies in calendario, fragmento hist. Judithæ, & metrorum Boethianorum versionibus Cotton. p. 156. 157. 161. 168. 182. 193. Sic harm. evang. Cott. cap. 1. habba im uualband zob them helthon an iro herton helazna zest fakto bifolhan, dominus deus viris istis sanctum spiritum firmiter commiserat. cap. v. hiet man that all thia elilendiun man iro uodil suohtin elithos iro hand mahal; mandatum est, ut omnes peregrini homines peterent suam patriam & urbes. So ima scolda zelban zihue heltho fan is habde, prout quisque pro suo capite solvere deberet. cap. VI. helthos ziþracun, homines loquuti sunt.

Hýge, animus, mens, cogitatio, affectus. Cimbrice hugu & hugur. Francice hugi, hiugi. paraphr. p. 9. 3. Satan mæþelobe. þopgiende rþþæc. þe ðe helle þopþ. healban rþeolbe. zyman ðæþ zþunþeþ. þæþ æþ Hoþeþ engel. hþit on heoþne. oþ hine þiþ. hýge þopþpeon. 7 þiþ oþepmetto. ealþa rþiþorþ. þ he ne þolbe. þeþeþa þpihtneþ þopþ þupþian, Satanus concionem habuit, dolensque locutus est, vel Satanus concionem habuit mæstam; hic qui deinceps infernum regere debebat, & istius ditionis fore curator, non ita pridem Dei angelus erat splendens [vel innocens] in celo, donec maxime omnium animum suum adeo extulit & arrogantiam, ut nollet domini exercituum dicto obedire. Sic ibid. l. 25. rþa ic þat he minne hýge cuþe, scio enim quod cogitationem meam novit. Sic harm. evang. Cott. cap. IV, thuo uuarth thes uibes hugi after them arundie all zihuorban an zodes uulleon, tum virginis animus nuntiis dictis totus conversus erat in Dei voluntatem. ni lat thu thinan hugi tuiflan, ne sinas mentem tuam dubitare. cap. VI, ofþ uuaarhta hie thar lof zode mid hluttro hugu, ibi sæpe laudavit Deum cum puro animo.

Iezenge [à Cimbrico geingur, bene procedit, succedit, evenit; unde geinge, successus bonus, quod secundo numine fit.] quod felix faustumque succedit. Ac unc zezenge ne þæþ þ þit him on ðegn-þiþe ðeopian þolþan, sed non ita nobis fauste feliciterque evenit, ut in satellitum [Thanorum] dignitate ei servire contenti esse possemus.

Þingaz, concionem habere, perorare, loqui, forum celebrare; Cimbrice at Þinga. Þim Ða þpezo engla zopþeþiþ zart zean Þingabe, tum ei rex angelorum spiritus benignissimus concionans respondet.

Þogop, Cimbrice dagur, dies. Ece þpihten oþer uþ zertob and zeblytobe bileþtne heap þogþa zehþilcne, præsidebat nobis, & quotidie benedicebat innocentium cætui æternus dominus. Sic in Calendario, Ðæþ embe ehta 7 niþon þogþa, hinc XVII diebus. & in fragm. Judith. þ þæþ Ðy þeopþan þogþe Ðæþ þe iudith hine gleap on zehþonce iþeþ ælf-þcinu æþeþte zepohþe, hoc evenit quarto die, ex quo sagax Juditha mulier nymphae [vel semideæ] formæ primum illum consulto quærebat.

Þræþ, Cimbrice hræ, Francice hreu. Land þþyþmýþe þeapþa hþæþum, terra mæsta fit mortuorum cadaveribus. Sic harmon. evang. Cott. cap. XLIX. thuo hiet thie helago cþiþt andlucan thia hlea that hie moþt that lik lehan hreu scauuoian, tum sanctus Christus jubebat sepulchrum aperiri, ut corpus [Lazari] videret, & cerneret cadaver. Sic in capite XXVI. harm. Cott.

* Lector dignetur consulere *Cadm.* pag. VI, 24. VII, 7, 13. XVI, 20. XVII, 7. XIX, 10. &c.
G g laur

faun sia thar enn hreo dragan lifosan lichamon, *videbant ibi cadaver trahi, corpus vitæ experti.*

Grindle, Cimbrice grind, clathrum, crates. Snorr. Mythol. xxxix, og var da a vollum nockrum til grind fyrer hlydum, & a certa distantia clathrum ante fores positum erat. Þor gieck a grindena og sieck ei upploked, *Thorius impetum faciens in cratem, aperire nequii.* Sic Paraphr. p. 9, 24, inquit *Satanas*, lygah me ymb heapder ipener hate zeplægene zrimblar zpeate, *circumcludunt me ingentes crates ex duro ferro candentes percussæ.*

Scio. Cimbrice skie, fio, factus sum, ab infinitivo at skie, fieri, evenire, contingere. Þa stier þad alle i epter lifingum, *in parabolis omnia fiunt*, Marc. iv, 11. oc þad skal ydr skie, & fiet vobis. Joh. xv, 7. Sic paraphr. p. 36, 22, Ða him cpealm zerceod. þe mago þæppa. mæzþe rinpe. domar þæzþe. of þ þir þogopa þæf. þim auþnen, *cum ille mortuus erat [Cham] filius [Chus] præfuit genti suæ, usque dum numerus suarum dierum expletus erat.* Sic & p. lxxxix, 19, þæf Balþazar. þurga alþor. þeolþ þeþa þicef. of þ þim þlenco zerceod. ofeþhýð egle, *Balthasar erat urbis rex, gubernans regnum, donec ei accidit insolentiæ & superbiæ malum.* Sic p. 26, 16, Inquit *Lamech* ad uxorem, micel æfþer-mane mine þceal þuþor. mid zrimme zþýpe. zolþen þopþan. þýll 7 þeoph-cpealm. Ðonne ic þopþcio. *post magnum hoc facinus meum, cædes & interfectio cum atroci horrore mihi graviter rependetur, quum mortuus sim vel fuero.* Ut enim þopþþeþitan & þopþþapan, sic þopþþcian mori significat.

OND, Cimbrice * ond, anima, spiritus. Ða he Ðar þopulþ ofþeaf. ond Geapþ þa. zleapum læþþe. land 7 leodþeapþ. leofum þince, *tum veneranda anima mundum hunc derelinquens, terras & dominium gnaro & dilecto viro reliquit*, paraphr. xxviii, 10. Hinc derivatur apud vel end, quod *Scotis* est anima, spiritus. ut constant ex his versibus *Garveni Douglassi*:

That arrow smate him right in at the hals bone;
The lopperit blude stoppit his apud anone,
And clost in of life the tender iprete.

Virgilius: — Hæsit sub gutture vulnus, & udæ
Vocis iter tenuemque inclusit sanguine vitam.

And thare withall the naturall hete outquent,
And with ane puft of end the life forth went.

Dilapsus calor, atque in ventos vita recessit.

Hleof, jugum montis. Cimbrice hlýð, latus clivi vel latus montis. paraphr. xxxiii, 15. þæþon þteap hleoþo þeppigen mid þætþum, *prærupta montium juga aquis tecta erant.* vide hlioþ, infra.

Ðpage, diurnans, diu idem vigens, manens, perennans; & adverbialscens, diu, longum. a Cimbrico þrauge, diurnatio; at þrauga, diurnare, continuare, diu in eodem statu florere, diu idem manere. Paraphr. 28, 22, Ðpage þiððan Meþural heolþ. maga yþþe þe on lichoman lengeþ þiþþe þe þopulþ þpeama þpeac þopþ zerþþynde æþ þiþ þþýlt-þæge þuna 7 þohtþa, *dein Methusalab hereditatem tenuit, diu idem florens, qui diutissime vivens, hujus mundi bonis fruebatur, & ante obitum, cæctum genuit filiorum & filiarum.* he Ðæf þþage þad, *hunc diu expectabat*, lxx, 22. ac Ðu lange þþage. heopta hlýpum. zeonþ holt þunaþt, *sed diu manens in cervorum saltibus, in sylvis manebis*, lxxxvii, 15. Occurrit vox iterum bis, p. xxxii, 22, 24. Et in metrorum *Boeth.* versionibus *Cott.* quater. viz. p. 151. 177. 181. 190.

Byþ. Cimbrice þyr, bur, filius. hinc obiria, sterilis, burdur, fætus, nativitas, genus, familia. ab at þera, parere. paraphr. p. 29, 4. him þýþar þocan. eapþu 7 iþera. he Ðone ylþeþtan Noe nembe, *filii ei nati erant, sobolis autem natu maximum Noachum nominavit.*

Lýfþe, Cimbrice loþt, camera, fornix, hypæthra; item æther, aer. Paraphr. p. 11, 21, þand him up Ðanon. hþeapþ þim Ðuph. Ða hell-þopa. hæþþe hýge þþagne. leolc on lýfþe. læþ þe mod. þþang þ þýþ on tþa. þeonder þþæfþe, *inde se gyris levans, remeavit per inferni fores, & habens, instar leonis, fortem animum, in camera [Tartarea] avolarvit, odiosam habens mentem, & virtute diabolica ignem in duas partes [volando] flagellarvit.*

In Scaldorum carminibus, pugna vel prælium appellatur þ vedur þopna, armorum nimbus, procella. þars vedur, ducis vel Odini tempestas; Þiadninga vel Þiadinga vedur, Hedinorum procella. & vidris vedur, adversa tempestas. holmur quoque, Saxonice holme, insula; tropice certè est locus metis certis circumseptus, qualis est locus duelli. Inde þalmgaga, duellum; at ganga a þolm vid annan, *duello cum aliquo congredi.* Pugna etiam poetice vocatur þod, þoden. Et þar, ut alibi ostenditur, dux. Quæ omnia videre mihi videor, paraphr. p. lxxv, 15, heoþen canþel þapn. niþe niht þeapþ. nýþe þceolþe. þician ofeþ þeþeþum. Ðý læf þim þeþten. zþýpe þapþ hæð. holmeþum þeþeþum ofeþ þlamme. þeþþ þetþæf. quæ ad populum Israëliticum a fronte mari Erythræo, a tergo Ægyptiaco exercitu, montibus ab utroque latere, quasi in loco duelli, vel are-

* Vide supra in Æfc. † Vide secundam partem Eddæ *Island.* in sectione de pugne nominibus.

na undique inclusos spectantia, sic, me iudice, haud inepte reddi possunt: *cælestis candela* [nempe *columna ignis*,] *novæ vigiliæ nocturnæ, ardebat, manere iussa supra populum, ne desertum & horrendus prælii dux* [Pharaoh] *eos duellico certamine superando perderet, vel quasi duelli loco circumseptos prælio opprimeret.*

Genegan vel genogan, *multiplicare*, à Goth. *ΓΑΝΩΗ*, *multus, ta, tum.* Sax. *genoh & genog.* Cimbrice *gnog, satis, affatim, uberrim, copiose. gnoglega, gnoht, & noglegā, noht, nægt, abundantia, copia. at gnaga vel at naga, sufficere; at anaga, satisfacere.* Paraphr. p. 19, 9. *fopge-don batpa Adam 7 Eue 7 him ofæt betuh gnopn-popn * gengebon, Adamus & Eva ambo dolebant, & querimonias* [in vicem] *inter se multiplicabant.*

Fedan. Cimbrice at *sada vel at feda, parere.* Paraphr. p. 25, 17. *ðær him fpeolitu mæz. iber æfter æbelum. eafopan fæbbe, ibi uxor ejus generosa illi* [natu] *nobili natos post hæc peperit.* Sic p. 26, 3. *eafopan fæddon Ada and Sella, liberos pepererunt Ada & Sella.* & l. 17, *ða pearþ Abame. on Abelej gylb. eafopa on eple. ofær fæbeb. tum Adamo alius filius nobilis in loco Abelis natus erat.*

Racu, Cimbrice *rafia, pluvia, unda, humor, synecdochice inundatio.* Paraphr. xxxi, 14, ic *pille on pepar fæclan. 7 mid pæz-ðpeate. æhta 7 agend. eall acpellan. ða beutan beof. eapce bop-dum. ðonne fpeapt racu. færgan onginneþ, improvisos homines invadam, & fluctuum caterua omnes possessiones & possidentes, qui extra arcæ navigium fuerint, occidam, quum tenebrosa inundatio inchoaverit.*

Egop, in *egop-hepe, maris vel aquarum exercitus. egop fæpeamar, maris vel aquarum fluenta.* Quibus vocibus utitur Paraphraustes in describendo cataclysmo. Glocestriensibus & aliis *eager* est *æstus marinus, vel accessus maris*; omnia plane à Cimbricis *ægur, æquor, oceanus, pelagus, vel ogur, fretum.*

Hpino, *vociferatio, exclamatio, ejulatio, rugitus, vox stentoria.* Cimbrice *hrina, verbale ab at hrina, exclamare, vociferari, ejulare, grunnire.* Paraphr. xxxii, 10, *pæfter bpogan. hæfte hpinnon, aquæ terrores, æstus vociferationes vel tumultuationes.*

Monney-eln, *cubitus, ulnæ mensura*; Cimbrice *munda-aln, à veteri Cimbrico mund, (quod & mun scribitur) manus, & aln, ulna.* Paraphr. xxxii, 11, *fæfæna fæob. ðeop ofær dunum. fæðpence fæob. monney-elna. þ 17 mæpo pýpþ, diluvium altum extabat supra montes quindecim cubitus, hoc est memorabile fatum.* Hæc (monney-eln) est vox agrimenforia; scilicet qua usi sunt Gromatici apud gentes boreales in finibus regundis.

Mæz. Cimbrice † *mægr, mogr, filius.* Paraphr. lvi, 21, *mæz pær hif agen ðribba, and he feopþa fýlf, tertius suus erat filius ipse ille quartus.* vide supra, maga.

Hlioþ, hleoþ, *latus clivi, latus montis, tropice mons.* Cimbrice *hljþ, Paraphr. xxxiii, 6, ðær ðe he heah hlioþo hopþe onfengon, ex quo alti montes gazophylacium* [arcam] *exceperunt.* Sic l. 16, ac *pæpon fæap hleoþo beppigen mid pætrum, sed acclives montes tecti erant aquis.* vid. hleoþ, supra.

Elypan, Cimbrice at *fljpa, torquere forcice, unguibus, digitis.* Paraphr. xxxv, 19, *ða him heaptan clypæ, tum eum cor torquebat.*

Soþan, Cimbrice *soddan, hoc vel isto modo, taliter, ita, similiter, talia.* Paraphr. xli, 2, *ðu him fæfæ-hel soþan fpeæce fpa ðu minum fæcealt feope gebeopgan, tu maxime secreta ita loquere, ut vitam meam serves: inquit ad Saram Abrahamus.*

Lýt, Cimbrice *lit, ut andlit, auglit, vultus, facies.* Paraphr. xli, 20. *fægeþpo lýt iber fannon, vultus fæminæ pulchrioris sole.*

Mýn, in *pif myne.* nam ita vocatur *Pharaonis piaculum, cujus reus erat propter Saram sibi assumptam.* Paraphr. xli, 14, *hpæhepe ðrihten pearþ fpea fapaone fah 7 ýpfe fop pif myne. Mýn autem vel Saxonice man est à mein, quod Cimbrice est nocumentum. Francice est nefas, scelus.*

Ðegþ, *nobis cognitus; à ðogan, Cimbrice at Þeckia, cognoscere.* *Æi Þeckæ eg Pan man, novi novi hominem,* Matth. xxvi, 72. Paraphr. xlii, 9, *him on fpa ðe feollon æbelinga beapn ecgum of ðegþe pill gefiððær, voluntarii comites nobilissimi gladiis* [forsan *alacritate*] *noti, per viam in eos impetum fecerunt.*

Snude, *protinus, confestim, cito; Cimbrice snudugr, snuduglega.* *ða pearþ fneþpa pepob fnuþe gegeapþod cenpa to campe, tum exercitus fortium expeditorum protinus paratus erat ad bellum.* fragm. *Jud.* *ða feo fnotepæ mæzþ fnuþe gebpohte ðær hepe pæþan heapþod on ðam fætelþe, tum sapiens virgo protinus imperatoris caput portabat in pera.* *ibid.* vide vocem infra.

Flett, Francice *flett, aula, cænaculum.* Cimbrice *flet, lectus, cubile, stratum, scamnum, cubiculum.* Paraphr. p. 53, 6, *eobon fona. fpa him fe Ebþyca. eople pýæbe. in-undep eobnar. þær him fe æþela gear. gleapreþþ hæle. giertþniþre. fæzpe on flette, statim ibant angeli, prout Ebraus heros* [Lothus] *direxit, in tecta, quibus nobilissimus prudentissimusque vir hospitium præbebat in aula vel lecto specioso.* Sic *harm. evang. Cott. cap. xxiv, uas thar erlo ðrom fagar an flettie, ibi heroum erat hilare gaudium in aula.* & cap. xxxiii, *þruoz man uuin anflet fciri,*

* Id est *gengebon.* † Vide Eddæ *Snorronis* partem secundam in cap. *de heroum nominibus.*

ferebatur vinum purum in canaculum. that sia thar for them gestion gaman athuobi fagar an fette, ut ibi coram hospitibus in aula choreas letas ageret.

Sien, Cimbrice sion, sien, visus, visio. Paraphr. LIV, 4, and ða offtlice. anpa gehpildum. ymptandendpa. folcer Sodomæ. fæste forpæton. heafob riens, & tum festinanter [angeli] visum firmiter obstruxerunt unicuique populo Sodomæ, qui circumsteterunt [Lothi domum.]

Deap. Cimbrice, har, altus, celsus, sublimis. Paraphr. LVI, 8, of þ hie be hlise. heape bune. eopþ-rcpæf fundon, donec iuxta clivum excelsi montis, antrum in terra invenerunt. Sic LXXIX, 15, ðegnar ðeodne rægdon. þ hie ðæpe geþeahhte pæpon. hæftar heapan. in ðirpe hean býrig ða hif *hegan ne pillaf. ne ðirne pif pupþrigan, satellites regi dixerunt, quod erant captivi [superbi] excelsi, in hac urbe protecti, qui istius consilii erant, ut neque hoc simulacrum, neque hoc consecratum idolum adorare vellent.

Dpeopé, Cimbrice drepre, Francice dror, cruor, sanguis. raudr sem drepre, instar cruoris rubens. Olaf helti vt sinum drepra, Olaus effudit sanguinem suum. Sic Paraphr. LXII, 16, polde hif runu cpellan. folmum runum. pife rencan. mægef dpeope, voluit filium suum [Abrahamus] manibus suis occidere, & ignem extinguere filii cruore. Sic harm. evang. Cott. cap. LVII, uas im is hugi druouu bi ðera menniski muod gihruorid, if flesk uas an farahtun, fellun im trahni drop, is diurlic fuet also dror cumit ualla fan uuðndon, mens ei sollicita animusque perturbatus erat discipulorum causâ, corpus erat in tremore, & lacrymarum gutta ab illo stillabant, & pretiosus ejus sudor manabat quemadmodum sanguis cruorque ex vulneribus. Sic cap. LXI, ik hebbiu mines drohtines droru gicopot, domini mei sanguinem vendidi. Sic cap. LXVI, is blob ran an ertha dror fan uson drohtine, sanguinis ejus nempe cruor à domino nostro in terram destuebat.

Sca, Cimbrice skar & skarr, ska, skatt, eximius, a, um, excellens, præstans; unde ska, præstantia. Paraphr. xcvi, 17, to ðam æþelan. hriegan him pcar. rifetophht apar, & nobilissimo [Christo] se submittebant præstantes triumphantesque angeli.

Aþop, Cimbrice æðdre, sublimior, vel forsan prior, anterior. Cimbrice, adur. Paraphr. cv, 10, if rylf cyning. ealpa aþop in ðæpe ecan geþerct, ipse est rex omnibus sublimior [prior] in celo.

Leþpecnan, exasperari. Cimbrice at frefa, asperare. frefnast, exasperatur. frefr, durus, sævus. Paraphr. p. LXXXIX, 3, rpa hýpa aldop dýde máne gemengod. mode geþpecnod, quemadmodum suus fecit rex scelere taminatus, mente exasperatus.

Efnan; Cimbrice at efna, præstare, implere quod promissum, facere quod statutum est. Paraphr. LXXXIX, 2, efnon unriht dom. rpa hýpa aldop dýde. máne gemengod. mode geþpecnod. fæmbe folc mægen. rpa hýpa ppea æperct. unpæd efnde, nefas, haud secus ac rex suus, qui scelere erat taminatus, mente exasperatus, perpetrarunt; prædestinatum nempe scelus, quod dominus suus prius perpetraverat, populus commisit.

Fyppcyde, in isto Paraphraſtæ p. LXXXI, 1, ac ðæt fýp fýppcyde, sed ignis ille ignem obumbrabat, vel ignis ille sibi umbram faciebat. Cimbrice, at skýgga, at skugga, at skya; & Francice ſcuian est umbram facere.

Dpíht, Francice druht. Cimbrice drott. de quo sic Gudm. Andrea. drott. f. g. familia, plebs, populus, turba; inde in Havamal, sal-drott, domestica familia; vig-drott, exercitus, excubatores; inde quoque drotten, dominus, quasi familiae dominator, herus familias. Paraphr. xxiv, 8. hþunon heapm tanar. heapde j rape dpíhta beapnum, tetigerunt nociva vimina, humano generi duritiam & dolorem inferentia. hinc compositum, folc-dpíht, comitatus. Sic harm. evang. Cott. cap. xii, Iohannef ftuod dopta allan dag druht folc mikil uerod an uuatere enti oc uualdan Eriht herren heban cuning, stabat Iohannes per totum diem baptizans in aqua, populum, ingentem cætum, & rectorem Christum, dominum, cæli regem.

Na, ne; Cimbrice nar; de quo sic Gudmundus. nar, nas, na, nae in obliquis, cadauer, cadivum; inde compositum in Paraphraſtæ LXXVI, 15, dpíht-near, populi cadauera. hie gerapon of ruþpegum. fýpð Fapaonif. forþ onganþan. ofep holt pegan. eoped lixan. gapar tþymedon. guþ hpeapþode. blicon boþd hpeoþan. býman funþon. ðuþar ðunian. ðeod meapc tþeþan. onhpæl hpeoþan hepe fuþelaf. hilde tþeþige. beapif feþeþe. ofep dpíht neum, videbant exercitum Pharaonis ex austro per vias sylvestres procedere, legiones fulgere ad prælium parantes; bellum undique agebatur, coruscabant clypeati, canebant tubæ, vexilla explicabant, populus conterminus [Egyptii] instabant, castrenses volucres, belli cupida roscidis alis circumcirca, populi cadauera, cædem expectantes percupiebant.

Sancef bland, verbum verbo, aggregationis mixtio, i. e. aggregatio mixta vel collectio mixta; ita enim promiscuum vulgus, Hebraice mixtio dictum, vocatur à Paraphraſtæ LXIX, 15. Sanc autem forsan est verbale à Cimbrico ſankfa, quasi ſankfa, colligo, aggrego; & bland, mixtio, mixtura, pariter verbale Cimbricum à blanda, confundo. pæf seo eopla geþpíht. anef modef. færtum fæþmum fpeoþo pape heold. nalley hize gehýpdon. halizef lape. riðþan leofef leof. læfte neap. rpeþ rþiþþode. and fancef bland. locus sane plus satis obscurus, sed qui sic forsan verti potest: heroum dominus, nobilis & solers præfectus (Moses,) firmo sinu constans erat; at familia (populi) ſankti viri documentis non obediens erat. poſtea vero amabilis ultimum pæana vel paræ-

* Nescio an locus ille corrigendus sit. at forsan rescribi hic debet helgan vel heþgan.

nesin ortus propius clamor & mixta multitudo, (i. e. clamor mixtæ multitudinis) superabat. Run, litera, runa; Cimbrice run; unde lingua Cimbrica appellatur Runica, scilicet à vetustis illis literis, quas patrio sermone Runer, Runas vocabant. Paraphr. p. LXXIII, 23. ȝif onlucan pile. hƿer pealhƿotob beoþht on bƿeorþum. bânhuſer peapð. ȝinfæſten ȝob. ȝafteſ cæȝon. pun biþ ȝepecenob, si vita interpret verax deus, lucidus pectore referare vult mentem spiritus clavibus; litera [literalis sensus] erit exposita. vide infra, in Lætan. Run etiam specialius apud Cimbricos significabat literam & characterem magicum; unde Runa capitule inscribitur de magicis artibus libellus, quem cum Havamal edidit P. J. Resenius. Paraphr. p. 90, 21. Ne mihton apædon. pun-cƿæfȝige men. engles æpendbec. æþelinga cȳn. oþ þ Daniel com. ȝrihtne ȝe-copen. ȝnotop ȝ roþfæſt. in þ ſelb ȝangan. Ðam pæſ on ȝafte. ȝobes cƿæſt micel. to Ðam ic ȝeopne ȝeſpeȝn. ȝȳfum ceapian. buph-ȝeþeapþar. þ he him boc-ſtaf. apæbbe and apehte. hƿæt ſeo pun bude, magorum principes non potuerunt explicare angeli commonitorium, donec Daniel Deo electus, sapiens, veraxque in cænaculum venit. Illi erat in spiritu scientia divina multa; ab eoque, ut studiosus didici, donis impetrare voluerunt primores urbis, ut ipsis scripturam exponeret, & quid literæ [magicæ] significarent, indicaret.

ȝigop, victoria, triumphus, victor; & riȝopa, dominus, à Cimbrico figur, victoria; unde at ſi-gra, triumphare; ſigurfell, victoriosus; ſigurlaus, victus; ſigradur, triumphatus, victus; ſigrari, victor. En exempla ex Paraphraſte: ȝpeotol 1ſ ȝ ȝerene. þæt ȝe roþ metob. on ȝeridde 1ſ. ȝpeȝler alþop. ſe ȝe riȝop ſeleþ, manifestum est & conspicuum, quod Deus verus cæli dominus, qui dat victoriam, in comitatu est. beþloh ȝȳncæþan. riȝope ȝ ȝeþealbe, sempiternum adversarium victoria & potestate pulſavit. Ne aþ ȝpeþeþ. engla ȝeoden. ȝȳþa palþenð. ȝ peþeþa ȝob. roþfæſt riȝopa. Ðuph hiȝ ȝȳlſer hiȝ, quandoquidem angelorum rex, factorum dominator, & exercituum Deus, verax dominus per vitam suam, jusjurandum jurat. ſete riȝopeſ taen roþ on ȝehpilcne. pæpneþ cȳnneſ, pone domini verum signum [circumcisionem præputii] super unumquemque marem. Sic in fragm. Jud. ȝopȝſ me ȝpeȝler ealþop. riȝop ȝ roþne ȝeþeapen. þ ic mið ȝȳſ ȝpeopþe. mote ȝeþeapen. Ðȳne moþþer þȳtȳtan, da mihi domine victoriam & veram fidem, ut cædere possim hoc gladio hunc cædis auctorem. & in locis innumeris Deus quoque vocatur, riȝopa ſetþenð, victoriarum vel triumphorum arbiter. riȝopa palþenð, riȝopa cȳ-niȝ. riȝopa ȝrihten, victoriarum rex & dominus. Imo à Gothis ad fidem converſis, ſimplici-ter * SIKRK vel SIHKK vocabatur Augustino. Epistola CLXXVIII. **IIA**, Siar autem & **IIA**, Sir, occurrit in monumentis Runicis; nec dubitandum est quin nostrum **Syr** vel **Sir**, quo omnes dominos & dignitatis viros; & Sire, quo Galli supremum dominum regem solum compellant, à Siar & Sibor derivanda sint. Ut autem Galli absolute Sire utuntur, cum regem compellant; sic nostri olim regem compellantes, dicere solebant **Syr King**: ut in istis satyrogaphis

Christ kepe the, Syr King, and thy kingriche.

Let thy confessour, Syr King, construe this.

Daniel saȝð, Syr King, thy dreames betoken, &c.

Hisce addas Fyȝ, Cimbrice fus, promptus, cupidus, lubens; & ȝȳȝan vel ȝeȝȳȝan, Cimbrice at ȝȳsa, instigare, calcar addere, incitare, festinare, quid prompte aggredi, expedire. Exempla petas à Paraphraſte. p. IV, 12: X, 17: XXVI, 15: LII, 7: LXI, 16, 21: LXV, 9. Sic in Calendario, æþele Andþear upon ȝobepum hiȝ ȝafte ageaſ on ȝobes pæpe ſuȝ on ȝopþ-peȝ, Andreas in Dei causa insignis, calis reddidit spiritum suum promptus ad moriendum. Sic in fragm. Jud. nu ic ȝumena ȝehpæne. Ðȳſſa buphleoda. biðþan pȳlle. panþȝȝenþa. þ ȝe ſecene. eop ȝȳȝan to ȝeþeohhte, jam oratos velim singulos milites à civibus hujus urbis, ut confestim ad prælium prompti contendatis. Sic in harm. evang. Cott. min ȝeſt is ȝaȝo an ȝobes uulleon ſuȝ te feranne, spiritus meus paratus est ad faciendam Dei voluntatem, & promptus ad patiendum.

Lalla; Cimbrice fall, ut farl, vir. Inde hilbe-calla, vir belli, dux. Paraphr. p. LXVIII, 11. ahleop Ða ȝop hæleþum hilbe-calla, tum militibus præcurrit dux.

Ðengel, apud Cimbricos poetas Þengill, rex; ut in Paraphr. LXVI, 20, manna Ðengel, rex hominum.

Mece, meca, Cimbrice mæfi, Francicè maki, machera, gladius. eac hit ȝeþælbe Ðæt ſe ilca het agene þpobop. and hiȝ modop mið meca ecȝum. billum oþbeatan, etiam accidit eundem [Neronem] fratrem & matrem suam gladii acie, securi percussisse, Metrorum Boethianorum versiones Cott. p. 160. Sic in Hervarar Sag. cap. VII, 20 & 26. Eg mun hiȝða, oc i haund neme þuaſſan mæfi, oportet me reportare, & servare acutum gladium [Tirſingum.] Sic, 8. Defur Þu Hervor, ſel þu mer ur hauge hardan mæfi, surge Hervor, da mihi ex tumulo durum gladium. Gothis etiam Tauricam Chersonesum incolentibus mycha est gladius, ut A. Busbequius ostendit, Epist. IV. vide etiam Olai Verelii notas in vocem mæfi, in Hervar. Sag. p. 69. Sic harm. evang. Cott. cap. XXXIV. huo habða thie lubeono cuning manno thena marifton makies ecȝion hobðu bi-hauuan, ut rex Judæorum celeberrimum hominem gladii acie decollaverat.

* Vide Glossarium Goth. Francisci Junii F. F. in voce **ARMAN**, ubi de voce riȝop agit auctor.
H h Speot,

Speot, Cimbrice sveit, certa pars plebis, regionis vel comitatus, cohors, multitudo, comitatus; satellitium. Og med honum mikel sveit, & cum eo multa turba. Marc. XIV, 43. var þar þá einglenum marg fíolde himneskra her-sveita, erat ibi cum angelo multitudo celestis militiæ. Sic in Paraphr. marg fíolde himneskra her-sveita, erat ibi cum angelo multitudo celestis militiæ. Sic in Paraphr. p. LXV, 21. gerapon þanþþigan. pihte rþæte. rezn oþer rþeoton, videbant clypeati milites signum recta supra turmas impendens. Sic p. LXXV, 2. hoþon hepe ðreatar. hlube rþeþne. þon þam ðæþ-peopce. ðpihten heþeþon. þeþar pulþer þanz. þiþ on oþrum þolc-rþeota mært, þýþþ leof þalan, militares catervæ canoram vocem elevabant, propter *suppetias latas [vel præclarum facinus] dominum laudabant, & mulieres ex altera parte, quæ maxima multitudo erant, pæana, & epimicium cantabant.

Hilb. Cimbrice Hilldr, Bellona, poetis pugna, prælium. Sic in cantico immanis illius monstri è fossa Fornsburgana emergentis, quod in historia Styr-Biornonis extat, leguntur hilldur stendur huerian myrgin Gialldurs under raudum skilde, pugna vel prælium committitur quovis mane, Bellonæ sub rubro scuto. hinc in Paraphraße hilbe-rþelle, p. LXXV, 25. & hilbe-calla, de quo supra. & in fragm. Jud. hilbe-næþþan, militares serpentes, jacula vel sagittæ, à forma & stimuli similitudine vocantur. hie þa þþomlice. leton þonþþleozon. þana rþupar. hilbe-næþþan. oþ hopn-bozan, tum strenue evolare fecerunt sagittarum nimbos, ex corneis [vel corni-formibus] arcibus, militares viperas.

Hæþe; serenus; Francice hedro. à Cimbrico heide ætheris serenitas; unde heider, serenat. vox frequens occurrit in metris versionis Boethianæ: ut, ðonne heo runne on hæþum heoþone be-ophþort rþineþ. &, ðonne reo runne hæþort rþineþ. & in harm. evang. Cott. cap. VIII, ut, huan þa þifahun thena cuning sterron cumbal leohtan hedro fan himle, quum [magi] viderent regiam stellam signum serenum ex celo lucere.

Hæþa, ut apud Franco-Theotifcos, pro hæbbe, vel hæþe habeo. ðeobney hæþa hylbo þonþþh-te, regis favorem perdidit. Paraphr. XXI, 1. hæþa apna ðanc ðapa ðe ðu unc buþe, ago tibi gratias de honoribus, quibus nos decorasti, LIII, 2.

Gamol vel gamul. Cimbrice gamall, gomull, gamalle, vetus, annosus, senex: ut in Calendario, gamol biþ rþoteþort, senex sapientissimus est. Hinc Abrahamus plus quam centum annos natus vocatur gamol-rþeþþ, à Paraphraße, p. LXI, 19. ongan þa hie eþolar bætan. gamol-rþeþþ gol-deþ þþýtta, tum senex patriarcha cepit animos suos parare.

Þýþþ, Cimbrice Þurs vel Þus, gigas, cyclops, spectrum; ut in Calendario, Þýþþ rþeal on þene þepunian, spectrum [scilicet ignis fatuus] in locis paludosis amat habitare. vel forsan reddendum est Þýþþ, latro, prædo. Þus enim vel Þurs, ut vargur, primario notat lupum, nempe rapax istud & maleficum animal: inde per tropum, latrones, fures improbi & raptores, qui pacem hominum suis latrocinis turbant, Þussar vel Þussar Cimbrice appellati sunt. Inde etiam in Cimbricis, Scandicis & Islandicis libris gigantes illi veteres è prædonum & homicidarum grege, vocantur Þussar, Þuss ablendingar, ¹ totnar, ² risar, ³ bergarisar, ⁴ half-risar, ⁵ bergþuar, ⁶ troll, ⁷ half-troll. Secundum autem hanc significationem rþ Þýþþ, locus sic vertendus est: latro in paludosis locis amat habitare. etenim inaccessi loci paludosa terræ, sunt latronum refugia; quemadmodum in Hibernia, ubi latrones publici à locis paludosis vocantur *Mosse-troopers*.

Abal. Cimbrice Aft, robur, fortitudo: ut Paraph. XII, 25, cþæþ þ ðin abal 7 cþæft. and ðin modþeþa. mape þupþe. dicit robur & potentiam & animum tuum præstantiora fore. Sic Hervarar Saga. cap. VII, p. 95, þar-vel dotter, flot giof eg þier tolfmanna fior, ef þu trua naðir aft, oc eliom, alt þid goda er syner Angryms eþter leiþu, vale filia, protinus tibi daturus sum duodecim virorum vitas, robur etiam corporis ac fortitudinem animi, & omne id boni, quod post se reliquerunt Angrymi filii, si possis credere.

Mil. ni fallor ut Cimbrica i mille, i millum, a mille inter: ut Paraphr. LXVI, 19, Folc þær gehægeb. hpilum oþ þam þeþe. þance ðeþnar. mæton mil þapar. meþa þozum, populus [Israeliticus] jam obseptus erat exercitu [Ægyptiorum] & superbi illi homines in consinium angulis inter semitas eum inveniunt.

Foþ; Cimbrice fuþ, fud, matrix, vulva; sic in Paraphraße. þoþ-þonþþgan þýþþ æþter ðiþrum þonþ þemeapcum, vulvæ apertio, i. e. primogeniti partus fiet, secundum quod designavi his verbis.

Lift, ars, scientia, peritia, astutia. inde liftum, perite, affabre, solerter, ingeniose. à Cimbrico list, ars, scientia: unde listugur, artificiosus, & listumadr, insignis artifex. læbbe hie rþa mid listum. and mid liftum rþeoton. iþeþe on þæt unþiht, sic mendacius duxit, & astutiis allexit mulierem ad istud peccatum. Paraphr. xv, 2. he þ andþeopce oþ Abameþ lice aleoþobe. and him liftum ateah þib oþ rþan, materiam ex Adami corpore sumsit, & ex ejus latere costam artificiose abstraxit, Paraphr. IV, 24. Sic in fragm. hist. Judith. þenam þa ðone hæþenan mannan. þærte be þeaxe rþinum. teah hine þolmum þiþ hype-þeapþ þýrmeþlice. 7 ðone bealoþful-lan liftum aleþe laþne mannan rþa heo ðær unlæþan caþort miht þel þeþealþan, tum firma

* Cimbrice dad, virtus, & amica officia; unde at dryggia dade, suppetias ferre. ¹ Id est Titanes, gigantes, Cyclopes. ² Id est gigantes. ³ Id est montani gigantes. ⁴ Id est semigigantes. ⁵ Id est monticula. ⁶ Monstra, immanis & gigantesatura homines, daemones. ⁷ Semigigantes.

prehendens gentilis hominis comam, horrendum custodem suum se versus manibus suis traxit, & execrabilem inuisum hominem, quatenus impurum per vires facillime movere licebat, solerter abduxit. Francice etiam list est ars, peritia, secundum istud Osfridi:

Tho quam ostano in thas lant
Thie irkantun sunnum fart

Sterrono girufi
Thas uuarun iro listi.

tum qui sciebant solis motum & stellarum cursum, quod eorum ars erat, venerunt in hanc terram. Hinc in gloss. Keronis: kiuiuzidu deru listi, scientia artis. inde quoque listar & list-meyster, artifex; ut in isto Willeramii, thie thar gelmithot sint mit galeredes listmeysteres hand, quæ fabricata sunt periti artificis manu.

Ðræc. Cimbrice þræc, corporis robur, cum animi fortitudine & audacia. Inde in Paraphrasi Composita Ðræc-þræc & Ðræc-þræc: ut p. XLIV, 23, bæd him Ðræc-þræc. Ða þincar Ðær. þæd ahicgan. þ hiþ hylbe mæg. ahþed þurþe. beorn mid þrýde, rogabat viros strenuos & insignes [Abrahamus,] ut de hoc consilium expedite darent quomodo cognatus ejus dilectus princeps [Lothus,] cum uxore sua liberandus foret. Sic p. LVI, 24, Ðurþrýge Ðræc þræc, avidi certaminis in quo vires ostenderent & probarent. Occurrit etiam Ðræca, vehemens, fortis. p. LXIX, 23, Ðræca þær on ope. heað þeþað þræga. hægrteald moþrýge. þrægend unþroþhte, vehemens in principio erat prælium, tyro animosus, dux intrepidus.

Aþop; Cimbrice aþur, odiosus, inuisus, injurius. þe galmoda egeþful 7 aþop, libidinosus ille [Holofernes] terribilis & odiosus. fragm. Judith.

Sþipan. Cimbrice sþipan, cito agere, volvere, raptare; unde sþipan, motus subitus, cita raptatio; at sþipa sier, subito se vertere. Paraphr. LXXIII, 18, laþe cþymbon. lyft up þerþearc. þær-gum þrænum. þlob þlob þeþob. þanþþýþr þærþon þræne. þober þrþþode. meþe þeþa mært, infesti [Ægyptii] morituris vocibus ad nubilum æthera clamabant; fluctibus sanguis supernatabat; clypei erant rapti; aerque cito agitabat mare [Erythæum] moribus nobilitatum.

þ Dþepe, in deað-þþepe, violenta mors, internecio, occisio, lethi causa. Paraphr. LXXIII, 9, Ðý deað-þþepo þþihte þræþon þrþþulpa þræot, populus peccatorum turba lethali occisione consopiti sunt.

Þeþþeoran, cadere, procidere, ruere, corruiere. vide Gloss. Goth. in AKINSAN: Paraphr. LXXIII, 11, þiþþan hie on þogum mode þærþa mært mægen eall þeþþear, deinde iratorum fluctuum maxima potentia super illos arcuatim ruebat.

Þætæn, conjecturam facere, cum verbo cognatæ significationis, ænigma solvere, obscurum explicare. Cimbrice, at gata. unde Paraphr. LXXIII, 25, gýf onlucan þile. hýþer þealþrþob. beoþht on þþeorþum. þán hýþer þeapþ. gín-þærþen þob. gærþer cægon þun biþ þeþecenob. þæd þorþ-gæt, si Deus, sapiens & amplissimus vitæ interpres [intellectum] domus ossæ [cranii] custodem spiritus clavibus referare vult, exponetur litera & ænigma solvetur. ubi ut at gata gatus apud Cimbro, sic hic þæd þorþ-gæt.

Sceo, in þreo-gold, forsan quasi sþa-gold, i. e. aurum præstantissimum, à Cimbrico sþa, præstantia, de quo supra. þreo-gold, 7 god-þeb, purissimum aurum & purpuram. Paraphr. LXX, 7.

De Cimbricis jam satis. Procedamus igitur ad Francicas voces, quæ Anglo-Saxonum poetis cum solutè scribentibus in dialecto Dano-Saxonica communes sunt. Hujusmodi sunt pronomina Ðec, uric, urer, urerþ, de quibus in superiori capite, & quorum exempla habes in quam plurimis locis Paraphraseos: ut p. LXXXI, 16, 25. LXXXIII, 5. LVII, 23, 25. XIII, 22. XXX, 2, 7. XLI, 4. XXI, 2. XXIII, 7. XXVI, 22. XXXIX, 20. XXXV, 22. LIII, 5. Sic in metri v. lib. 11. Boethi versione Cott. Gala Ðær hit þurþe. oþþe þolþe god. þ on eorþan nu urra tþa. geonþ þær þidan þeopulþ. þærþen æghþær þelþe. undeþ þunþan, utinam ita nunc comparatum esset in terris. ut tempora nostra prorsus talia forent, per latum hunc mundum, qui sub sole est. i. e. per totum terrarum orbem.

Þerþearþu. Francice giscapu, mandatum, decretum; speciatim, Dei, naturæ mandatum: ut Paraphr. LIII, 19, ær þe þreonde. þiþ þerþearþu þrþemmen * ungrýþe þrþel. ylþa þearþnum, priusquam contra naturæ mandatum in homines scelus perpetratis. Sic in harm, evang. Cott. leþtun thia be-rehtun giscapu uualdandes uulleon, implebant justum mandatum & voluntatem domini. & cap. XXVI, fatalis hora vocatur metod giscapu, & reginu giscapu, cap. XLII, scilicet decretum divinum.

Þingþa, geonþþa, discipulus, subditus. Vox jungro, jungron, frequens occurrit in codice Francico evangeliorum quadruno, metricè scripto; & in Tatiani monotestaro nunquam non jungiro est discipulus: ut Tho gihortun inan thie jungiron þrþeþantan, tunc audierunt eum isti discipuli loquentem. cap. XVI, 2. inti fon linen jungiron zuene, & ex discipulis ejus duo. ib. 1. Sic in Paraphrase p. 102, 14, 16. Ða ic gongan þerþærþen. gínþþan æt þomne. ealle to Galileam. hæþon gærþer blæþ. haligne þober þunu. þrþa heo þerþeþon. hþær þunu Neotober. Ða gínþþan on urþþob ece þrþihten. God in Galileam. Ðær gínþþan þiber. ealle uþnon. Ðær þe eca þær þeollon on þolþan. 7 to þotum hniþon. Ðanceþon þeobne. Ðæt hit Ðurþ gelomp. þ hi þreapobon þrþþeþþeþ enþla, dein, prout fama, discipuli convenerunt omnes in Galilæa, ubi præsen-

† Cimbrice dreþ, lethale morbi nocumentum. impius, comparativum ungrýþe. attamen in sensu ab ad dreþa, occidere, interficere. * Ab ungrýþe superlativo accipiendum & exponendum est.

tem habuerunt sanctum Dei filium, spiritus donum, sicut eum olim vidissent creatoris filium. tum dominus Deus æternus in Galilæa inter discipulos surgebat, discipulique eo concurrentes, ubi æternus dominus Deus erat, prosternerant se in terram, & Capite ad pedes ejus inclinantes, regi suo gratias egerunt, quod res ita evenerat, ut cernerent creatorem angelorum. Sic p. VII. ne pille ic lenz hīr geongra puppan, non amplius ejus ero subditus. Hinc geongep-rcipe & geongep-dome, discipuli vel subditi status & conditio. p. VI, II. VII, L, II, 18. X, 20. XL, 12. XVIII, 20.

Toht, tohta & teohhe, fœtus. verbalia sunt; illud à præterito, hoc à præsentis verbi Francici ziban vel zeohan, nutrire, ducere, educere, alere, educare; unde zuht, fœtus. Paraphr. Willemi Cant. Canticorum, cap. IV, p. 65. ande sint thine zene famo thaz coster thero scorenon scapho, thie ther uphgeent vone wafcha, alle mith zuinlero zuhte, ande hiro nehein ne is unbarigh, & sunt tui dentes similes gregi tonsarum ovium, quæ de lavacro ascendunt omnes gemellis cum fœtibus, & earum nulla sterilis est. Sic Paraphr. XXII, 17. Du scealt pierpna rætan. tohtan nippe tubbor. Sic p. XXIII, 16. het þam rinhipum. ræp 7 eopþan. tubbor teonþra. teohha gehpiclepe. to populb nyste. pærtmar feban, jussit conjugibus [Adamo & Evæ] ut ad vitam conservandam vescerentur fructibus maris & terræ, & sobolem procreantium, & omnis fœtus, i. e. omnis fœcundi. A zeohan etiam Sax. teogan, teon, teoch; Francice toch, toge, dux, ductor. Paraphr. XXXVIII, 4. Ða hie gemetton. mihtum rpedge. teoche æt topppe. getalum myclum. peopceþ pīran, tum apud turrim convenerunt cum magna potentia, & in magno numero potentissimi duces & rectores operis. toge occurrit apud Anglo-Saxones in compositis: ut, in hepetoga, polctoga:

Egypream. Francice ahastrume. usurpatur hæc vox apud poetas pro catachismo, diluvio, mari: ut in Paraphr. XXXII, 19. zelæbbe Ða rīgenb. pepoba þrihten. popb oþer pīland. pill-þlob ongan. lýtþgan eþt. lazo ebbade rpeapt unþer rpegle. hæþe roþ metod eaporum egypream. eþt gecypped. topht rīne rēgn getaleb, tum principe, & domino exercituum verbum per totam terram ferente, diluvium cepit diminui, & aqua recessit nigra sub celo, vero deo catachismum ab hominibus avertente, & pluviam inundationem compescente. Sic harm. evang. Cott. thar hie sittean fanbe Andreae endi Petrus bi them ahastrume bethia thia zībruder, ibi sedentes Andream & Petrum duos illos fratres juxta mare invenit.

Horpc. Francice horsca, sapiens, prudens, solers, ingeniosus, sagax, sciens: ut Paraphr. LXIII, 10. Ðone on pēstenne. pepobe þrihten. roþræst cynnig. mid hīr rylþer. miht gepyppode. 7 him pundra rēla. ece alpaba in æht forþear. He pæp leof gode. leoda alþor. horpc 7 hpeþer gleap. heþer pīra. rpeom polctoga, hunc [Moysen] in deserto populi dominus, verus rex æternus omnipotens cum sua ipsius potentia insignibat, & quasi in dominico miracula multa donavit: nam deo charus populi princeps, exercitus director prudens & sagax & strenuus dux erat. Sic in harm. evang. Cott. cap. XXI. thie gīlic duot uifson manno thie zīuut hābit horpca hugycofti endi huf-þedi kīufit an ræstapo folban endi an felis uppan, hic facit quemadmodum sapiens, qui ingenio & solerti animo præditus locum domui suæ eligit in firma terra & super petram.

Mæþelan, mæþlan, mælan, fermocinari, concionari, loqui. meþel, sermo, à Goth. **MΛÞΛS**, forum, in quo conciones habentur. ongan Ða. rēphþ ceapig. to peþe rīnum. popþum mæþlan, tum sollicita cepit ad maritum suum loqui, Paraphr. XLVIII, 19. Sic p. IX, 3. Ðatan mæþelobe. ropgiende rppæc, habuit mæstus Satanas concionem. & p. LXXIX, 19. Ða him bolgen mob. Babilone peapb. yppe anþpapode. eoplum on mæþbe. zrimme Ðam zīngum. 7 geocpe oncræþ, tum iracundus rex Babylonis in furore respondens * ad heroes concionatus est, inque juvenes asper, temerarius ad eos locutus est. Sic p. LXVIII, 13. Ðenden mobiger meþel. monige gehyppon, tum multi fortis sermonem audirent. Nota autem, † mælan Cimbricum esse, nam apud Cimbroz at mæla est loqui. Satyrographus etiam in Paraphr. geneleos versatissimus sæpe utitur hoc verbo: ut.

To Mede the mayde melleth these words.

To mede the mayde he melled these words.

Scealc & rcealca, servus, minister, cum composito ombiht-rcealc: ut, Paraphr. LIV, 8, rppæcon popþum Ða. ræle rpeoþo-rcealcap. ræzpe to Lothe, fideles obedientes ministri [scil. angeli] loquebantur placide ad Lothum. & p. XLI, 19. abead Ða Ðeod cynnig. þeznum rīnum. ombiht-rcealcum, tum rex jussit Thanis suis & ministris. Verum de ombiht, ambýht, ambýhto, vide gloss. Goth. **ANÐBΛHTS**: Notandum autem hic est vocem rcealc per synecdochen poëticam speciei pro genere significare non raro hominem: ut in metrorum Boeth. versionibus Cott. p. 170, hu mæz þ geþceapþ rcealc zepeccan. Ðæt he him Ðý rēþa. rīe oþÐe Ðince; in profa versione, hþelc geþceapþ mon mihte cpeþan Ðæt he aþý peopþra pæpe. Sic p. 158, næp Ða rcealca nan Ðe mete oþÐe þrīnc mænzgan cuþe, nemo tum erat, qui cibum & potum sciret miscere. Sic quoque pin, amicus, & zepera, socius, sodalis, synecdochice hominem denotant apud poetas.

Lixan, fulgere, splendere. Scýlþar lixton, clypei fulgebant, Paraphraste LV, 20.

Sal, niger, fuscus. Francice falo; ex quo Franco-Gallorum illa sale & soiviller; nostrum soyle

* Scilicet Ananias, Azarias & Misael. † Inde mallus, & mallare, Latino-barbara derivantur.

& **foyleð**. Ac liggaþ me ymb ipen benda. riþeþ pacentan þal, *ferrea vincula me circumdant*, [inquit Satanas] *onerant nigra catenæ*, Paraphr. IX, 17.

Foran, *eße*: ni male memini, occurrit in Paraphrasi, ut & in versionibus evangeliorum *Dano-Saxonica*.

Ende, &: ut, rinc ende **raeflob**, *aquarum collectio & diluuium*. Paraphr. XXXIII, 4.

Dæpe **Francice**, qui: Ælc hine reþra æpeft. bezrindes þarter bugeþum. Dæpe þe mid þaper opþe. oppum alþon of þringesþ, *se ipse primum animæ excellentia deprivat, qui alteri cum gladii mucrone vitam eripit*, Cædm. XXXIV, 21.

Genoh, Goth. **ΓΑΝΑΗ**, *multus, ta, tum, amplus, a, um*. Da Dæp Euan þræga ælmihtiz God. hþæt þruge ðu dohtop bugeþa genohpa, *tum interrogavit Euan Deus omnipotens, quid te turbat filia multorum ornamentorum? i. e. filia multis virtutibus decorata?* 7 þiz palþende. on ðam glæb-þede. 7ib onþæge. lac geneohe, & *in jucundo illo loco, domino suo munus amplum, sacrificium immolavit*. Paraphr. LXI, 6.

Frea; **Francice** fraho, *dominus*; Goth. **FRANGA**. creberrima occurrit vox in Paraphraste: ut **þrea** ælmihtiz. **þrea** þrihten. heopona **þrea**. **þrea** engla. &c. *Noachus* quoque dicitur **þlot** manna **þrea**: *Evaque Adamum* compellans sic loquitur: Abam **þrea** min. quemadmodum & *Sarab* vocat *Abrahamum* min **þræp** **þrea**. Sic in calendario: **Siððan** þintþer dæg. riþe gan-geþ. on rix niht riþol-beophtne genumþ. hæpþæft mid heþize. hþimer. and þnapes þopþte þeþeteþad. be þrean hæpe, *dein hyems cum pruina nivisque exercitu post sex dies late grassans autumnum gemmeis fructibus splendidum excipit, secundum domini mandatum glacie vincit*. Sic in fragm. *Jud.* him þenþ þrihten God. þæge on þultum. **þrea** ælmihtiz, *eis subsidium tulit propitiis dominus Deus*. Sic in harm. evang. *Cott.* thuo bigan eft niufon endi nahor þienþ un-þiuri fiend oþhar siþu fanþoda is frahon, *tum cepit immorigerus diabolus iterum visere, & propius accedens secunda vice tentabat dominum suum*. tho sprak eft the helago crist allero barno beft, so is oc an buokon þriþriþan, quat hie that thu tihardo ni scalt herren þiner fanþon þiner frahon, *tum respondit sanctus christus, omnium hominum optimus; sic in bibliis, inquit, scriptum est, quod tu impudentissimus non tentabis principem dominum tuum*. Legitur etiam non raro frohe: ut cap. LXI, mid is frohon. & LXIV, umbi thines frohon. Huic adde **þreo**, **Francice** frio, *domina*: Paraphr. II, 25, he Abam þunde. 7 þiz þiþ romes. þreo þæþroþte. Sic in harm. evang. *Cott.* cap. VI, foþþa ina thuo fagaro frio, *scioſta* thiu muoþer, thuru minnea man-þero, drohtin helag, *humilisc* barn, *tum formosa domina, pulcherrima mater, pro suo in homines amore peperit dominum sanctum, caelestem infantem*. Sic cap. LXVIII, so thia fri hæþþun þegan-þan te them þarþon, *ut dominae [duæ Mariæ] profecta essent ad hortum*.

Alh. Goth. **† ALH**. **Francice** Alah, *templum, basilica*. In composita declinatione more *Cimbrico* alhn; ut Paraphr. LXXI, 7, Dæp eft þe þnotpa. þunu Daudeþ. pulþop-þæft cýning. þitþan lapum. þetimbþede tempel goþe. alhn halizne. eopþ cýninga. þe þiþeþta on populo þice. heahþte 7 haligoþt. hæleþum þeþþeþoþt. mært 7 mæpoþt. þapa ðe manna beapn. þipa æþter þolþan þolmum þepoþt, *postea sapiens ille Davidis filius, gloriosissimus princeps, & regum terrestrium longe sapientissimus, propheta hortatu templum illud Deo condidit in regno suo altissimum, maxime sacrum, inter homines celeberrimum, & omnium, quæ hominum filii per terrarum orbem manibus construxere, maximum & insignissimum*. Hinc quoque composita alhþeþe & ealhþeþe, p. LXXXIX, 16, 24. Sic in harm. evang. *Cott.* cap. LI. quathun, that ni uuari þuoblicero alah oþar erþþu, thie io thuru erlo hand, thuru manneþ þiuuerc mid meþin craftu racod arihtis, *dicebant, quod in terra non erat templum magis speciosum, quod virorum manibus, & humana opera cum potentia magna constructum, & fabricatum erat*. Sic caput III, quam fruod þumo ut fan them alahe, erlos þhrungun nahor, *exiit e templo senex, hominibus propius prementibus*.

Freon; **Francice** frihan, frihan; Goth. **FRIGON**, *vere & integerrime amare*: inde Goth. **FRIGONAS**. **Francice** friunt. *Sax.* þreond, *amicus*. Ne þoplæte ic ðe ðenden þit þriþ bu apnaleare. ac ðu ðin agen moþt mennen ateon þpa ðin mode þreopþ, *non ego te* [inquit *Abrahamus* ad *Saram*] *quoad ambo simul vixerimus, inhonoratam derelinquam, sed tu, * prout animus tuus amat, ancillam tuam possis disponere*. Sic harm. evang. *Cott.* cap. XVII. frihan is friundo þi-huena, *amare omnes suos amicos*. A þreon autem, verbalia illa þreopþe, þreopþo, & þreþo, þriþo. Goth. **FRALIFGA**, *dilectio, benevolentia, ingenuus amor, pax, favor*: etiam adjective, *dilectus*; & metonymice, *ingenuus* vel *ingenue amans*, & *præ animi ingenuo amore fidelis, obediens*. ac ic þopþoþte hæbbe heopena heah cýning. hylþo ðine lupan. and þreode, *verum celse rex caelorum perdidit favorem, affectum & benevolentiam tuam*, Paraphr. XXV, 1. & p. XXVII, 15, riððan on þriþo þrihtner. þleap-þerþþ hæleþ. þeþoþe þriþþende. þuna 7 dohtpa, *postea sapiens juvenis in favore domini genuit filios filiasque*. Sic, þepit on þreþo. þangan ut of earþe. and on eopþan beapn. of ðam hean þoþe. þipan læþ ðu, *exi vel procedas in pace ad exeundum de arca, & ex alto tecto educ domesticos tuos in terræ gremium*, Paraphr. XXXIV, 4. Sic II, 23, ða þæþ þoþ þpa æþ. riþþ on heopnum. þæþne þreopþo ðeapþ, *tum quidem, sicut prius, pax erat in caelis, & honesti ingenuique mores*. Sic LXXIX, 24. nolþon ðeah ða þyþraþ. þyþan lapum. in þize

† De hac voce, vide observat. *Funii* in *Willeramum*. * Prout animus tibi est, vel pro affectu tuo.

hæþnum. hoꝝebon ȝeopne. Ðæt æ ȝober. calle ȝelærte. 7 ne apacodon. pepeda ȝphtne. ne Ðan mæȝen hpýrfe. in hæþen dom. ne hie to facne. fpeoþo pilneban. Ðeah þe him. 7e bi-
tepa deap. ȝeboden pæpe, * *verum viri doctrinæ ethnicae obedire, vel in cogitatione nolebant, so-
licite curantes, ut legem Dei implerent, neque à domino exercituum præ infirmitate desciscabant, neque majestatem ejus Idololatria, neque fidelitatem fraude contaminare cupiebant.* Sic in exemplo
supra allato, angeli cum Lotbo hospitantes vocantur fæle fpeoþo-ȝealcaȝ, *fideles, ingenui amoris
& obedientiæ ministri.*

Epæft, *vis, potentia.* Francice craft, craht. Islandice frosfr, *vires, robur.* Frapta-veft, *miracu-
la.* Paraphr. p. LXVI, 22, fopȝif me mennen. minpa leoda. Ðe Ðu ahpebbeft. hepȝer cpaȝ-
tum. pæpa pæl-clommm, *redde mihi servos è meo populo, quos liberafti ex turmarum potentia &
cruentis militum unguibus.* Sic xcv, 23, he þ ȝecýbbe, þ he mæȝencpæft hæpde. mihta mic-
le. Ða he Ða mæneȝo adpaȝ. hæpȝar of þæm hean ȝelde, *declaravit se vires & potentiam ha-
bere [i. e. maximam potentiam,] ingentemque virtutem, in ejiciendo ex sublimibus sedibus multitu-
dinem illam vincitorum [angelorum.]* Sic ciii, 19, þ 7f moneȝum cuð. þ he ana 7f. calpa ȝe-
pæfta. pýphta 7 paldend. Ðuph h7f pulðer cpaȝft, *omnibus notum est, quod ille solus omnium
creaturarum opifex & dominator est, per gloriosam suam potentiam.* Sic in harm. evang. Cott. cap.
i, thuru is ena craht uualband, *dominus per solam suam potentiam.* cap. iii, thuo uuard fan
after thiu maht ȝober ȝicutið is crate mik uuarth, *tum brevi postea potestas Dei, & ejus
potentia mihi nota facta erat.*

Scua, *umbra.* in niht fcuia, Paraphr. LIX, 13. & LXV, 15, neople niȝh fcpuian. & alibi.
ȝiȝeþe peopþan i beon. Francice ȝifithig, gibithig, gibidi, gibithig werthan vel uuelan, *dari,
impetrari, concedi.* Paraphr. XLVIII, 21, me Ðæt fopȝpnde. paldend heopena. þ ic mæȝburȝe.
moȝt Ðinpe. þim mician. poberum under. eaȝopan Ðinum. nu ic eom oppena. þ unc ȝeo
eþýlȝæf. æfne peopþe ȝiȝeþe æȝedepe, *me de hoc præmonuit dominus celorum, quod cogna-
tionis tuæ numerum sub firmamento filii tibi multiplicarem. nunc autem despero, ne hæc progenies
nobis unquam conjugibus detur.* Sic in harmon. evang. Cott. cap. L, ne uuas im thiu fruma ȝi-
bithig that fia heban-riki hebbian muoftin, *non iis concessum erat hoc beneficium, ut regnum
celorum obtinerent.* Sic cap. III, scolba im erbi uuard furtuo ȝobcund ȝomo ȝibidi uuerthan
barn an burȝeon, *ei dandus est hæres valde divinus, in urbe.*

Feon, *fean, odisse, odio habere.* Goth. **FIGAN, FIAN.** inde **FIANA, FIGANA,** *inimicus.*
Francice fiant. Sax. feond. Cimbrice fiand, fiandamadur. Ðe þat piȝ feoþ. hataþ under he-
oþnum. 7 Ðin heaȝod tpeðeð. fáh mid foȝum 7inum, *mulier te odio habebit, & à te semper
abhorrebit, & inimica pedibus suis tibi caput conculcabit,* Paraphr. XXII, 16.

ȝod-peb, *purpura.* ȝeo-ȝold 7 ȝod-peb loȝepȝ ȝertpeon, *aurum præstantissimum & purpu-
ram, Josephi Thesaurum.* Francice autem goto-uebb, *purpura;* inti intuuatitun inan lahhanes inti
gotouuebbes, *exuerunt eum chlamydem & purpuram,* Monoteffar. Tatiani, cap. 200, 4. Inde go-
touuehhbin, *purpureus;* ut, giuuatitun inan mit gotouuehhbineru tunihun, *induerunt eum tuni-
cam purpuream,* ib. cap. 200, 1. Sic in harm. evang. Cott. cap. XLI, ȝaromibu ȝoldu endi
mid ȝodu uebbiu faȝaron fratohon, *peristromata pulchra ex auro & purpura contexta.*

ȝero, *dexter, tra, trum.* Francice zelo & zeseuua; Gothice **TALHSYR,** i. e. *Telswo.* Araugta
sih imo Gotes engil stantenti in zeso thes altares, *ostendit se illi angelus domini stans à dextra al-
taris.* Tatianj Monoteff. cap. 2, 4. sentin in zeso thes skefes nezi, *mittite in dextram navigii
rete,* cap. 236, 3. Inti faz in zeso Gotes, *& sedit à dextra Dei,* cap. 244. Sic in Paraphraße,
LXXX, 20. Ða 7e hȝ ȝepand on laþe men hæþne of halȝum. hýrȝar pæpon bliþemode. bupnon
ȝealcaȝ. 7mb ofn utan †alet ȝehpeapȝ teonfullum on ȝero, *tum flamma in odiosos ethni-
cos retorta, gaudebant [tres] pueri, ardebant autem servi, igne extra fornacem circum circa in
dextram malignorum reverso.*

Porro non tantum voces Francicas affectat Poetica dialectus, sed voces Saxonicas amat Franci-
co more terminare; sic format verba in tertia persona præsentis indicativi in oþ; ut in superiori-
bus fpeoþ, feoþ; & adjectiva in nominativo singulari in u & o: ut ȝphtlicu pro ȝphtlice.
Paraphr. LX, 1, Ða cpaȝ ȝphtlicu mæȝ. bȝýð to beopne. Fpeolicu pro fpeolice; v, 2, of
Ðam pophte ȝob. fpeolicu fæmnan: 7cieno, per epenthesin poeticam, pro 7cine; ut, mæȝ-
ælf 7cieno, LVIII, 25. quod iterum 7cinu; ut, 7ber ælf 7cinu. Sic in Kalend. ben-tyð bpe-
mu, *festum solemne.* þ 7f healc ȝæȝ ben-tyð bpemu. Sic æþelo in plurali pro æþele. flob
on 7und ahoȝ eaȝce fþam eoþþan. and Ða æþelo mid:

Jam vero à Cimbricis & Francicis vocibus, ut ad eas pergamus, quas dubias & incertas vo-
cavimus, ordinis ratio postulat. Hujusmodi sunt metoð, metuð, per poeticam epenthesin, meo-
toð, meotub. Francice metad, metoð, *Deus, omnium creator.* Hoc verbale forsan est à me-
tan, quod Saxonice & Francice significat *invenire, pingere, metiri, trutinare;* ideoque sensus qua-
dam prærogativa denotare videtur *summum omnium inventorem mensoremque,* qui res omnes se-
cundum imagines & ideas, quas ab omni æternitate in mente sua pinxerat, in tempore forma-

* Vel viri vero familiae ethnicae, doctrinae obe- ignis & pabulum ignis. Cimbrice etiam ellða,
dire, &c. † Cimbrice ellðr. Sax. æled, elð, igne coquere, ignibus torrere.

vit; & terræ cœlique universitatem, atque singula, quæ in eis sunt statuminavit, suisque limitibus & figuris circumscriptis, omnia faciens in numero, pondere & mensura. vox hæc, quæ poetæ Anglo-Saxonum summum omnium inventorem, pictorem & geometram designaverunt, centies occurrit in suspecto Cædmone, Paraphræos auctore: ut, se hælo abead Mærian mycle þ heo Mæotob sceolbe cennan cýninga betýr, qui plurimum salutans Mariam nuntiavit, quod paritura esset Deum creatorem regum optimum. Sic, Philippus & Iacob modige mago ðegnar feoph azeþan for Mæotuber lufan, Philippus & Iacob fortes cognati discipuli vitas obtulerunt pro suo in Deum amore. Sic, Droph runu Mæotuber, per filium dei. Sic, rpa him bebead Mæotub, sicut ei Deus iussit. & Mæotob ana pæt, Deus solus novit. extat quater vel quinquies in Kalendario; sæpe in fragmento hist. Judith; ut, eop is Mæotob bliþe, Deus vobis est propitius. & in iis quæ dormiens canebat verus & indubitatus Cædmon apud Bedam. histor. eccl. lib. iv. Nu se sceolan heþizean heoþon piceþ peapþ Mæotuber mihte 7 hiþ mod zeþanc peopc pulþop feoþer, nunc laudare debemus auctorem regni cœlestis, potentiam Creatoris, & consilium illius, facta patris gloriæ. Sic harm. evang. Cott. mikila maht metodes, magna Dei potentia. & fatalis hora vocatur Mæotob giscapu, cap. xxvi. & Paraphr. LXXXVII, 18, þ þie an metob. eallum mannum peccend 7 pice. se on pobeþum is, ut sit unus deus omnibus rex & gubernator, ille qui in cœlis est.

Robep, robop, Francice rador, firmamentum, æther, cælum; forsan à Cimbrico raudur, ruber, rufus, sic dictus à rutilante ætheris colore. polþ pær abæled undep heah pobeþe, Paraphræst. iv, 10. oþ ðæt ðu zelýþeþ þ þie an Mæotob eallum mannum peccend 7 pice se on pobeþum is, Paraphr. LXXXVII, 18. Legitur etiam & up-pobeþ, cæli colorum, LXXIV, 9. Þonne he roþþæþra rapla læþeþ eadige zeþar on up-pobeþ. Sic in Kalendario, up on pobeþum, per translationem metricam, pro on up-pobeþum. & in fragm. Jud. feoþer on pobeþum, & ðær rý þam leoþan. Drihtne pulþop. to piban alþe. Þe zeþceop pind 7 lýrte. pobeþar and pume zpundar. Sic harm. evang. Cott. cap. LXXXVIII, 10. lo þhiu fri hæþþun ze-gangan te them gardon, that sia te them graue mahtun gilehan selþon, thuo þar fuogan quam engil thes alouualdon obana fan radure faran, an fetherhamon, that all þhiu folda ansciann, þhiu erþha dunida, quam primum femina profecta sunt in hortum, ut ipsæmet inspicerent sepulchrum, dum præco, angelus omnipotentis Dei desursum ex cælo descendit in plumeis induvitiis, tota terra tremante, ipsa tellure sonante. Sic cap. xi, after quam þar uuord fan himile hlub fan them hohon radore, postea venit verbum de cælo, vox canora ex sublimi æthere.

Hurce, Francice horce, contumelia, opprobrium, convitium. Paraphr. LI, 23, Ða þ þie ahloh. pepeda drihtner. nalleþ glæþlice. ac heo zeapum þroþ. Þone hleoþorþe. hurce belezþe. on þeþan rþiþe. roþ ne zelýþeþ. þ ðæpe rþræce. rþeþ folgobe, tum illa femina [Sarah] non læta deridebat hominum Dominum, sed senex facta in animo oraculum contumelia afficiebat, neque veritati credebat, & ut narrationem successus sequeretur. Sic harmon. evang. Cott. Iudeon spracun zelþ mikil hæþþun it in te hoþce, Judæi effutientes multum arrogantia, id illi exprobrabant. Endi ina an is uuangun sloþun an is hlier mid iro hæþþon, all uuas im that te hoske zþuan, & eum in gena & maxilla feriebant, & id omne ei in opprobrium factum erat. Sic cap. LXIII, hietun im thuo te hoske hilt zþuuaþ umbi is lithi leggian, tum in contumeliam, iurebant veste albâ corpus ejus vestiri. Iudeon faganobon thuo sia ina te hoþche hebbian zþahun erlos obermuoba, Judæi superbi gaudebant cum illum opprobrio habitum viderent.

Tibeþ, sacrificium, victima, oblatio. cýning eall pihta. Laineþ ne polþe. tibeþ rþeapian, Paraphr. p. xxiv, 1. Ðu rþealt Iþaac me onþeþgan þum ðinne rýþ to tibeþe, LXII, 6. piþ heþ rþp and rþeopþ. rþea min habbaþ. hþær is þ tibeþ. verbale forsan est à Francico ziberan vel tiberan. Sax. to-beþan, adferre, offerre. Hinc superficies vel planities terræ, quod munera fert vel frugifera sit, dicitur tibeþrþeaca, [forfan mendole pro tibeþrþeaca] & metonymice hemisþærium seu planitiem terræ visibilem vel Horizonte terminatam denotat: ut Paraphr. iv, 3, Ða rþeo tid zeþat. oþep tibeþrþeacan. midþangeapþeþ, hoc die per hemisþærium mundi [superficiem orbis terrarum horizontalem] præterito.

Lneop, cneo, in Dano-Saxonicis evang. versioibus, generatio. Paraphr. LXXXIX, 18, Ða in ðæpe ðeode. apoc hiþ þ ðriþþe cneoþ, tum in hac natione tertia ejus generatio orta est.

Speþel, rþeþel, Francice suuigli, cælum, æther: ut Paraphr. xxxii, 19, laþo ebbabe. rþeapþ undep rþeþle, diluuium nigrum subter cælo recedebat. xxxix, 16, rþiþþeþe rþeal. mæþþe þinne. monþum þeþan. rþiþe undep rþeþle, sobolis tuæ numerus, multitudo, valde sub cælo germinabit. Hinc composita, Speþel-boþmar, gremia vel mansiones cælestes. Speþel-toþht, quid cælestis splendoris particeps. Speþel-buan, calicula. Speþel-cýning & rþeþelrþ alþop, Deus; & in harm. evang. Cott. Suuigli hoht, sol, i. e. lux cæli: ut cap. LXXVII, thuo uuarth it eutþ oþar all, huo þhiu Sunna uuarth zþuarkan, ni mihta Suuigli hoht sconi zþiscinan, tum ubique notum erat, ut Sol obscuratus erat, non potuit lux cæli splendida lucere. vide quoque vocem infra.

Hýþra, hýþre, hýþe, vir, masculus, birquitallus. Paraphr. LXXX, 4, 18, heþ ða hiþ rþealþar rþeþan Ða hýþrar in bæþ blyþe beoþnar zeonge, iussit servis suis præcipitare viros, heros, juvenes in pyram flammantem. hýþrar rþeþon bliþmode, pueri gaudebant. Sic LXXXIV, 11, heþ þe rþe cýning to him cnihtaþ gangan hýþrar heapþe. & 19, hýþrar heþeþon drihten. Sic tres apud Danielem pueri vocantur à Paraphræste.

Meople, meopla. denotat hæc vox *fæminam*, virtute, forma, dignitate, & præsertim vitæ puritate præstantem *virginem*, vel *virginæ castitatis heroinam*. bis dicitur de *Judith*, in fragm. Eodon ða rþeþeb fepþþe hæleþ heopa heappan cyþan þ þær reo halige meople gebroht on hir bup-geþelbe; *tum fortes satellites domino suo nuntiarunt, quod sancta heroina ducta erat in ejus tentorium. næf ðeah eopla nan. ðe ðone piggend. apeccan doþrte. oððe gecunnian hu ðone cumbol pigan piþ ða halgan mæzþ hæfþe gepopþen metober meoplan, nihilominus nemo magnatum imperatorem [Holofernem] expergefæcere audebat aut experiri, quo modo cum belli duce egerat sancta virgo, Dei heroina.* quo in loco *Juditha* quamvis vidua, dicitur halga mæzþ, & meople, ut in superiori exemplo halige meople; adeo ut nomen *Meople* *virginem* vel *virginæ castitatis & verecundiæ fæminam* significare videatur. In Paraphraſte *ſponſa* Patriarchæ *Malalelis* meople etiam vocatur. *Cædm.* xxvii, 23, him bþyð yunu meople to mannum brohte; *ei ſponſa virginea filium maſculum peperit.* & p. lxxv, 3, vox videtur eſſe composita ex *Cimbricis* meþ vel meþ, *virgo*, & oll, f. g. *omnis*, unde facili mutatione meople pro meþoll, *integra virgo*.

Iþeþ, iþere, *omnis ſtatus & conditionis fæmina, mulier, puella*. In fragmento hiſt. *Judithæ*, tam *Juditha* ipſa, quam *pediſequa* ejus ita nuncupantur. Eodon ða zegnun ðanonne. ða iþera ba. ellen ðþrte, *exinde abierunt proſpere ambæ fæminæ indolis audaciſſimæ; i. e. fortiſſimæ.* Paraphraſtes quoque ita vocat quum *Hagaram*, tum *Saram*, tam uxorem, quam *filias Lotbi*. & in *Kalendario* cum * fæmne, quod *verecundam* ſignificat, jungitur: iþeþ rþeal þþne cþæf fæmne hipe fþeond zerecean, *fæmina verecunda ſecretis artibus amantem ſuum petet.* Sic in harm. evang. *Cott.* cap. iv, iþis enſtio ful, *virgo vel mulier gratiæ plena.* thuo ſprak im thiu magat angegin uuid thena engil zober iþſeo. ſcomoft ellero uuido uultrigof, *tum virgo omnium mulierum pulcherrima, omnium fæminarum formoſiſſima Angelo dei reſpondebat.* thuo habba eþt is uuord zaro Engil thes alþalþen thero iþi zezegnes, *tum omnipotentis angelus paratum habuit reſponſum ad virginem.* Apud *Scaldos*, ut docet *Gudmund. Andrea*, eida eþt mater, ida, filia, id, fætuſ. unde forſan iþeþ, cognatum ejuſdem originis.

Fepþþ, & per poeticam epentheſin, fepþþ, *animus, mens, ſpiritus*. exempla quærat lector apud *Sommerum*. Componitur, quemadmodum *mob*, cum aliis vocibus, præſertim cum adjectivis, ad indicandos animi affectus: ut rþiþ-fepþþ, alias rþiþ-fþþiþ, *gravis, conſtantis & immoti animi*, i. e. *gravis, æquanimis, conſtans, immotus*. On ðone eazum þat rþiþ-fþþiþ cýning. and ða rþope beheolb. þþeamaleare, *hoc [nempe Chaos] oculis circumſpiciebat æquanimis rex [Deus,] & locum maſtum contemplatus eſt,* Paraphr. iii, 13. Sic *Patriarcha Caiman* vocatur gleap-fepþþ hæleþ, i. e. *vir ſapientis animi vel ſapiens*, xxvii, 14. *Abrahamus* nuncupatur gamol-fepþþ, lxi, 19. *Sara* quoque dolens ob retentam *Hagaram*, dicitur rap-fepþþ, i. e. *mæſti ſpiritus vel mæſta*. In fragm. *Judithæ*. *Satellites Holofernæ* vocantur rþeþeb-fepþþe, *rigidorum vel fortium animorum*, i. e. *rigidi vel fortes*. *Juditha* & ancilla ejus dicuntur collen-fepþþe, (vel à call, in composita declinatione callen vel þ collen, ſive à colle poetice galea,) i. e. *viragines vel bellicoſæ*. *Holofernæ* ipſe nuncupatur gal-fepþþ, i. e. *vir libidinoſæ mentis vel libidinoſus*; & à rþal-fepþþ, *chalybei animi homo ſive fortis*, vel forſan rþapol-fepþþ, *ſtabilis & firmi animi, vir*; vel denique rþolt-fepþþ, *magnanimus*, iſtud *ſtalwart*, in verſione *Aneidos* nunquam ſatis laudandâ; *Duglaſſio* epiſcopo apud *Scotos Dunkellenſi* auctore: ut, P. ii. B. *ſtalwart* bodþes lþes warþit, *fortia corpora voluit.* P. 14. l. ult. *ſtalwart* Cloanthuſ, *fortem Cloanthum*.

Ellen, apud poetas *Cimbricos elium*. *Franciæ ellan*, & per epentheſin poeticam *ellan, animus, animoſitas, ſtrenuitas, ſtudioſum, labor, opera, virtus, vis, robur*. ðe ðær þinceþ re þica ongan. cýning cortigan. cunnode zepone. hþilc ðær æþelingeþ. ellen þæpe, *tum potentiſſimus rex [Deus] cæpit tentare inclytum virum [Abrahamum,] bene noſcens qualis herois virtus eſſet,* Paraphr. lxi, 8. ellen rþeal on eople. ecg rþeal piþ helm hilbe zebidan, *virtus in boroe gladiusque contra galeam actus prælium ſuſtentabunt,* *Kalendar.* Reperitur ſæpiſſime in compositioſe: ut in ellen-ðæda, Paraphr. xiii, 14. ellen-poþ, *in potentia præſtans, fortis & clarus*. Sic *Adamus* vocatur beopn ellen-poþ, Paraphr. xxvi, 23. & de *Abrahamo* dicitur, xl, 1. xli, 6. Sic, hi ða re heþta ðema æþþe mid elne onþþþe, *tum eam ſupremus judex protinus fortitudine inſpiravit,* fragm. *Judithæ*. Sic in cantico illo, cap. xii. *Heruar. Sag.* ſtroph. 27. far vel dotter, ſtiott gief eg þier tolf manna fior, ef þu trua nædir; aſt oc elion, alt þid goda, *ex ſyner Angrims eþter leiſdu; quæ ſic Latine verto: vale, filia, cito dabo tibi vitas XII hominum, ſi poſſis credere; robur etiam ac fortitudinem, & omne id bonum, quod filii Angrimi poſt ſe reliquerunt.* Hic autem aſt, *corporis robur & vires; elium, animi fortitudinem* notat; quæ recte conjunguntur à poeta in viragine ſeu fæmina *Martii* ingenii; ut obſervat *Ol. Verelius* in locum. Sic in harm. evang. *Cott.* quam *Simon Petrus* erl ellen rof, *venit Simon Petrus princeps magnanimus.* Nu uuit ſuſ zifruobot ſinþ habit unc elþi binoman ellþan ðaði, *jam nunc adeo grandævi ſumus, & nobis ſenectus ſuſtulit robur & vires.* & cap. xxxvii. habba im ellen guod thriſta zithahti, *habuit fortitudinem & cogitationes generoſas.*

* *Feyma* heiter ſi fona, ex ofram er ſvo ſem ungar meþar eru, *Feyma* vocatur mulier, quæ verecunda eſt, quales ſunt virgines juniores. *Edda Snorronis*, pars ii. † Inter *galeæ* appellatio-

nes, in ii parte *Eddæ Snorronis*, leguntur *follet* & *folletur*; ſcilicet à forma capitis vel cranii ſic vocantur; ut apud nos *mitræ illæ* vel *tiaræ*, quas *commodæ* dicunt, vocantur *womens-heads*.

Edop, domus, tectum: Paraphr. LIII, 7, eobon ſona. ſpa him Ebriſca. eople þiſade. in-un-
 dop edopaſ, tum ſtatim in tecta ſe receperunt, ſicut inſtructi erant ab Hebræo homine vel heroe,
 ſcil. Abrahamo. Sic LIV, I. him ſylſton pel. ʒyſtaſ ſine. ʒ hine of ʒpompā ʒa. cuman āþ
 ʒæſte. clommum abpuʒbon. in-undeþ edopaſ, opem ei opportune ferebant hoſpites, cumque ad-
 vene venerandi manibus in domum traherent. Sic harm. evang. Cott. cap. LIX, quamun fan the-
 mo berge ʒi burʒ ʒhar iro biſcop uas iro uuihes uuarð. ʒhar leddun ina uulanca mannerlos
 under ederos, proſecti ſunt à monte in urbem, ubi eorum pontifex, templi præfectus erat, & arro-
 gantes ibi homines cum [Jeſum] duxerunt in principis [ſacerdotis] domum.

Roſe vel poſ, *clarus, inſignis, excelsus, illuſtris*; ut in oratione iſta apoſtata Archangeli jam
 bellum Deo denuntiaturi: hpy ſceal ic æſteþ hij hýlðo ʒeopian. buʒan him ſpilceſ ʒeon-
 ʒopðomeſ. ic mæʒ peyan ʒob ſpa he. biʒ ſtandþ me. ſtpanʒa ʒeneataſ. ʒa né pillþ me.
 æt ʒam ſtþiþe ʒeppican. hæleþaſ heað mobe. hie habbaþ me. to heappan ʒecopene. poſe
 þincap, cur ſervus ero ei [Deo] fidelis, cur officia præſtabo talis ſubjectionis, cum ipſe poſſim eſſe
 quemadmodum ille, Deus. me circumſtant ſtrenui vaſſalli, qui me fortes in certamine non relinquent.
 præclari athletæ me dominum elegerunt, Paraphr. VII, 14. Sic p. XXXVIII, Abraham & Aran vo-
 cantur hæleþ hige-poſe, viri magnanimi. & p. XLVII, Abrahamus nuncupatur ʒæbpoſ ʒpithne
 þinum. Ter vox legitur in fragm. *Judiſh*. Sed non opus eſt pluribus exemplis, in *Saxonicis*.
 In *Francica* autem harm. evang. Cott. ſemel tantum occurrit vox, nempe in cap. LXX, fan after
 quam Simon Petrus erl ellen-ruof, cito dein venit Simon Petrus vir [princeps] ſtrenuus, inſignis.

Faʒ, *rutilans, rutilus*; metaphorice apud poetas *cruentus*; à faʒan, *rutilare*. faʒaſ unpothc
 heoʒon, rutilat triſte cælum, cod. evang. interlin. Cott. Matth. XVI, ʒ. ʒloh ʒa punðen loce þone
 þeondʒ ceþan faʒum mece, tum plexis crinibus [Juditha] gladio rutilante percussit hoſtem ini-
 miciffimum. þyllan þolc-toʒan. faʒum ſpeopðum. ſpumpʒapaſ, duces principes cruentis gladiis
 ceciderunt. fragm. hiſt. *Judiſh*.

Balo, bealo, forſan à Cimbrico baul vel bel, *malum, noxa, moleſtatio, dolor*. unde at bolua,
maledicere, imprecari; boluan, *diræ, imprecationes*; boluadr, *dirus, execrandus*; bolvaulegr, *execra-
 bilis*. occurrit autem balo, bealo & bealope, ſæpe in composito bealoſull, bealoſulla; quod eſt
 epitheton *Holofernis* in fragm. hiſtor. *Judiſh*. & ſignificare videtur, *dolorificus, peſtiferus, ater, hor-
 riſicus, terribilis, malignus, dirus, execrabilis*. Sic in paraphraſi p. 106. 13, *Satanas* vocatur blac
 bealope ʒaſt, ater malignus vel execrabilis ſpiritus. Sic p. 73, ʒatte þi heopo. þeʒan moſte.
 bobʒean æſteþ buʒum. bealo ſpella mæſt, qui eorum [Ægyptiorum] profectionem narraret,
 & traderet poſteris hiſtoriam mæſtiſſimam, vel maxime diram. Sic harm. evang. Cott. cap. XVI,
 peccata vocantur balu dati. & cap. XX, maledicta vel blaſphemie vocantur balo ſpraca. & inſanabi-
 les morbi, balu ſuhteo, cap. XXVIII. Sic cap. LVII, *Judas* vocatur balo huðʒ man, malum vel
 execrandum meditans. Balo huðʒ autem, quaſi balo huðʒ, quo epitheto inſignitur *Caiaphas*, cap.
 LX. Sic cap. LXVI, ni miht ʒi ſelbon uuiht balouues ʒibuotian:

Receb, aula, palatium, baſilica. Sic Paraphr. LXXVI, 14, beþeapobon ʒa peceba pulðop. þea-
 þan ʒolbe. þince ʒ þeolþe. Salomoneſ templ, diripiebant hi baſilicarum gloriam, templum Solo-
 monis, quod auro, obryzo & argento rutilabat. p. XXXI, 5, *Arca Noachi* vocatur, þundþeced, pa-
 latium marinum: * Ond ʒu þeopene ʒenim. on þ þundþeced. tudþa ʒehpilceſ. ʒeteleb þi-
 meſ. ʒapa ʒe to mete mannum liþʒe. and ʒapa oþeþna ælceſ ʒpa, ſume in arcam ſeptem
 numero animantia, cujuſque propagnis, quæ hominibus in eſcam permittitur, & aliorum duo.

Sinc; ni fallor, eſt rerum omne genus, collectio, ſtrues, cumulus, congregatio, cætuſ & coaceruatio;
 & per ſynecdochen ſpeciei, theſaurarium, gazophylacium, & quicquid ob pretium theſaurus vel
 gaza dici meretur. Sic in Paraphraſi, XXXIII, 4, collectio aquarum in diluuiio vocatur þinc: ut þa
 þandobe þopþ. þeapð ſcipeſ. hþæþeþ þinc ende. þæþlob ʒa ʒýt. þæpe undeþ þolcnum, tum
 navarcha [Noachus] probabat an aquarum congregatio & diluuium ad huc ſubter nubibus exte-
 ret. Sic p. XLIV, *Sodomitæ, Loth* & reliqui, qui captivi ducebantur à quatuor regibus, vocan-
 tur þuþmanna þinc, australium cætuſ. Aſt alibi ſignificat opes & divitias, ut aurum, argentum,
 gemmas; utpote quæ coaceruari, recondi, & theſaurizari ſolent: hie ʒa þintþa þela þopulð þpý-
 tedon þinc ætþomne, hi vero multis annis, mundanis opibus ſimul fruabantur. i. e. ſimul vitam
 duxerunt. Sic reges apud poetas vocantur, quod ſupra notavi, þinceþ þpýttan: Deusque Abime-
 lecho perituro, denuo imperium & divitias offerens, ſic loquitur, p. LVII, 17, þ ic ʒe hþra. li-
 þigendum ʒiet. on ʒagum læte. buʒuþa þpucan. þinceþ ʒeþundne, ut te ſoþitem & vivotum
 ſnam frui pace, imperio & divitiis. Sic harm. evang. Cott. cap. XIX, þan ni ſamnoþ ʒi hier
 ſinc mikil ſilubres ne ne ʒolbes, quare nolite hic coaceruare magnum argenti aurive theſaurum.
 ʒhar iſt allaro manno ʒihues muob-ʒithahti huʒi endi herta ʒhar iſ horth liʒit ſinc þefam-
 not, cujuſlibet hominum cogitationes, mens & cor ibi eſt, ubi theſaurus ſuus reponitur, & gaza
 congregantur.

Speʒl, þpeʒel, æther, cælum. Kalend. þumop þun þiteʒoſt. þpeʒel þýþ hatoſt, in æſtate ſol
 eſt pulcherrimus, & aer calidiſſimus. Paraphr. XXXIX, 16, ʒuph ʒe eopþ-buende. ealle onþoð
 þolc-beapn. þpeoþo ʒ þpeondʒipe. bliþʒe minþe. ʒ bletþunʒe. on þopulð þice. þpþende þceal.

* Cimbrice ond, anima, Synecdochice autem omnia animantia cujuſcunque generis ita vocantur.

mæzþe ðinþe monþum þeþan. ƿiþþe unþeþ ƿeþþe, *per te omnes incolæ terræ, populûsque percipient favorem & beneficium letificationis & benedictionis nostræ: erit multitudo in terris gentis tuæ, quæ sub cælo walde fructificabit.* Sic xxxii, 18. ƿill-ƿloþ onþan, lýtliþan eþt. laþo ebbade. ƿpeapþ unþeþ ƿeþþe, *porro torrens cæpit minui, recessit diluuium sub cælo furvum.* De origine vocis vide Gloss. Gotb. in **SVIÞLAGANS.** vide vocem supra.

Holm, *mare, aqua.* heoþon þeapþeþ ęart þeþ oþeþ holm þonen, *spiritus dei ferebatur super aquas,* Cædm. III, 20. oþeþ holmeþ þpneþ, *super maris ambitum,* xxxii, 8.

Æþþe, *illico, statim, cito, confestim, protinus.* and ða on bæl ahoþ. Iſaac ęeongne. 7 ða æþþe ęeþþap ƿþeopþ be ęehiltum, & tum *Isaacum in pyram levans, statim prebendit gladii manubrium,* Cædm. LXII, 14. hi þa ęe heþta ðema æþþe miþ elne onþþýþþe. ƿþa he ðeþ anþa ęeþþilcne heþ þuendþa. ðe hine him to helþe ęeapþ, *tum illam protinus cum fortitudine instigavit [inspiravit] supremus iudex, qui omnibus ab illo auxilium sibi patentibus opem ferre solet,* fragm. histor. *Judith.*

Snude, *statim, &c.* ða þeapþ ęnellþa þeþob. ęnude ęeþeapþeþ cenþa to campe, *tum celerum & alacrium exercitus cito ad bellum paratus erat.* hic ða on þeþten ęeþþohten ęnude ða ęnoþeþan iþeþe, *tum prudentem virginem illico ad lectum adducebant,* fragm. hist. *Judith.* significat etiam *denuo,* ut supra in cap. xx. & sic aliquando vertendum est.

Lungþe, *sine mora, statim, quamprimum, confestim.* Paraphr. p. 53. eobe lungþe ut, *statim exiit.* & in fragm. hist. *Judith.* p. 23, iþeþ ellen þoþ þeþ ða eþt cumen. leoþ to leobum and ða lungþe heþ. ęleap hýþiþ ęiþ. ęumena þumne. oþ ðeþe ęinnan þýþiþ. hýþe toþeapneþ ęan, *Strenua & dilecta femina reversa est ad conterraneos, & confestim jussit prudens mulier, ut ex ampla urbe aliquis ei obviam veniret.*

Heapo, *culmina.* gloss. Cott. 60. hinc apud poetas tam in compositione, quam extra, *celsum & sublime quid significat: ut heapþincap, celsi viri, sublimis status & conditionis homines.*

Lopþþ, *copþeþ, multitudo, satellitium, comitatus, pompa:* forþan à *Francico,* corþer vel chorþar, *grex.* Paraphr. LIII, 11. comon ðobom-þape. ęeongne and ealþe. ęobe unleoþe, *copþþum miclum, veniebant invisi Sodomæ civis juvenes senesque in comitatu magno.* XLIV, 1, hæleþ onet-ton. on mæþen copþþum, *viri festinabant cum potenti multitudine.* LXXII, 19, mobige ępulton cýningþar on copþþe, *reges pompa superbi peribant.* LXXVII, 6, ðeþ ęe hæþena ęæt. cýningþ copþþeþ ęeopþ, *ibi rex pompa ambitiosus sedebat.*

ƿratoh, ƿratoho, *tapes, aulæum, peripetasma, peristroma.* Extat vox, si recte memini, in Paraphrasi; & in harm. evang. Cott. cap. XLI, hic habda uelono ęenoh sinkes ęiþamnot, endi im finnon uuas ęaro miþ ęolþu endi miþ ęobuuebbiu ęaþonon ƿratohon, *habuit opes multas, & thesauros magnos coacervatos; & ei semper parata erant peristromata pulchra ex auro, & purpura contexta.* Sic cap. XLVI, miþ ęolþu endi miþ ęuobu uebbiu ðurion ƿratohon.

Tophþ, *clarus, illustris, insignis, splendidus, præstans.* Hinc in fragm. histor. *Judith.* vocatur *Juditha,* toþþta mæþþ. *angelusque in somnio Nebuchadonosori visus vocatur toþþtan,* Paraphr. LXXXVI, 7. *Deus ipse quoque passim in Paraphr. vocatur toþþt-þeþe & pulþop-toþþt.* & in fragmento *Judith* toþþt-moþ ęeþeþ þýþtþa, & ęeþeþ on þobepum toþþt-moþ; ubi quoque à toþþt, toþþtlic. ęop ę pulþop-blæþ. toþþtlic toþeapþ. and ęiþ ęeþeþ. Sic in Kalend. *sol* vocatur tungla toþþtþeþ. On þam ęim artihþ on heoþoneþ up hýþton ęeapþ tungla toþþtþeþ. Probabile autem est hanc vocem toþþt, quæ in codice evang. harmonico bibl. Cott. *Francice* scripto, semper exaratur toroht, *Franco-Theotiscæ* esse originis. Hinc in *Tatiani* monoteßari versione *Francica,* ougo *zorhtan, giougozorhtan, ougozorhtan, *manifestare,* i. e. secundum notationem vocis, *se alterius oculis clarum & conspicuum reddere.* After thiu giougozorhta sih ther Heilant abur, *postea manifestavit se iterum Jesus,* cap. 235, 1. In thiu ju thrittun stuont giougozorhtot uuas ther Heilant then jungiron, *hoc jam tertio manifestatus est Jesus discipulis,* 237, 6. Inti ougozorhton imo miþ selþun, & *manifestabo ei meipsum,* cap. 164, 6. Gibot in thas sie inan ougozorhtan ni tatin, *præcepit iis ne manifestum eum facerent.* cap. LXIX, 8.

Toþþ, *ira, iracundia;* exempla ex Paraphrasi collegit *Sommerus,* in voce, quibus addas istud in fragm. *Jud.* me ę ðýþ toþþe on mode hate:

Lumbol, *cumbl, Francice Cumbal, signum;* specialius *signum militare & tesera militaris.* Paraphr. LXXIX, 1, ða hleoþon ępom þýman ęeþþe oþeþ þupþ-þape. ða hic þoþ ðam combl on cneopum ęætton. onhnýton to ðam þ heþþe. hæþne ðeob þupþeþon þih-ęýþþ, *cum tubæ vox personisset inter cives, tum signo dato inclinabant genu flectentes coram falso numine, ethnici idolum adorabant.* LXVI, 21, Lumbol lixton þeþeþ on þenum, *insignia fulgere faciebant prælium expectantes.* Sic in fragm. *Judith.* eall þæt ða ðeob ęuman. ðþýmme ęeobon. cene unþeþ

* Hic notet lector, quod τ Anglo-Saxonum sæpissime apud Franco-Theotiscos exprimitur per z. & s. † Apud Cimbroſ haug numen: unde à recepta religione Christiana est numen ethnicum, profanum. Significat etiam lararium, fanum, sacellum; ut Anglo-Saxonicum hæpþ vel

heapþ. Secundum istud *Voluspæ,* stroph. septima.

Þittuþt Aþer a 7ða velle
Their ed þorg og þof hatþmbrudu.

Conveniebant Aþe in Ida campo,
Qui lararia, & delubra alte struxerunt.

cumblum. 7 comp pige. 8uph lubithe. gleape lape. mægh mobizne. hi to mede hype bpohton; quicquid populares magnifici, sub vexillis alacres, ducesque belli per magnanimæ virginis Judithæ prudens consilium victores acquirerant, id omne ipsi præmii nomine ex spoliis ad eam referabant. Hinc etiam exercitus imperator, Holofernes, bis à poeta vocatur cumbol-piza: Chron. Sax. Gibf. p. 113, 24, hie beadu peopca betpan pupbon on camprebe cumbol-gehnader in castris superiores erant, bellico conflictu, & vexillis victoriâ captis. Sic in harm. evang. Cott. cap. viii, hie fragoda after thiu huan fia an osteruuegon erist gifahun thena cunningg sterron cumbal leohtan hedro fan himile, postea sciscitatus est [Herodes] quando primum in itinere ab oriente viderent regis stellam, serenum signum, ex caelo lucere. thuo genzun est thiu cumbal forth uuanum under thiu uuolcan, tum iterum ilico produit signum in æthere. Antkenbun sea thiu cumbal godes, agnoscebant diuinum signum. In vetustis libris Islandicis & Scandicis her-cuml vel her-cumbf est tessera militaris.

Gombon. Paraphr. XLIII, 22, Ða pintpa XII. Nonþmonnum æp. niebe ꝛceolbon. Gombon gi- elban. 7 garol sellan, tum duodecim per annos, ante quam * gentibus borealibus necesse esset tribu- tum solvere & veltigal dare.

Ræppa, præses, princeps, dux, dynasta, dominus; exempla habentur bene multa ex Paraphraste apud Sommerum; quibus addas istud è fragm. Judith. comon to Ðam pican Ðeodne þepan fol- ceþ ræppan, ad dominum suum ac principem duces populi proficiscebantur.

Ert, amor, gratia, charitas, favor, benevolentia, & metonymice, charitatis & amoris officium. Paraphr. LI, 12, ic Ismael. ertum pille. bletþian nu. rpa Ðu bona eapt. Ðinum þpum-beapne. Ismaeli primogenito tuo, quemadmodum rogas, gratiose benedicam. XXIX, 11, 12, of Ðæt beapn Godeþ bþyda ongunnon on Lainer cýnne þecan þerþum folce. 7 him Ðæt þiþ cupon. ofþer metodeþ ert, donec filii Dei ceperunt ex execrabili populo, Cainis genere, sponsas quarere, & sibi uxores elegerunt contra Deo debitum amoris officium. Cimbrice ast est amicitia, item amor inter am- bientes conjugium, & amor inter conjugatos. Francice Anst vel enst est gratia, favor, benevolentia. Gothice. ANSTS.

Oht, ut oga, & egen, timor, terror, horror, metus. Oht autem videtur esse verbale à Francico ogan, timere; Goth. RAN. Paraphr. LXV, 24, Ða þæt þeopþe pic. þandþizena þæt. be Ðan þeadan þæ. Ðæt on þyrd hyra þæt þpell beþom. oht inlende. eþran ꝛtobon. þælgrype þe- þoda þpæc mon geþað, tum juxta mare erythraeum, quarta mansio, & statio armatorum [Æ- gyptiorum] erat, ubi de exercitu eorum subitaneo nuntio superveniente terrefacti littore inclusi Israe- litæ metum habebant, & expectabatur vindicta & horrenda cædes populi. XL, 23, ic me on agen mæh. þ me þpapha þum. þæpner ecge. þop þreond mýnþe. þeopne beneote, metuendum mihi est, ne eorum qui mihi irascuntur aliquis, pro amica sua in te mente, me gladii acie vita deprivet.

Þæþa; in composito hepe-þæþa, dux, exercitus imperator. Ða þeo ꝛnotepe mægh. þnude ge- bpohte. Ðæt hepeþæþan heafod rpa blodiz on Ðam þætelyre, tum prudens virgo ferebat ducis caput, ut cruentum erat, in sacco, fragm. Judith. Ða þeo gleape het. hype Ðinenne. þancol mode. Ðæt hepe-þæþan. heafod onþþiþa. 7 hýt blodiz ætypan. Ðam þuphleodum, tum sagax provi- da [virgo] jussit ancillæ suæ imperatoris caput [è sacco] eximere, idque civibus ostendere, ibidi.

Paba, in solutâ oratione, bufo, rubetum majus; ast in strictâ, volucrum, qui cadivis in prælio vefcuntur, appellatio est, qua Poetæ utuntur forsan ad indicandam illarum immundam & abomina- bilem naturam: ut, in anno DCCCXXXVIII, chron. Sax. Gibf. lætan him gehýndan. hþæþn bþyt- tian þ þalupi padan. 7 Ðone þreaptan hþeþn. hþnþed nebban. 7 Ðane haþean padan eapn. æþ- tan hþit æþer þpucan. þnæþizne þup-hafoc. 7 þ þnæþeþeþon þulþ on þæalbe, post se relique- runt corvum, salignei coloris bufonem, & nigrum illum corvum corneo rostro, aquilamque rævum illum bufonem cum voraci milvo, & sylvestri ferruginei coloris lupo, alba esca [scil. humanis cadaveribus] uti, frui, Sic in fragm. Judith. on Ðæt þæþned þylþ. þýneþan þilþar. hlube hlun mon. Ðæt þe hlanca geþeah. þulþ in þalbe. 7 þe þanna hþeþn. þæl giþpe þugel. þertan beþena. þ him Ða Ðeod þuman. Ðohton tilian. þylle on þæþum. ac him þleah on læt. eapn æþer geopn. upiz þeþena. þalopiz paba. þanz hilde leof. hþnþed nebban, in ipsa aurora resonabant clypei, & canore clamabant homines. propter hoc jesunus in silva lupo, corvusque luridus, cædis avidus ales, ex occidente ambo, gaudebant, quod multos homines lacerare se credebant, morituris saturandi: denique etiam advolabat aquila, famelicus canus ales, salignei coloris bufo, corneo rostro, ad classicum canendum.

Bæpan, bepan, excellere, præpollere, præcellere, esse celeberrimus vel princeps: ut, Ða Ðe piccung- dom þidoþt bæþon, qui in præstigiis maxime præpollebant, i. e. magorum celeberrimi, Paraphr. LXXVII, 20. Sic p. LXXVIII, Ða Ðe þyrdom beþeþ, qui sunt sapientissimi, scil. magorum, sapientiæ magicæ principes, vel forsan, ut gebæpan, se gerere, prætendere, simulare, & sic, Ða Ðe þyrdom bæ- þaþ, vertendum est, qui ut sapientes se gerunt, qui se sapientes esse simulabant vel prætendebant.

Larþar leþgan vel lecþan, festinare, properare. Paraphr. LII, 8, halige garþar. larþar loþbon, sancti spiritus [angeli] properabant. Sic LV, 2, Ða onetþe. Abpahameþ mæþ. to Ðam þerþen- ne. þeþe ne þpapode. eopl miþ iþerum. ac he ofþretum þopþ. larþar leþþe, properabat itaque

* Scil. regi Sodomæ, & sociis suis. † Alias þalo vel þalupiz padan, militarem vel prælii asseclam bufonem.

Abrahami nepos ad desertum cum uxore & filiabus, pedibus non parcebat heros, sed ocyus festinabat. Sic LXI, 9, *gep̄t̄ ðu oferlice.* Abrahā p̄pan. lartar lecgan, *discede Abrahame hinc celeriter, & propera.*

Mætinge, somnium. Paraphr. LXXVIII, 5, *ne ge mætinge. mine ne cunnon, neque somnium meum sciivistis.* a verbo, ut videtur, *mætan vel gemætan, somnium habere, in somnio videri vel videre:* secundum illud quod sequitur ibidem. l. 14. *him god sealde. gife of heofnum.* Ðuph hleoþop-cpibe. halger garter. þ̄ him engel goder. eall afege. ꝥpa hij man Ðp̄hten. *Gemæted peapþ, Deus et ex celo gratiam, per spiritus sancti revelationem, dedit, ut angelus Dei omnia ei ediceret, quemadmodum dominus ejus in somnio habuisset.* Sic p. LXXVII, 21, *het ða to romne. r̄npa leoba. þa piccungdom. piþort bæpon p̄pægn þa þa mænigeo hpæt hine gemætte, tum convocavit illos e contrariis suis, qui longe latèque in præstigiis excelebant.* [i. e. magorum principes,] *& interrogavit homines, quid somni vidisset.* Hinc in Satyrog. *to meten est somnium habere, to dream: ut,*

Thau gan I to Meten a merbeloufe swiben.
And Joseph Met marveilously, how the Moon and the Summe
And the xi Starres halled him all.
I fell efte lones a slepe, and sodaynely me Mette,
That Pierce the Plowman, was painted all bloude.

Hinc quoque derivanda est ea vox *metell & metall*, quæ notat *somnium, a dreame: ut,*

Musinge on these Metales, and my waye ich yede.
Many times these Metals, hath made me study
Of that I se slepyng. —————
And all this maketh me on these Metals to thinke.

Geofon, Francie geban, mare, pontus. harm. evang. Cott. CLII, *gimmid thie grotto seu uuirkit thie gebanes strom ugifon mid is uthion erthbuændion, magnus oceanus, maris unda cum terribilibus suis fluctibus terrorem incutiet telluris incolis.* Sic cap. XXXV, *obar theson gebanes strom.* Sic in Paraphr. xxx, 22, *gereah ða ymb p̄ntpa p̄p̄n. p̄p̄p̄ert metob. geofon hufa mært. gearo hlygean. innan and utan. eopþan lime. gefærtob piþ flobe. fæp Noe, tum veracissimus Deus, post certum annorum numerum, cernebat vehiculum Noachi, marinarum domorum maximam, in altum erectum, & contra diluuium, intus & extra, bitumine munitum.* Sic LXXV, 4. *on geofonef r̄tafe, in litore maris.*

Afopa, Caþopa, Francie abara, auaro, filius, proles, successor. Adamef 7 Evan. afopan p̄p̄on. p̄p̄elicu tpa. p̄p̄umbeapn cenned. Lain and Abel, *Adamo & Eva filii [nati] sunt duo ingenui, proles primogenita, Cain & Abel.* Sic metrorum Boeth. versiones Cott. p. 189, *p̄p̄ r̄e Apollinur. æþeler cýnner. lobeþ eaþopa, erat hic Apollo nobilis profapia, Jovis filius.* In plurali eaþopan, *posteri, successores.* Sic in harm. evang. Cott. xxvi, *thuo uarth thot cuth oþar all abaron Israelos, tum notum id erat per omnes filios Israelis.* & cap. xxv, *quat that hie an lu. þæon hueregin under Iþpale auapon ni fundi gimacon thes mannes, dixit se inter Judæos, inter Israelis progeniem non invenisse istius hominis parem.* Sic cap. xxxvi, *erist scal ik Iðrahelos aþaron uerthan folcscipie te fruman, primum Israelitarum populo & progeniei profuturum sum.* Afopa autem forsan verbale est ab afapan, (quod in præf. facit afop) *exire, emigrare.* Inde afop, ut apud nos in sensu forensi *exitus, profapia, progenies.* vide autem **ÆFAK.** in gloss. Gotb.

Beadu, beadup, beado, beadop, bellum, prælium, cædem, stragem, crudelitatem & homicidium denotat; forsan quasi *beatu, à beatan, percutere, cædere.* Ða seo gleap het. *golbe gefpætepod hýpe ðinenne ðancol mode ðær hepe p̄þan heafob onp̄þan. 7 hýt to behþe blodig ætýpan ðam buph-leobum hu hýpe æt beaduþe gefpeop, tum [Juditha] prudens, auro ornata, & perita jussit ministræ suæ imperatoris [Holofernis] caput explicare, idque civibus cruentum in signum ostendere, ut ei in [perpetranda] cæde successit.* fragm. hist. *Judith.* p. 24. Sic paulo post; *rtopon heaþo p̄ncar. beopnar to beadoþe bopþum beþeahte, processerunt ad prælium clypeis recti viri principes & primarii.* Sic p. 25, *sum to þam apob ðapa beoba-p̄nca þæt he in ðæt bup-geþeld niþ heapþ neþbe ꝥpa hine nýb fopþraf, unus militum [crudelium satellitum] conjecit, quod vir fortis [Holofernes] dormiret in tentorio, prout eum necessitas coëgit.* Sic in metrorum Boethianorum versionibus Cott. p. 150, *ða p̄p̄ Romana p̄ice gepunnen. abpocen bupga cýrt beadu-p̄ncum p̄p̄, tum subjugatum erat Romanorum imperium, & magnifica maxime urbium expugnata militibus erat.*

Hicce adde *Lneap vel cneapp, navis, navigium.* bis extat vox, ni fallor *Hibernica*, in chron. Sax. Gibf. An. DCCCXXXVIII, *gep̄tan him ða Nopþmen nægled cneappum, discesserunt viri aquilonares in navibus clavatis. cnead cneapum plot cýning ut gepat on sealene flob, classis dux in vehementer vocatis navibus exiit in gilvum mare.*

Verum non solum, quoad voces exoticas, scilicet *Cimbricas, Francicas, & quas ignotas voco,* poetica Dialectus *Anglo-Saxonum* plane *Dano-Saxonica* est, sed etiam quoad alia nonnulla, quibus

Dano-

Dano-Saxonicus iste sermo à puriori *Saxonico* discriminatur, *Dano-Saxonicæ* nomen meretur.

Primo enim à puriori scribendi more nonnunquam deflectit, & orthographiam purioris *Saxonici* in haud paucis, in barbarographiam quasi convertit: ut in monig pro manig; noma pro nama; fprom pro fram; fpeo pro fpea; æþelu pro æþela; ðeorþæ pro ðeorþro, vel ðeorþru; hafur tu pro hafey tu; unþeopþadon pro anþeopþadon, vel potius anþeopþadon; rio & reo pro ri vel riþ; hio vel heo pro he, hi vel hiþ; ah pro ac; pitga & pitgan pro pitega, pitegan; egra pro egera; edge pro edige; lifge pro lifige; opper pro ægþer; anþþeapadon pro anþþeapadon; no pro nu; na pro no; zionþeþþice pro zeonþeþþice; benæman pro beniman.

Secundo, nominibus cum articulo compositis, pro more *Cimbrorum*, aliquando utitur: ut in fragm. *Judith*. Sect. x. Ða þær neþþender ðeopen ðrymfull ðeaple zemýnþig hu heo þoen atolan eaþort mihte ealþne benæman æþ se unryfna pomfull apoce, tum magna Dei serva [*Juditha*] *vehementer animo voluebat, quomodo tetrum [Holofernem] facillime possit vita spoliare, priusquam impurus ille terribilis expergefactus esset.* Sic Paraphr. LXXI, 6, runu Dauiber. pulþþært cýning. zetimbode tempel Gode. alhn haligne, filius Davidis, gloriosissimus rex, Deo templum struxit, basilicam sanctam. Sic xxix, 15, Ða þeopþade. þodopa þalþenb. þþaþ moncýnne. and Ða þopþe cþæþ. ne rýnþon me on þeþþe. fpeo fprom þeþþene. cneopþyn Lainer. ac me þ cýnn hafþ. þape abolgen, tum ætheris dominus, humano generi iratus, locutus est, hæc verba dicens: Progenies Cainis non mihi erit à pæna immunis, quia generatio ista graviter me provocavit. Sic, hi Ða on þeþþen þeþþoþten rþube þa rþoteþan iþeþe, tum protinus ad lectum ducebant sapientem virginem. fragm. hist. *Judith*. Sic *Cædm*. xciv, 8. rpa se þeþþeþa gart. þopþum rþeþe. þah in fýpnum, sic malignus spiritus [*Satanas*] verbis concionatus est in igne, [*Deo*] aduersarius. Sic xxi, 18, ic þpeo me þeþ. þeþþeþe. lif. fpea min. leaþum þecce. rþyþþull mine. rþeþþen, o domine vitæ [*inquit Adamus ad Deum*] hic me nudum tego, foliis, reus protego thecam [*i. e. corpus*] meam. In primo horum exemplorum legitur ðeopen pro reo ðeþþe; in secundo, alhn pro se alh; in tertio, cneopþyn pro reo cneopþy vel cneopþe; in quarto, rþeþþen pro reo rþeþþe. Hinc quoque venit, quod þþiþten communiter usurpatur pro se þþiþt; rþeþþ, à rþeþþ, pro þ rþeþþ; & id genus alia. Innumera etiam occurrunt exempla pluralis numeri, quæ, quod à secunda declinatione *Saxonica* distingui non possunt, prætereunda censeo.

Tertio, *Dano-Saxonicam* barbariem in hoc etiam non raro imitatur, quod verbo præsentis vel præteriti temporis utitur vice participii præsentis temporis, vel loco verbi præteriti temporis, cum pronomine relativo, vel conjunctionibus Ða, Ða Ða, vel and: ut, þeþ æþeþt þeþþeop ece þþiþten helm eallþihta heoþon 7 eopþan. þobop anæþe 7 ðir þumeland þeþþeþode rþpanþum mihtum, hic primo æternus dominus cælum, omnium rerum tælum, & terram creavit, omnipotentia sua firmamentum erigens, & hanc spatiosam tellurem stabiliens. Sic in chron. *Gibf*. An. dccccclxxv. þeþ þeþþode. eopþan þpeamar. Eadgar Engla cýning. ceap him oþeþ leoht. þliþt 7 þýnþum. and ðir þeþ þopþeþ. lifþe, hoc anno finivit terra gaudia Eadgarus rex Anglorum, aliam sibi lucem pulchram & jucundam eligens, vitamque hanc fragilem relinquens. Sic quoque Paraphr. XLII, 1, 2, Ða þeþþan com ðæþ se eadga eþt. ecan þþiþþeþ. niþan rþeþþe. noþman þeþþeþe. tilmotiþ eopþ. tibeþ onræþþe. ðeodne engla. Ðancode rþþe. lifþeþ leohtþþuman. lifþe and apa, tum beatus ille ab occidente venit illuc, ubi, novo mandante oraculo, æterni domini nomen adorabat, sacrificium offerens regi angelorum, & maximas gratias agens vitæ lucifero auctori propter libertatem & vitæ necessaria. Plura qui desiderat, consulat velim Paraphraseos XL, 17, 18. XLII, 2. XLV, 7. XLVII, 14. XLVIII, 10. LVIII, 2, 3. LXI, 18. VI, 24, 25. IX, 12, 13. XI, 21. XXXVII, 3, 4. XXXIX, 5, 6, 7. LXXX, 18, 19. Hujusmodi plura quoque leguntur in *Kalendario* & fragmento historię *Judith*, ut & in chron. *Sax. Gibf*. Ann. dccccxxxviii. dccccclxxv. Quæ Paraphraseos ut & *Kalendarii* & fragmenti adeo stylum ac genium sapiunt, ut ausim dicere omnia esse ejusdem seculi, scilicet exeuntis millesimi. Hoc satis ostendit dialecti poetice qua boreales poetæ usi sunt, cum *Dano-Saxonica* fere in omnibus convenientiam, quæ sane tanta est, ut utraque dialectus pro eadem habeatur, nisi quod illi fere est religio violare Syntaxeos regulas, quas hæc multo magis negligit & aspernit. *Cædmone* igitur abjudicandam Paraphrasin censeo quam ei * inscribit vir maximus *Fr. Junius*, & tantum non adjudicat in observationibus ad *Willeramum* p. 248. Ibi eam vocat historiarum veteris testamenti perantiquam Paraphrasin, dicitque innumera in eâ occurrere, quæ penitiorum sapiunt antiquitatem. Denuo eam vocat reconditum antiquitatis thesaurum; eamque citaturus utitur plane *Cædmone* nomine; quasi, se judice, verè *Cædmone* esset, quam citerioris seculi poeta aliquis *Anglo-Saxonum* septentrionalis contexuit, *Cædmone*, quoad operis argumentum, quisquis fuit, non infelix imitator. Quod enim stylum geniumque operis attinet, is idem est in fragmento hist. *Judith*. *Kalendario*, & in additamento illo, quod in fine Paraphraseos extat, p. 91. quod tamen esse citerioris antiquitatis, operis argumentum demonstrat: de descensu *Jesu* ad inferos, de perruptis ab eo Inferni januis, de raptis ab eo inde animis, qui per *Mariam* Virginem, opem & misericordiam ejus prius imploraverant. Omnia nimirum secundum *Karini* & *Leutici* fabulam istam in *Pseudo-evangelio* fictitio

* *Cædmone* monachi Paraphrasin poetica *Genesis* ac præcipuarum sacræ paginæ historiarum, abhinc annos MLXX. *Anglo-Saxonice* conscripta, & nunc primum edita à *Fr. Junio*, F. F.

Nicodemi, quod post *Normannorum* ingressum ab australi aliquo *Anglo-Saxone*, ut ut elegantissime fuisse scriptum, ostendunt inter alia voces illæ repetitæ, *capra* & *puht hand*, quarum illam *Gallicæ* originis, & hanc ad *Gallorum* sermonem, qui *dextram* tunc temporis *la droict hand* vocabant, formatas esse constat.

CAPUT VIGESIMUMSECUNDUM.

De dialecto Normanno-Saxonica sive Anglo-Normannica; & de dialecto Semi-Saxonica.

HActenus de dialecto *Dano-Saxonica*, quâ, tam solutâ, quàm vincitâ oratione qui scripserunt, usi sunt *Boreales Angli* imperio *Danorum* subiecti; quibuscum diuturna consuetudine & mutuis conjugii sociati, tandem in unum quasi populum, ut *Sabini* & *Romani*, coierunt. Ordo igitur postulat, ut de dialecto *Normanno-Saxonica* tractemus. Verum ut quæ ei elucidandæ serviunt clarius & distinctius tradamus, de dialecto *Semi-Saxonica*, ut vocatur, dicendum est; in quam australis illa *Saxonica* (sub qua semper & occidentalem comprehendendo,) quam puriorem *Anglo-Saxonica* supra vocavimus, tandem, pariter ac purior ille sermo antiquorum * *Anglorum* qui *Northymbriam* veterem incoluerunt, in *Dano-Saxonica* mutata & corrupta erat. *Semi-Saxonica* autem eam docti nominant, quod medius quasi sermo, vel pene medius esset, inter puriorem *Anglo-Saxonica*, & *Anglicanum* illum, qui majoribus nostris ante centum & quinquaginta annos vernaculus erat. Quemadmodum enim *vinum acescens*, nondum tamen in acetum conversum, *semivinum* & *semiacetum* dici, usu adprobante, possit; sic australium nostrorum *Saxonum* medium illum, vel ad medium accedentem sermonem *Semi-Saxonica*, & si usus vellet, *Semi-Anglicum* haud absurde nuncupandum esse iudicamus.

Quinimo labefactatus ille australium *Saxonum* sermo, si usus pateretur, *Dano-Saxonica* australis dici haud improprie possit. *Dani* enim longe latèque per australes & occidentales *Angliæ* partes continuo peragrantes, easque, præsertim exeunte nono, & decimo seculo ineunte, circumcirca navigantes, atque tandem quum mari, tum terrâ, summâ rerum potiti, novâ linguâ, novis moribus, novisque institutis *Anglo-Saxonum* loquelam, ex simplici hybridam, ex sincera mixtam, & ex pura corruptam adeo & barbaram fecerunt; ut versus seculi decimi finem, & deinceps ad introitum *Normannorum*, non tantum apud boreales, sed etiam australes *Saxones*, *Anglo-Saxonica* sermonem in ipso *Anglo-Saxonico* sermone quæres. Porro etiam *Canuto* totius *Angliæ* monarcha imperante, par est credere clerum *Saxonica* cum patriciis & equestris ordinis hominibus, ut domino suo placerent & gratificari viderentur, ejusque gratiæ velificari, *Danicam* linguam, quæ jam tu aulam personabat, studiose didicisse. Hoc ut credam faciunt *runarum Danicarum*, tam simplicium, quam duplicium descriptio quædam poetica, *Anglo-Saxonice* explicata; quæ in bibliotheca *Cott.* extat, *Orbo* B. 10. p. 165. quamque vix antea & ne vix observatam, nedum publici juris factam, plane quasi ab omnibus doctis spectatu dignam, hic cum *runis* ære incisis, operæ & sumptûs pretium exhibere iudicamus, *Latinis* additis ex adverso elementis, ad ostendendam *runarum* potestatem, una cum iis nominibus quibus appellantur ipsæ *runæ*.

* *Chron. Sax. bibl. Cott.* Anno *DCCCCLXIX.* þa cpomon ða men of ðpym megdum Germania. of Calbreaxum. of Englum. of Leatum oððe lotum. Of lotum cpomon Lantpapa. and vihtpapa. þ iſ reo megh ðe nu eapdiað on viht. 7 ðat cyn on veartreaxum. þe nu gyt to ðæg lutna cyn het. Of Calbreaxum cpomon Eastreaxa. 7 Supreaxa. and veſtreaxa. Of Engle cpomon re a rýððan rtoð pertig betpeox lutum 7 Seaxum. Eastengla. 7 Midbelengla. 7 Weapca. and ealle Northymbra. *Ac venerunt viri de tribus Germania provinciis de*

Antiquis Saxonibus, de Anglis, de Gothis sive Futis. Futis oriundi sunt Cantuari & Vectuarii; hæc est ea gens quæ nunc incolit Vectam, quæque gens apud Occidentales Saxones adhuc vocatur Futarum progenies. Ab Antiquis Saxonibus originem duxerunt Orientales Saxones, & Australes Saxones, & Occidentales Saxones. Ab Anglis (quorum patria ab eo usque tempore mansit deserta inter Futas & Saxones) originem duxerunt Angli Orientales, Mediterranei, Angli, Mercii, ac omnes Northymbri. vide etiam chronicon Saxonica Gibsoni, in eodem anno.